

11

12

13

14

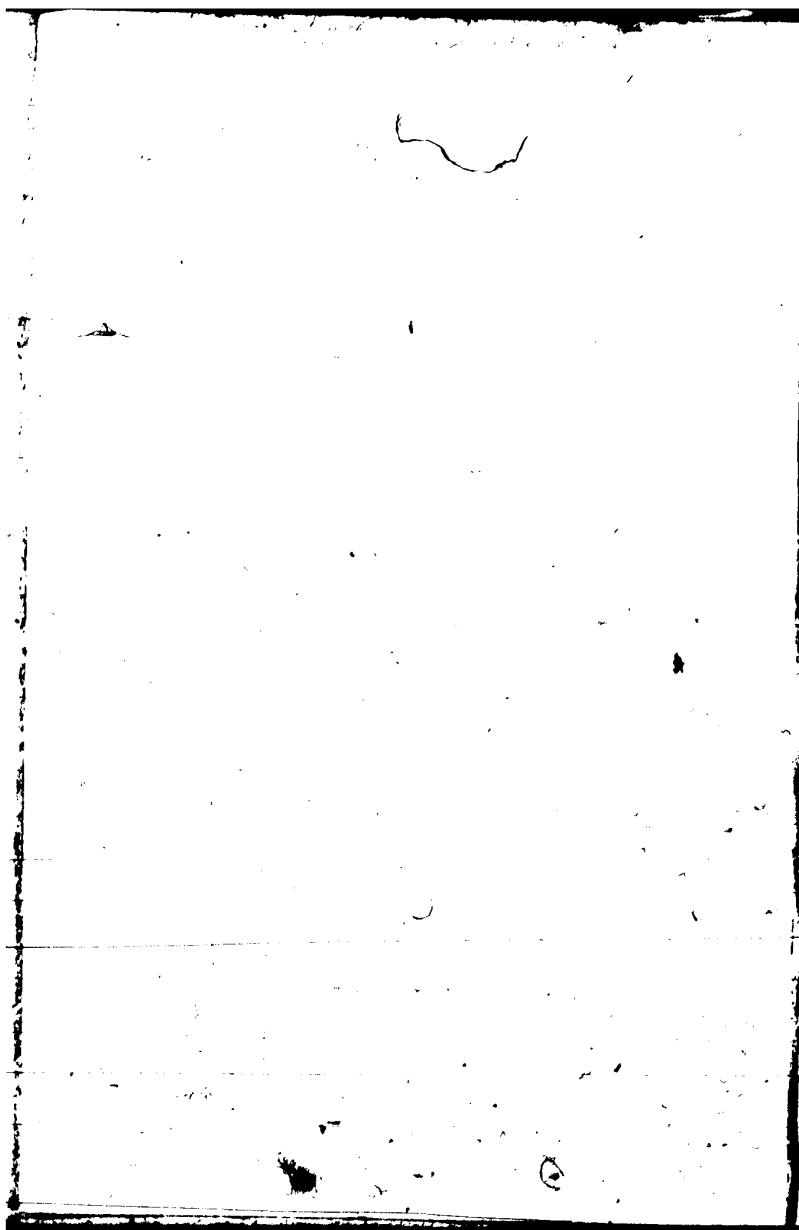
15

16

17

18

1000
1000 42 46, 102
1000 105

Nr. 7.

AD IACOBI

AVBERTI VINDO-

NIS DE ORTV ET CAVSIS

METALLORVM CONTRA

Chymicos Explicationem

IOSEPHI QVERCETANI ARME-

niaci, D. Medici breuis Responſio.

EIVSDEM DE EXQVISITA

Mineralium, Animalium, & Vegetabilium mo-

dicamentorum Spagyrica preparatione &

uſu, perſpicua Tractatio.

Monasterii

Ord.

5 libras

Car. S. Sernigian

Cambridge

L V G D V N I,

Apud Ioannem Lertotium.

M. D. LXXV.

QVADRIN.

*En nostre estat au vostre tout contraire,
Si nous soufflons, vous humez d'autre part.
Or sus enfans, de ces deux poincts de l'art,
Iugoz lequel est plus seant de faire.*

*VIRTUTIS COMES
INVIDIA.*

*GENEROSIS-
SIMO AC SPLENDI-
dissimo viro Jacobo de la
Fin, Regii ordinis Equiti
Aurato, eiusque Nobili
cubiculario, D. de la Fin la
Noce, Pluiers, Baroni
d' Aubusson, &c. Josephus
Quercetanus. S.*

Emoriae proditum est,
Pythagoram, hominū
vitam dixisse consuni-
lem sibi videri eius Pa-
negyris ac mercatus Græciæ no-
bilissimi, quò nonnulli certandi,
alij emendi & vendendi, alij ve-
rò spectandi tantum causa se con-
ferebāt: Philosophos autem eos esse

A. ij.

EPISTOLA.

qui neque plausum & coronam, neque quaestum & lucrum sectarentur, sed studiosè naturam rerum intuentes, vim illius effectricem accurate animaduverterent. Quod Philosophandi meditandique studium tantis laudibus sapientes prisca extulerunt, ut eorum animos qui se totos huic disciplinae consecrarent, quasi diuinos, atque à terrestrium rerum contagione & humilitate ad vitam propè cœlestem sublatos admirarentur, colerent, summisque honoribus prosequerentur. Quippe quòd illorum studia vel propter utilitatem, vitæ opportunissima, vel propter incredibilem oblectationem iucundissima esse statuerent. Quae de causa Plato tum demum preclare cum rebus humanis actum iri aiebat, quum vel Philosophi regnarent, vel Reges philosopharentur.

EPISTOLA.

tur. Quàm igitur dissimilis huius
 nostri seculi ratio! imò verò quàm
 foeda labe ac macula! quum ij qui se
 totos ad res Naturæ perscrutandas,
 arcanáque illius cognoscenda addi-
 xerunt, à plerisque non modò san-
 nis & dicitariis exagitantur, verùm
 etiam de medio tollendi iudican-
 tur. Ex istiusmodi hominum cater-
 ua, Aubertus, nescio quis, nuper in
 medium prodiit, qui quorum neque
 industriam imitari, neque foelicitatem
 assequi potuit, eos his epithetis
 Carbonariorū, Ciniflorum, Fumi-
 uoꝝorum ornauit: & iisdem contu-
 meliis summum illum abstrusioris
 Philosophiæ parentem, Albertum
 Magnum, insectatus est, atque in illá
 non minùs vetustam, quàm recon-
 ditam Physices partem (quæ vulgò
 Alchymia nuncupatur) multa est
 debacchatus, omnesque etiam eius

A. iij.

EPISTOLA.

studiosos propè luce indignos existimat: quum tamen illa, non modò propter innumera ad vitam humanam tuèdam remedia, quibus abundat, in pretio sit, sed etiam clarissimorum & doctissimorum scriptis comprobata. Quorū alij, maiorum memoria, præclara generi humano munera ex illius diuinæ artis mysteriis prodiderunt: alij hoc seculo, nihil quod ad illorum imitandam virtutem, ad vitā humanam sustinendam & morbos depellendos pertinet, prætermittunt. Et sanè ars illa eiusmodi est, qualem tot iique Doctissimi descripserunt. Neque verò illi macula vlla propter Sophistarū & præstigiatorum inscitiam & improbitatem inurenda est: quum multos olim Philosophiæ clarissimum nomen professos esse constet, qui istius artis magnitudine & dignitate

EPISTOLA.

nitate illecti, communem viuendi rationem contempserunt. Sed ad Aubertum redeo, qui haud scio, an cum quoquam melius comparari possit, quàm cum illo Phormione, qui cum de re militari corà Hannibale differuisset, ad extremum elogio illo notatus ab ipso dicitur: Multos se deliros senes vidisse, sed qui magis quàm ille deliraret, neminẽ. Quid enim inscitius, quid denique ineptius quàm ea de re vel in magno hominũ conuentu differere, vel in publicum libellos edere, quam tibi neque disciplina neque vllò vsu notã esse fateare? Vt autem hanc attem omnium pulcherrimam ab istius qualiscunque hominis contumeliis vindicarem, perutile mihi visum est, libellum hunc ad illius dignitatem tuendam emittere, & huius argumenta qualiacunque

A. iij.

EPISTOLA.

sunt oppugnare. Quum autem, vir
 Generosissime animaduerterem, te
 summo ingenio præditum, & ex il-
 lustris genere natum, inter arma e-
 ducatum, magnisque Regiis & Prin-
 cipum nostrorum negotiis obeun-
 dis occupatum: huius tamen nostræ
 artis studiosum esse, optimum factu
 iudicavi hunc meum libellum sub
 tuo clarissimo nomine prælo com-
 mittere: tū vt iudiciū meum, quod
 de animi tui magnitudine & doti-
 bus fero, prædicarem: tum vt ex no-
 minis tui splendore aliquam meo la-
 bori dignitatem compararē. Quem
 si tibi, tuique similibus, ingenio &
 nobilitate præstantibus gratum esse
 intellexero, dabo operā ne meo er-
 ga hanc antiquissimam artem stu-
 dio defuisse videat. Vale, & nos vt
 soles, ama. Cal. April. 1575.

ODEL-

ODELETTE DE L'AV-

THEUR A MESSIRE IA-
ques de la Fin, Cheualier de l'ordre du Roy, &
Gentil-homme de la chambre de sa Maieité, Sei-
gneur de la Fin la Nocte, &c.

*A toy qui as dés ta ieunesse
Sur le double mont de Permesse
Beu dans la fontaine au cheual:
Qui as auec tes chansons belles
Mené cent. & cent fois le bal
Auec les neuf seurs immortelles:*

*A toy qui par plus grande gloire,
Et pour eternelle memoire
As cheri d'un esgal compas
Et les lestréz, & les Gens d'armes,
Tout ainsi qu'on voit, que Pallas
Ayme les liures & les armes:*

*A toy c'est, à qui ie dedie
Ces secrets de Philosophie,
Qui ne craindront du detraiteur
Deformais la langue bauarde:
Pouruen que sa double valeur
Les prenne sous sa sauue-garde.*

*Al'aspre venin, à la rage
De l'ennieux, ton fort couraige
S'opposera, & ta vertu.
Et les dars mordans, qu'il estance,
Seront parez de ton eseu,
Qui defendra ceste science.*

Lors aux filles de la memoire,
Son nourrisson dira ta gloire,
Batissant dans cest vniuers
Mille colonnes pour trophée:
Et fera braver par ses vers
L'honneur de toute ta lignée,
Eternisant d'un vœu prospere
Trois tels enfans, nés d'un tel Pere,
A qui le ciel n'a seulement
Et surgit d'ancienne noblesse
Les titres prodigalement:
Mais bien d'une heureuse vieillesse.
Mais à quoy pens- tu ma lyre,
Vouloir de leur maison descrire
Le los en ce liure, voué
A mon seul la Fin que t'honore,
Qui merite d'estre loué
Par toy de l'un à l'autre Mere.

ET FLORIDA PVNGVNT.

ENEMOND DE CHARBONNEAV
Gentil-homme Dauphinois a l'Au-
teur son am.

On voit reluire icy ta rare suffisance,
Qui recoit en au toin les traits de l'ignorance,
Nous a encor ouvert & tranché la closture
Des plus cachez secrets, que peut auoir nature.
Ton liure nous apprend cueillir des vegetaux,
Des animaux aussi, & tous les mineraux,
Vn celeste pouuoir & leur vertu profonde,
Tresor des plus exquis qui sont en tout le monde.

IN

IN IOSEPHI QVER-

CETANI DE ORTV ME-
tallorum tractationem.

B. T. V.

*Vsibus humanis si nil pretiosius auro,
Auro uti si quis cum ratione potest.
Quercetane probans aurum quoq; nascier arte,
Et certè haud nulla cum ratione probans,
Non Quercetanus vilis de nomine ligni,
Quis potius deinceps Aureus esto mihi.
Imò etiam quouis longè pretiosior auro,
Quod ratione probas, res modò monstret opus.*

Eiusdem.

*Posse etiam humana mutarier arte metalla
Que natura suo non coquat una sinu,
Vnus ait, negat alter. Ego malè credulus, ipsum
Hæreo dum nobis cernere detur opus.
At vos interea quis disceptatis amici,
Si veri & fama vos trahit unus amor,
Ne, quæso, certate animis, Nam cernere verum,
Non equidem est ira, sed rationis opus.*

A SON ACHATE, ME-
DECIN ET PHILOSO-
PHE EXCELLENT.

SONET.

*Mon Achate, croy moy, ie plaindroy fort la peine
Que tu prens à monstrer que ce iazard corbeau,
Empruntât de plusieurs un plumage assez beau,
Son liure a crocé sans propos, meü de haine:
Veu que sa seule voix foiblement hautaine,
Monstre qu'il est encor à chanter fort nouueau
Des Chymiques subiects, le seul pesant fardeau,
Qui son cœur fort enlé d'enuie tousiours genne:
Sinon que ie compren, que cest un seul desir
De seruir au public, qui i'est venu saisir,
Ouurent les vrayz secrets de la Philosophie:
Or tu fais que ie prise encor plus ton scauoir,
Et qu'heureuse ie dy pour nous si grand folie,
Qui la cause a esté d'un si grand bien auoir.*

P. D. L. M.

VIRTUTE HONOS.

A D

AD MEDICVM QVEN-
DAM A CHYMICIS PHI-
lofophis ad Antichymicos
transfugam, Dialogus.

Spagyryus interrogat, Alter refponder.

Chymica qui hofpitiu nuper fugitiue fouebas,

Interr.

Cur nunc immeritò dente furente petis?

Regula ne fallat vos, qua defertor oberrans,

Refpon.

Ordinis ufque fui fertur acerba lues.

Constantem inconstans vt reddat Apoftata legem,

Hostis factus atrox iam gregis ipfe fui.

Sed quid te Sophia dotum hac dulciffima lafit?

Interr.

Aut qua, infultando, commoda magna feres?

Quem mihi praeipuit cõuerfo, ars, fœnore quaftum

Refpon.

Hinc dulce, vlcifci, fortè leuamen erit.

Sic rabidam sedo citra Rhabarbara vilem,

Quod capere & nequeo, carpere fic foleo.

Quintamen & Criticos veritus, tot cultior Orbis

Interr.

Praclara eximios quos habet arte viros?

At tot que indoctos alit, ipfa indocta, medentes,

Refpon.

Vulgi fama, fat est si modo noftra probet.

Huc nos refpicimus, nobis hac meta laborum,

Vt premat as loculos. Quid moror hinc alios?

Hoc tamen ufq; regens, iactabo, ad pralia gnauos,

Vt erime ftudio prolicuiffe Sophos.

Ὅστις Ἡφαίστου πολυδαίδαλια
 Ἔργα πειράται πονέω κέρυνᾶν,
 Κείνος ἐν τότοις φύσεως κατόπισιν

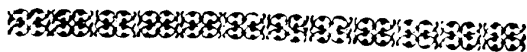
Τεύξεται ἀπάσης.

Οὐδ' ἐν οἰκρῶστον φάνερ' ἀλλὰ πάντα,
 Καὶ φθορὰ πάντων γενεαίς τε ἔσται,
 Ἐν γαίῃ τ' ὄντων κ' ἐν πόντι ὑγρῶ

Κ' ἐν μετεώρῳ.

Ἦν δ' ἤδη μωρῶν ἀσεβῆς κοθήσει
 Αὐτῶ ὑβρίζων δ' ἄ τῶ, ὄχλος
 Ἐν φρεσὶν χαίρων ἀγαθῶ βούτῃ,

Οὐκ ἀλεγήσει.

Ad Zoilum.

*Nec mihi fas fuerit commissa efferre : nec ulli,
 In studio alterius damnare incognita, honestum.
 Non siquid nescis, reliquis id scire negatum est.*

F. Hotoman. Jurific.

Ad Zoilos.

*Discite mutantes in rebus, nulla notanda.
 Qua non falsa ut sint, res ratioq, probant.*

A. C. D. M.

IN CVIVSDAM MALI

Poetæ Carmen, totius Aubertini scripti decus.

*Ille sui quoties petit à te encomia libri,
Haud errat, laudem quòd parat inde suam.
Nam sua scripta, sibi sui conscius hand bene nata,
Vult tua misceri deteriora suis.
Sic male formosi mulier sibi conscia vultus,
Ancillam forma deterioris habet.*

Du mefme.

*Que diries-vous d'un medecin
Qui ne sçait françois, ne Latin,
Ne Grec. bref rien que son langage
Tant il est un grand personnage :
Et cependant entreprend bien
Faire du grand Physicien,
Sinon qu'il en suit les manieres
D'un Anitus des Cressonnieres?*

Grat. D. C.

SONET

A M. IAQVES AVBERT
touchant son liure.

*Aubert de ce tien petit liure
De ce tien nais, ton nourisson
Gardé dix ans en ta maison,
La presse ne fut si tost libre,
Qu'il voulat les Geans ensuiure,*

*Eschellant les cieux sans raison,
Et faisant du mauuais garçon,
La haut, dit-il, il me faut viure,
Pour moy seul est ceste Ambrrosie.
Lors Iupin, qui vit la folie
De ce galant, luy dit, tout beau,
A tort i'employerois mon foudre,
Mais vous serez dans vn tombeau
En vn moment reduit en poudre.*

Arnauld Syllas D. Med.

Aux detraeteurs de la Philo-
phie Chymique.

S O N E T.

*Crier fort contre l'Alchymie,
Appeller Charbonniers, souffleurs,
Cyclopes, auares, menteurs,
Et poussez de grande folie,
Ceux qui de la Philosophie
Cerchent avec force labours
Les beaux secrets interieurs,
Qu'est-ce autre chose qu'une enuie?
Qui ronge & mine les cerueaux
De certains grossiers animaux,
Qui creuans de despit & d'ire,
Tant ils se voyent ignorans,
Pour faire au moins des suffisans,
Ne scanent autre que mesdire.*

Ios. de Bazets.

AD,

I

A D I A C O B I A V -
B E R T I V I N D O N I S

DE ORTV ET CAVSIS
metallorum contra Chymicos
explicationem

IOSEPHI QVERCETANI
Armeniaci, D. Medici
breuis responsio.

Eiusdem de exquisita Mineralium, Animalium &
Vegetabilium medicamentorum spagyrica præpa-
ratione, & vsu, perspicua Tractatio.

AC PRIMVM AD EIVS
Epistolam conuitiatoriam, qua Paracelsicorum, quos
uocat, nonnulla remedia enertere conatur,
Responsio.

 Esponsurus Auberti libel-
lo de origine metallorum
& eorum causis, etsi respon-
sione non magnoperè di-
gno, illud in primis præter-
ire nec debeo nec possum, vehemen-
ter mirari me istorum hominum auda-
ciam, qui hanc artem penitus damnare
& execrari audeant tot veterum, co-
rumque maximorum virorum autori-

tate comprobata, quales sunt in primis Hermes Trismegistus, Geber, Lullus, Arnoldus Villanovanus, ipseque adeo noster Auicenna, quorum testimonia, & autoritate, & argumentis, vsu denique ipso confirmata, grauiora sanè sunt, quam vt diæteris aut ratiunculis istiusmodi hominum eleuari tam facile possint. Hoc quidem concedo, quorundam imperitorum ac etiam interdum improborum culpa & imposturis factum, vt pessimè audiât Chymici: Sed damnari propter abusum res præsertim tantas, quantam hanc esse scio & defendo, profectò nec iure potest nec debet. Tot enim illa nobis Dei Opt. Max. opera patefacit, tot pandit naturæ arcana, tot antehac ignotas pharmacorū præparaciones, herbarum deniq; , animalium, mineralium, ac omnium penè rerum abditos & in ipso naturæ sinu reconditos vsus depromit, vt in humanum genus ingrati sint, qui sepultam illam volūt. Ad Paracelsum verò quòd attinet, equidè mihi nequaquam proposui ipsius Theologiæ patrocinium suscipere, neque ipsi in omnibus astipulari

Jari vnquam cogitati, tanquam in eius
verba iurassem. Sed præter id testimo-
nium quo Erasmus illum quibusdam
epistolis ornauit, ausim ego dicere &
tueri, multa illum penè diuinitus in re
medica docere, & quæ nunquam satis
admirari & prædicare grata posteritas
possit, de quibus alius dabitur, vt spero,
dicendi locus. Ea verò tu, Auberte, vt
omnes norint quo iudicio susceperis op-
pugnanda, age de duobus illis agamus
quæ tibi in libelluli tui præfatione sus-
cepisti exagitāda, homo sanè, vti video
peracutus. Horum vnū, nempe Lada-
num, valde periculosum: alterum, nèpe
adustorum oculorum cancri, ridiculum
etiam credis. Ac primùm, quoniā pu-
tas non esse illud Dioscoridis Lada-
num, quæris quodnam illud sit. Hoc
igitur discas ex me, sic à Chymiatis
ipsum vocari laudabile certè medica-
mentum, & quod planè suo nomini
responderit, si Laudanum dicas. Sed ex
opio, inquis, conficitur. An verò illud
est quod hunc stuporem animo etiam
tuo inducit? Opium sanè illi, sed lon-
gè meliori præparatione quàm vulgò

B.ij.

fit vsu receptum, adhibetur: non sine vini spiritu, infusionis diambrae per menses aliquot, non sine essentia croci, castorai, corallorum, margaritarum, mumiæ, oleoque cinamomi, cariophyllorum, macis, & anisi: ex quibus vt artis est rectè mixtis, fit illud præstantissimum medicamentum ad arcendos omnes feruores, sistēdas defluxiones, dolorēque omnes mirum in modum sedandos: ita tamen hoc vt calorem natium non extinguat, quem potius conseruat & tuctur, spiritus corroborando, tantum abest vt ipsos stupefaciat, vel motum (quod est dictu ridiculum) partibus adimat: sed mira quadã qua pollet facultate vires iuuãdo, vt ex superiorum descriptione, debitãque & non vulgari præparatione ac mixtione coniecere licet. Quid dices, si addidero, adhiberi præterea veram illam auri essentiã, variis Doctissimorum Philosophorum & Medicorũ scriptis, antiquitus etiam commendatam? Ridebis, credo, ignotam tibi istam essentiam, plurimis tamen Philosophis familiarẽ. At id ipsum aurum esse dico, temperatissimum ad
 naturæ

naturæ iuuādum robur, & aduersus affectus melācholicos, ad exolutum Ventrículum, ad cardiacos, & præter rationem mœstos efficax remedium. Certè in ipsius essentia, quàm in tuo auro foliato, multò maiorem facultatē inesse meritò credideris. Dabis & illud, mi Auberte, in eo purissimo, vim illam occultarum proprietatum maiorem esse, quàm in tuis iusculis cum auro coctis. Nec tamen, puto, credes (hoc enim nimis esset absurdum) aurum, quod ne ignis quidem ardore torreretur absolve potest,

*(Vni enim (vt scribit Poeta) nil deperit auro
Igne, velut solum consumit nulla vetustas,
Ac neque rubigo, aut ærugo conficit vlla:*

Cuncta adeò firmis illic compagibus hærent)
à natiuo calore decoqui aut deuinci ita posse, quin cor, integra remanente illius substantia, ipso corroborari quodammodo queat: quum sit hæc Philosophorum sententia, Terram videlicet omnem esse mortuam, & spiritus rerū in corporibus solos agere posse.

Cæterum Laudanum ipsum quanuis opiaticum, non ita tamen conuitis est

laccessendū. Id enim prius non correctū,
 periculi plenum ~~existere~~, adeoque ni-
 mia suā frigiditate mortiferum, Para-
 celsici, qui veræ & antiquæ Medicinæ
 tamen sunt sectatores, satis assequuntur.
 Nec enim dubitat ipsorum quisquam,
 quin opium vt suam illam narcoticam
 vim penè amittat, à multis solo croco,
 castoreo, & myrrha emendetur. Quæ
 correctio quid prohibet, quin meliori
 etiam præparatione fiat? Nā aloë quo-
 que, ne sui acrimonia venas exedat,
 abluitur & veratrum nigrum, aliàs val-
 de timendum & periculosum, (vt à
 Chymiatis hoc etiam discas) vini spiri-
 tu & anisi oleo commodum sic vsui red-
 ditur, vt etiam tutò pueris administrari
 possit, ad hydropem & omnes melan-
 cholicos affectus. Non ergo ita temere
 & imprudenter sunt damnanda opiat-
 ca, ex quibus varia componuntur phar-
 maca ad vehementes cruciatus conso-
 piendos colicorum, nephreticorum,
 pleureticorum, arthriticorū, ad somnū
 accersendum, ad tussim leniendā, san-
 guinis excretionem cohibendam, di-
 stillationesque omnes sistendas: quale
 & Phi-

& Philonium illud est vetustioribus etiam Medicis probatum. Sed & opiatica sunt necessaria in antidotis ad principes partes corroborandas, ad arcendam cuiusvis veneni malignitatem & infinitos alios affectus: ut videre est in summa illa Theriaca ab Andromacho seniore descripta, quam etiam opij vnicæ tres ingrediuntur: itémque in Mithridatij quarta & vltima præparatione, quam Galenus, Aëtius, alique Greci ex Antipatro & Cleophanto vetustioribus Medicis deprompserunt, cuius etiam vires Theriacæ proximas descripserunt. Excipies fortasse nõ ita esse temperatam huius Laudani nostri compositionẽ, ut illa est Theriacæ Andromachi. Illam igitur nosse te prius oportuit, quàm reprehendere: quam tamen & ratio commendat, & experientia perutile satis demonstrat. Quod vnicum remedium te cuiq; similes habere satius esset ad multos curandos morbos, quàm variis istis herbarum decoctis uti, quibus perquam miseri multi excruciantur. Opio quidẽ seipsum vitæ rædio interemisse Liciniũ Cæcinnæ

B.iiij.

Plin.lib.20
Nat.Hist.
cap.18.

patrem Plinius scribit: at nostro Lau-
dano nemo reperietur, sat scio, qui suo
damno vsus fuerit, quod tu tamen fal-
so & impudēter scribis. Imò multi Do-
cti piūque viti fidem facient, cum feli-
cissimo successu, & ægrorum vtilitate
non mediocri in omnibus defluxioni-
bus, & incendiis sedandis, & aliis qui-
bus præscribitur affectibus, nō sine ra-
tione exhiberi. Cuius præstantissimi me-
dicamenti compositionem ac præpa-
rationem descriptam, tibi tuīque simi-
libus incognitam, prælo commissem,
nisi tua me eogerēt scripta expendere,
an margaritas expediat quibusuis con-
culcandas præberi. Venio ad alterum
medicamētum, quod ridiculum vocas.
Oculos cancri calcinatos quartana la-
borantibus à nobis exhiberi rides, ac
præfertim quod vna dosi scsquidrach-
mam huius cineris, suæq; mixtionis ad
quartanæ curationem præscribamus:
concludisq; tandem tot cancerorum
oculos suggerere vix posse totum Lē-
manum lacum. Quod certè est verissi-
mum. Nullos enim is lacus continet
câcros, Astachos autem plurimos: quod

tu,

tu, mi Auberte, malè annorasti. Crustatorum enim quæ *μαλασπράκα* Græcis dicuntur, sunt quatuor præcipuè genera. Vnum dicitur *κάραβος*, id est, locusta: alterum *γάμαρων* vocāt, quem *ἀσάκων* Galenus appellat: Tertiū *καρίδα*, quem squillam dicunt, & quartum Cancrum quæ *κάρκινον* Græci nuncupāt. Quorum diuersa esse genera doctis satis constat. Astachi, quos cancos putasti, qui Galis dicuntur *εσχευισσες*, locustis sunt similes parūmque aut nihil differunt, nisi tantūm chelarum brachiorūmque quorundam varietate. Corpus enim caudamque longam habent, in qua pinnae quinque inueniuntur. Ast solis cancris corpus est rotundum, vt qui nullam prorsus caudam habeant, quòd illis minimi sit vsus: quandoquidem proximè terram vitam agunt, cauernasque subire solent, neque plurimūm natāt. Quod vt meliùs intelligas, poteris consulere Arist. Plin. & præsertim Edoardum Wottonum lib. 10. de differēt. animalium: Matthioli quoque commentaria in Dioscor. qui te omnes docebunt magnum præcipuè

Plin. lib.
Nat. Hist.
9. cap. 71.

esse discrimen inter astacum, de quo tu imprudens loqueris, & cancrum fluuiatilem aut marinum. Sed dices, non ita multum curandum esse de verbis, istaque crustatorum animantium genera ut plurimum inter se confundi. Esto: Hæc etiã obiter dicta volui, quòd iis egere te videam, & ut hinc nostra clarior euadat disputatio. Cancrorum oculos calcinatos in quartanis præscribi duobus modis absurdum putas, nempe quòd siccitate & acrimonia augeant quartanariorum affectum. Subtilis profectò argutia ac tanto Medico digna. Non ignoramus, mi Auberte, continenter causam siue febris quartanæ materiam, ipsum succum melancholicum esse, qui cum propriis ex causis multus cumulatur, nec calore natiuo regi potest, tandem putrescens hanc febrem incendit. Hunc melancholicum humorem faciunt Medici duplicem: Vnum naturalẽ, qui est quasi fax & limus sanguinis: Alterum adustum, qui quorumuis humorum torrefactorum velut tartarum est concretionum, aut cinis. Id fit præsertim ex bile flaua, & melancholia

lia adusta, quanuis & interdū ex pituita torrefacta, si Arabibus credimus. Quū ergo melancholicus succus, qui frigidus est & siccus, harum sit febrium materia: illarū causam partim frigidam & siccam esse tecum fatebimur: At siccorum & acriorum omnium vsu illum augeri negabimus, vt falsum. Nam quum hic humor sua natura crassus sit, viscidus ac lentus atque is exuperans, potissimum in liene, in mesenterio, & circum hypochondria coaceruari soleat, & tandem temporis successu indurari: certè illum emolliendum, digerendum, rarefaciendum, attenuandum, incidendumque esse Medicorū doctorum dubitat nullus: quæ autem pro hac intentione, minore pollent facultate χαλασικὰ siue emolliētia, aut μαλακτικὰ Græcis dicuntur: quæ maiore vi calidiora atque tenuiora sunt, ad secundum tertiumve ordinem ἀραιωτικὰ Græcis, Latini rarefacientia dicuntur, quæ calore & mediocri siccitate solidas, compactasque materias solvunt ac diffundunt, scirrhusque omnes lienis & viscerum affectorum emolliunt, digerunt, ac diffi-

pant. Quorum medicamentorum tempestius præsertim vsus in quartanis & requiritur & valde laudatur. Sic cortex fraxini, capparis, radix brionæ, cucumeris agrestis, ebuli, & iridis, calida omnia & sicca etiam aliqua tertio gradu, durities omnes emolliunt, & discutunt assumpta, vel etiam apposita foris: lienes ipsos induratos liquefaciunt & absumunt. Sic de ammoniaco, bdellio, opoponace, galbano dicerem: quæ quauis calida & sicca sint omnia, tamen magnam habere vim emolliendi ac digerendi tonsoribus ipsis notum est. Ergo emollientia & rarefacientia, quum ad quartanæ curationem conueniant, vt omnes fatentur, tempestiuè sumpta, nõ ita absurdum putabis ac ridiculum, Iacobe, si quidam etiam vtantur cinere oculorum, & aliquando caputum cancrorum, aut illorũ defectu etiam gargariorum. Cineres enim illorum crustatorum animantium, oculorum præsertim, magnam etiam exsiccando habent vim attenuandi & resoluendi scæcem illam humoris melancholici, quam tartarũ concretum, qui à te Paracelsici nuncu-

nuncupantur, appellant. Quòd si calcinationes istas, quibus nos sæpius utimur, abhorres, idque cur fiat, exoptulas: hoc discas, Auberte, ex Galeno de simpl. med. facult. lib. vndecimo, quum de sale verba faciens, talia refert. Sal vstum digerit quidem potentiùs, quàm vstionis expers, quãtò scilicet subtiliùs ipsum corpus, accepta ab igne facultate redditur. Quum autem, vt eodem li-
 Cap. II.
 bro scribit, quæ tenuium sunt partium medicamenta, iis quæ sunt crassarum partium plus habeant efficaciz, etiam si parem sortita fuerint facultatem, nimirum quia meliùs penetrent, nos ea sola ratione utimur calcinatis cancris, præsertim ad fæces & tartareum humorem exoluendum. Nam calcinatione, sal rerum extrahitur: sal autem sale solo resolui potest, si bene intelligas: atque ita non contrariis, sed similia similibus curari disces, quanuis alia nondum tibi perspecta ratione. Cur alioqui spongiarum calculos, cur adustum vitrum, cur inarefactum hircinum sanguinem, cur cochlearum cineres, cur calcinatum Iudaicum lapidem, cur os sapiæ

calculo aut renum tartaro, tãta vi pro-
 desse diceres? Intelligo, Confugeres
 ad sacram afinorum anchoram, nem-
 pe proprietatum occultarum: quod ta-
 men ipso sale fieri, qui illos resoluit, &
 per vrinas expellit, ratio ipsa docet,
 Quid ergo diceres de Troglodyte lau-
 datissimo illo antiquorum medicamẽ-
 to ad eandem affectionem, cuius me-
 minit P. Æginet. lib. 3. cap. 45. vbi hæc
 » scripta reliquit. Hic inquam, totus sale
 » conditus, crudusque frequenter com-
 » manducatus, calculos iam creatos per
 » vrinam expellit, in posterumque gene-
 » rari prohibet. Quod si integer com-
 » buratur cum pennis, cinis vniuersus
 » per se & cum piperis momento, ex me-
 » ro & melle potus, idem potest efficere.

Vides, quomodo etiam antiqui absur-
 dis, vt scribis, illis cineribus vsi sint, &
 quibus in affectibus, nempe in calculis
 ipsis renum curandis, quorum tamen
 materia, humor est ita etiam crassus, vt
 calore lapidescat. Quantum autem
 calcinati cancri ad eundem affectum
 valeant, ab Hollerio & Matthiolo
 annotatum, atque millies certa expe-
 rictia

rientia compertum fuit. Nec præter-
 mittam inter cætera quæ huic affectui
 adhibentur medicamenta, crystallum
 quod primas tenet: crystallum inquam,
 reuerberatorio calcinatum, ex quo tan-
 dem extrahitur sal, ex cuius resolutio-
 ne in humido, fit præstantissimum o-
 leum, ad omnes etiam delendas visce-
 rum obstructions perutile. Non est
 ergo quòd tam ridiculum putes è cal-
 cinatis cancrorum oculis depromptum
 remedium, nec ita in ipsum acerbita-
 tistuz virus euomas. Hoc addam ex
 Galeno, omniumque veterum senten-
 tia, eos ipsos calcinatos cancos to-
 tius substantiæ proprietate, canis ra-
 bidi moribus mirabiliter efficaces ef-
 se. Rabiem autem etiam siccissimum
 esse affectum denotant ipsius Galeni
 verba, quæ refert ex Pelope suo præ-
 ceptore. Non abs re, inquit, cancer,
 quum animal sit aquaticum, prodest
 à cane rabido morsis, quibus videlicet
 metus est, ne corripatur affectu siccissi-
 mo, nèpe rabie. Nunc superest vt de acri-
 monia, quam in cancrorū calcinatione
 inuenis, verba faciam. Ea, inquis, quar-

De simpl.
 med. facul.
 cap. 30. lib.

tanam auget. Atqui vereor, ne quid sit etiam acris sapor, te planè ignorare ex istis verbis docti existiment. Acrem enim nō esse cancrorum cinerem nobis facilè fuerit demonstrare, siquidem acria esse calidissima omnib⁹ Physicis est notum. Cuiusmodi constituuntur duplicia à Medicis. Alia enim edi possūt, alia esui sunt inepta: illa dulcem quandam, saltem obscuram, admixtam habent qualitatem, ista mortifera sunt, si Galeno credimus, aut saltem omnia cuti nostræ imposita vlcus celeriter moliantur. Et hæc verè acria dici possunt, vbi videlicet alienis qualitatibus non permiscētur, quorum terminus ac proprius finis est vrere, quemadmodum amari, abstergere, & dulcis, nutrire. Id autem cancrorum cinerem non efficere monstrant Galeni verba, quum de differentiis amari acrisque saporis disputat. Acrem enim, admixtam quandam humiditatem habere refert: amaros autem omnes non modò calidam habere facultatem, sed & siccam fatetur, cinerique (vti eos quis optimè compareret) adsimiles dicit. Qua ratione
 melius

De simpl.
 med. facul.
 lib. 2. cap.
 17.

De simpl.
 med. facul.
 cap. 18.

meliùs dixisses, oculorum cancrorum cinerem amarum quàm acrem esse, quorum cum absumitur ac defluit humor in vaporem à calore solutus, siccitas & cineratio efficiuntur: vnde nõ acrem, sed amaram acquirunt qualitatem, & substãtiam quanuis terrestrem, tenuem tamen, quantò scilicet subtilius ipsum corpus accepta ab igne facultate redditur, vt suprã ex Galeno diximus, calidumque & siccum necessariò efficitur: proinde amarum quoque abstergere, comminuere, secare crassos viscososque humores, sicut cinis & nitrum, non est dubium, vt docet Gal. quem meliùs aliàs poteris consulere, ne etiam ipsorum primordiarum ignarus planè videaris. Sed quoniam aliquid & tibi cõdonandum video, age, concedo tibi lubens, acrem esse cancrorum calcem: quod autem quartanam sui actimonia augeat, id ego pernego. Nam quæto te, mi homo, an non sinapi, piper, alia, ab omnibus dogmaticis tum Græcis, tum Arabibus, ab ipsoque Paulo Æginet. quartanatis adeò conceduntur, vt etiam

Simpl. 11.
cap. 51.

Simpl. 4.
cap. 18.

C.

pro victu præscribantur? Et diatrion pereon vel diospoliticon, quod appellant, annon inter medicamenta quartanæ censentur? Nec alienum etiam erit in medium proferre Hollerij celeberrimi Medici verba in hanc sententiam, quum de victu quartanariorum

» differit. Quòd ad victum attinet, inquit

» initio è materia media interuallis quo-

» que ab initio ad vigorem, rebus acri-

» bus, vt sinapi, & falfamentis vt licet

» quorum & post vigorem tempestiuus

» vsus est. Addit sub finem: Nam ideò falfamenta imperantur, quia sal incidit

» attenuat, discutit excrementa, liccat

» virtutem colligit & roborat. Hisce omnibus puto tibi satis, omnibusque esse perspectum, quantum toto cælo aberraueris in contemnendo nostro remedio, ex vera certè Dogmaticorum doctrina deprompto. Quoniam autem cætera quæ ipsi remedio adduntur simplicia ignoras aut saltem taces, ecce tibi gratificabor, & cõpositionem tradam.

Recipit radicem aronis præparatam, item rad. acori vulgaris, & pimpinellæ præparatas, atq; exsiccatas, oculos can-

cri

Lib. de Febrilib.

tri calcinatos, (quorum pro vnaqua-
 que dosi non ingreditur medius scru-
 bulus) semē nasturtij, & saccharū. Om-
 nium fit mixtura: dosis est cochlear vnū
 manē, pro corroborando imbecilliori
 ventriculo, & ad pellendas viscerum
 obstructions, duritiēsque lienis opti-
 mum remedium: & quanuis familiare,
 sapius tamen probatum, ac doctiss. ple-
 risque Medicis hodiē vsitatum. Istud
 autem tam absurdum esse, ac quartana-
 riis obesse, Doctorum dicere puto ne-
 minem. Debuiſti ergò, si volebas Para-
 celsi medicamenta redarguere, specio-
 sius aliquid deligere, in quo magnitudi-
 nem ingenij tui exerceres, eruditionē-
 que tuam probares. Sūt enim ista, quan-
 uis, vt tu inuidiosē vocas, Theophrasti-
 ca, tamen rationi cōsentanea, ac docto-
 cuius Medico probanda. At tu illa for-
 tasse nec diuino Hippocrati, nec Gale-
 no cognita fuisse dices, ideoque con-
 cludes reiicienda: sed illud tuo solo iu-
 dicio, nulla tamen cum ratione. Non
 enim summam & doctrinam & diui-
 nam illorum eruditionem contemni-
 mus, nec illorum piam violamus me-

Aphor. i.

moriam, quod dicimus illos in re medica quidem primos claruisse, non tamen omnium medicamentorum genera tetasse, aut illorum omnium etiam facultatem cognouisse. Vita enim breuis, vt inquit Hippocrates, & ars ista quæ circa experientiam etiam periculosa[m] versatur, nimium longa. Nec puduit Galenum fateri, quum de Hydrargyro scribit 9. simpl. cap. 19, se nullum fecisse ipsius periculum, neque quod interimeret, si deuoraretur, neque vbi foris admoueretur. Neque est quod putes Theophrastum tot remediorum in auditorum primum & solum fuisse inuentorem, quorum notitiam ipsemet in suis libris fatetur se habuisse ex colloquio diversorum doctiss. tum Philosophorum tum Medicorum, Ægyptiorum & Arabum præsertim, apud quos ille discendi causa per aliquot annos etiam captius remansit, ex quibus tot pulchra remediorum spolia tandem reportauit: quæ quidem omnia sunt deprompta partim ex aromatum, herbarum, fructuum, florum, & seminum extractis veris oleis, & laxantium omnium essentiis, quorum etiam plus

plus proficiet gutta, quam tot & drachinae & unciae: quae tamen etiam, ut tota substantia operetur, seminari & superiniici possunt proprio sale, quod in multis praestare licet, sicut in aliis terra reiici debet, tanquam plane mortua, & purgationi prorsus contraria. Ex variis quoque resinarum, gummi, & caeterorum vegetabilium generibus desumuntur varia, pulchra, & valde utiles praeparationes: quemadmodum & ex multorum animalium diuersis partibus, ex quibus recte praeparatis multa constantur medicamenta valde salubria: ut ex vera praeparatione mumiae, Theophrasticis solis nota, laudatissimum fit medicamentum in pestilentibus affectibus: ex oleo & sale cranij hominis non humani ad Epilepsiam: ex oleo mellis & cera ad topicos, axungiarumque aliis praeparationibus ad leniendum & melius resoluendum. Sic etiam ex moscho, zibetta, castoreo, ex monocerotis cornu, chore, cornu & osse cordis cerui, ad cardiacos & alios affectus: & ex aliis infinitis multa sunt extracta, quorum omnium rectam edocuit ars

Chymica, quam damnas, præparationem. Non enim ex folis metallicis, non ex pretiosis lapidibus, & gemmis, vt ineptè multi putant, & toti orbi persuadent, Theophrattica desumuntur remedia: quæ nec acria sunt nec violenta, vt ignari & rerum imperiti clament, sed dulcissima, naturæque nostræ familiarissima, quam spirituum præstantia conseruant, viuificant, ab impuritatibus, solis plærunque sudoribus expurgant, tota denique substantia nõ parum proficiunt, vt Doctorum multi quotidie felici cum successu experiuntur. Sed de his plus quam satis. Iam ergò ad ea quæ de metallis scribis, nobis progrediendum.

A D

A D I A C O B I A V -
B E R T I V I N D O N I S

D E O R T V E T C A V S I S

metallorum contra Chymicos
explicationem

I O S E P H I Q U E R C E T A N I

*Armeniaci, D. Medici
brevis responsio.*

Etallum esse corpus fossile
natura vel liquidum, vt ar-
gentum viuum : vel du-
rum, quodque ignis ardo-
re liquefieri possit, sicut

Agric. lib.
8. de natu-
ra fossil.

aurum, argentum, æs, plumbum, stan-
num : vel molli, veluti ferrum, non-
nulli scribunt. Alij autem propria no-
minis significatione omnia quæ in vi-
sceribus terræ effodiuntur, metalli no-
mine usurparunt. Sic Onesicritus scri-
psit in Carmania esse metallum rubri-
cæ: In Lybia circa Atlantum, salis, He-
rodotus. Hocque testatur Plin. lib. 33.
suar nat. hist. Alij verò id quod liqua-
tum in suam reducitur pristinam for-
C. iij.

mam, quòdque ductile & malleo ex-
 tendi potest, estque durum & impressi-
 le, propriè metallum esse dixerūt. Hæc-
 que ratione illa præsertim in sex diuise-
 runt, in Aurum scilicet, Argētum, Æs,
 Stannum, Plumbum, & Ferrum. Addi-
 derunt nonnulli Mercurium, nō quòd
 actu sed quòd potentia metallum me-
 ritò dicatur. Hæc autem planetarum
 vocabulis Chymici nominare consue-
 uerunt, non vt ipsorum materiam ad
 planetas referant, quod ineptè putat
 Aubertus: sed partim moti similitudine
 quadam maiorum ac præcipuorum Sy-
 derum, qua ratione perfectiora duo
 metalla, Solem & Lunam appellaue-
 runt: & propter duritiem ferri, Mar-
 tem, quem belli & armorum Deum
 Poëtæ sunt commenti: ac argentum
 viuum propter maximum ac penè in-
 certum motum, Mercurium dixerunt:
 partim etiam Pythagoricorum instar,
 vt arcana sua, in uolucris quibusdam
 enigmaticeis obtegerent. Cæterum
 nullam video rationem, cur stibium
 inter metalla propriè numerari debe-
 at: quare ex illorum genere (pace Agri-
 colæ

colæ dixerim, cuius autoritate nititur Aubertus) est excipiendum: quum illorum definitioni omnino repugnet. Siquidem liquata metalla omnia ad suam redeunt formam propriam, ductiliâq; dura & impressilia sunt omnia: qua ratione à multis lapidibus liquabilibus, in quibus non est humiditas valide permixta cum sicco terrestri, seceruntur: quemadmodum & ab infinitis marchasitarum generibus & semimetallis. Stibium autem liquefactum pristinam omnino amittere formam rerum periti quotidie experiuntur, & quum ipsum nec ductile esse, nec imprimi posse ipso usu constet, proprie metallum id dici non potest. Veruntamen hoc affirmare placuit Auberto nostro, in metallicis vsque adeò erudito, ut adhuc somniet glaciale stannum, (quod verè bisemutum est, & cinereum illud plumbi genus de quo plura Agricola lib. 8. de nat. fossil.) stibium excoctum, ac Chymicorum regulum esse: quod planè est absurdum. Non enim stannum glaciale quod bisemutum rectè appellatur, stibium est

vllomodo præparatum: neque Chymicorum regulus, tartaro & nitro extractus, bisemutum dici potest, quod doctis, omnibusque sanæ mentis relinquendo iudicandum. Sed ista parum ad rem, quum metalli nomine plura, ut diximus, non propriè tamen dicantur. Estque sanè Auberto istud condonandum qui nullas fodinas vsquam conspexit, ut de his rectè iudicaret: nec Agricola sententiam percepit. Interim conqueritur ille, quòd Chymici metalla ipsa diuidant, in perfecta & imperfecta: idque ridiculum putat multis de causis. Primò, quòd quædam tradita à Gebero definitio, nō minùs vni quàm alteri metallo conueniat, quum tamè, ut probè perfecta ab imperfectis discernerentur, vna his, altera alijs definitio fuerit statuenda. Quasi verò viri definitio puero non conueniat, quanuis ad viri ætatem nondum peruenerit, & alijs accidentibus videatur ab ipso, quemadmodum & inter se metalla, differre. Sic alia ac diuersa esse deberet corallorum alborum & rubrorum definitio, quanuis inter se differant,

ferant, quòd ratione absolutæ cõstio-
nis & terminatæ, alba non attigerint
perfectionis vltimum gradum: quo-
rum tamen omnium vna & eadem est
definitio. Sed vt suam melius compro-
bet Aubertus opinionem, quæcunque
essentialem habent formam, quam sin-
gula metalla habere certum est, perfe-
cta necessariò esse scribit: piàmque &
rerum parentem naturam in suo ob-
eundo munere haud quaquam cessare
vel quiescere, nisi impediatur dum sco-
pum sibi propositum attigerit. Addit,
materiã ex qua naturale fit aliquid, &
circà quam versatur natura, tantisper
moueri dum essentialem suam sit asse-
cũta formam. Ex his omnibus tandem
concludit metalla rectè in perfecta &
imperfecta diuidi non posse, neque
aurum aliis præstantius ac perfectius,
etsi splendidius & temperatius, vllò mo-
do dici debere: quæ omnia tanquam
manca & futilia, nobis sunt confutan-
da. Atque vt omnia debito ordine per-
sequamur, aurum ipsum à veris Phi-
losophis perfectius cæteris metallis ac
præstantius & purius meritò dici, no-

bis est demonstrandum, vt hinc con-
 cludamus, metalla in perfecta & im-
 perfecta à Chymicis non sine ratione
 distingui. Ergo vt nitat etiam autorita-
 re Agricolaë, à quo præsertim Auber-
 tus ista sua omnia deprompsit: is certè
 non solum splendore, sed & colore, sa-
 pore, odore, pondere, ac potestate dif-
 ferte inter se metalla scribit lib. 5. de or-
 tu & causis subterraneorum: & præci-
 pue de splendore (quem tu Auberte
 in auro & argento etiam adesse confi-
 teris) verba faciens, inquit. Sed quò
 » humor ipse fuerit subtilior, densior, &
 » purior, eò metallū est nitidius & splen-
 » didius: qua de causa etiam hac parte
 » cæteris præstat aurum. Cuius auri præ-
 stantiam ipse etiam Agricola quærit in
 differentiis odoris, saporis & ponderis.
 Imperfecta enim metalla, quum se in
 liquorem induerint, amara gustu per-
 cipiuntur, vt æs & ferrum. Amaritudi-
 nis autem causa est terra adusta, quam
 ea metalla participant, vt ipse Agrico-
 la testatur. Reliqua verò propter ter-
 ram puram aut aquam vberiore, non
 admodum sensibili sapore liquores affi-
 ciunt:

ciunt : imò subdulci , vt aurum & argentum. Quinetiã quum ipsi auro terra insit purissima , & optimè cum sua aqua temperata , fumum perexiguum , vixque sensibilem quum vritur , ex se committit , & dulcem magis quàm fetidũ. Prætereà addit Georgius , auro , dũ igne purgatur , excrementum quasi nullum inesse ob puritatem , reliquis multum : sed eò plus vni quàm alteri , quò fuerit impurius . Est etiam auri præstantia in ipsius vi ac potestate inuestigãda , quòd præter ipsum & lunam , cætera in cineritio & copella in fumum euanescent , ac violentia ignis intereant : quod illis accidit , prout terra minùs pura , minùsque bona temperatio in ipsis reperitur , atque id vni quàm alteri citius , vt ferro accidit , propter terram impuram quæ multa ei inest . Sed quum aurum vnicum nullo igneo ardore consumi possit , vt inquit Aristoteles , nihilquæ amittat sui ponderis , si aut exuratur aut examinetur : terram ipsum habere purissimam & optimè cum sua aqua commixtam oportet : vnde fit vt illius terra arceat & contineat humorem , ne eum

3. Meteor.
cap. 6.

expiret: contra humor, rugatur terram
 ne accendatur, vt inquit Agricola:
 quod fit vt alij volunt, ex sicco & hu-
 mido subtilissimis, & non habentibus
 aliquod impurum admixtum. Hac ra-
 tione aurum secundum naturam rerum
 est purius reliquis metallis, & illa pre-
 tio suo vincit, quia simplicissimum &
 purissimum metallum est, & ab imper-
 fectione elementorum propter suam
 formam remotissimum. Sic Plinius, vni
 rerum, inquit, nil deperit auro, igne:
 quod & cecinit Poeta, vt ex superiori-
 bus videre est. Atque ex his collige-
 re licet, inter omnia metalla vnum esse
 aurum, non solum splendidissimum,
 temperatissimumque, sed & perfectissi-
 mum, cuius respectu caetera metalla
 merito imperfecta dicantur. Nam sem-
 per tendit natura ad solam perfectio-
 nem, nempe ad auri confectionem,
 quod solum inter metalla dicitur per-
 fectum. Nullum enim agens naturale,
 vt dicunt Philosophi, desistit ab actio-
 ne in sua materia, nec separatur, nisi
 cum introductione formae in illa mate-
 ria. Ergo quandiu agens est coniunctum
 materiae

Lib. nat.
 Hist. 33.
 cap. 3.

materiæ, vel agit in materiam, id dicitur imperfectum, quoniam perfectio rei non est, nisi per introductionem formæ. Quum igitur in omnibus metallis aqua quædam viscosa, quam argentum viuum Philosophi Chymici propter conformitatem appellant, subiiciatur loco materiæ, & sulphur, quod ita quadam similitudine vocant, agentis & introducentis formam in illa materia, non poterit aliquod metallum dici perfectum, nisi à quo separatum fuerit ipsum sulphur. Sed quoniã reliqua metalla habent admixtum prædictum sulphur, in materia, quo perimuntur, denigantur, calcinantur, & comburuntur, (quod illis accidit solum propter illam exhalationem siccam, nempe sulphur, quod sit materia apta ignitioni) hac de causa imperfecta omnino dicuntur. At è contratio, quoniã solum aurum est omnino ipso sulphure expoliatum, quod satis per se denotat auri & argenti viui affinitas: (omnia enim, vt scribit Plinius, ei innatant præter aurum, quod vnum ad se trahit) hac ratione est commune ab omnibus istis corruptioni-

bus & in igne & extra ignem. Meritò autem dicitur *solum perfectū & formatum secundū primā & veram intentionē naturæ*: completū, quia peruenit ad vltimum finem in quo completur: purū, quia agens nō est immixtum materiæ, sed ab ipsa separatum. In hanc sententiam hæc scribit Aristot. Met. 3. cap. vltimo, de metallis verba faciens. Quocirca inquit, & terram in se continent & vruntur omnia, quòd siccam exhalationem habeant. At aurum vnum omnium nequaquam vri solet. Sed his non contentus rationibus, respondebit Aubertus: Quæcunque essentialē sunt affecuta formam, ea perfectā esse necesse est: meralla autem singula suā substantialē habere formam præter bardum aliquem ciniffonem, neminem negare dicet, & hac ratione omnia etiam esse perfectā concludet. Sed huic obiectioni respondere nobis satis erit facile: Nam illæ res quidem quæ perstant in natura sua; perfectæ dicuntur in sua specie per suam formam substantialē: sed quædam perstant natura in sua specie, quæ tamen perficiuntur

tur quoquomodo per suam formam substantialem, ad quam est quidam terminus motus, sed quia feruntur ad aliam substantialem formam ultimam, quæ omninò rem ipsam complet ac perficit: idè dicuntur esse imperfecta, quandiu sub illa prima forma permanent, habita ratione ultimæ illius ad cuius assequutionem contendunt. Quòd si non habeatur ratio ultimæ illius formæ, sed in se solùm considerentur, sunt sanè perfecta in illa sua specie, per illam suam formam substantialem, prout exigit illa species. Hoc in generatione ouorum omnes vident, in qua est quidam terminus motus in acquisitione suæ formæ substantialis, quæ sic permanet. Sed quia ipsa oua sunt eò destinata à natura, vt non permaneant sub illa forma, sed ad generandam auem, & ita fit acquisitio substantialis formæ ultimæ: idè dicuntur oua esse imperfecta sub forma oui, perfecta autem res illa est post generationem auis, cùm ibi sit finis ouorum ultimus. Hoc quoque est de metallis iudicandum, quæ licet quandam sint assecuta in sua

specie essentialem formam, non possunt tamen dici perfecta, habita ratione auri, quod solum, ut diximus, perfectum est, quin peruenerint ad finem illum ultimum & absolutum, nempe ad ipsius auri perfectionem, & aurum euaserint. Et quemadmodum in generatione embryonis fit comparatio animæ vegetabilis ad sensibilem, & sensibilis ad rationalem, quia illæ sunt sicut dispositiones ad rationalem & non sicut formæ, sic imperfecta alia metalla ad aurum se habere videntur. Itaque Chymici Philosophi merito diuiserunt metalla in perfecta & imperfecta. Nam quanuis metallorum differentia sit in forma ipsa, non erit tamen propriè differentia speciei, sicut equi & hominis differentia, sed sumetur magis propriè penes materiam & partes eius, scilicet secundum digestum & indigestum, cōpletum & incompletum, quum illa sint eiusdem propriæ materiæ penitus, sed indigesta & incompleta, determinata ad aurum. Quod autem ferrum, quia magis vsui hominum commodet, nobilius idcirco auro iudicat Aubertus, id

id opinor, ne Medicis quidem vllis quantumuis indoctis, aurum tamen nõ ferrum captantibus persuaserit. Sed de auri præstantia & perfectione satis à me dictum puto. At quoniam diximus omnia metalla eiusdem esse materiæ propriæ, quanuis non pariter in omnibus digestæ, qua in re vertitur quæstionis cardo, iam ad materiam illam metallorum perquirendam accedendum. Metallorum, quemadmodum & reliquorum mixtorum corporum, duplicem constituunt causam Philosophi: vnã generalem & remotissimam, quæ sumitur ex elementis, tanquam ex omnium rerum primariis, ex quibus vt simplicissimis constant, & in quæ simplicissima resoluuntur. Horum autem elementorum qualitates virtutesque tantum in se mutuo transire, omninoque misceri, Peripatetici in Stoicos contendunt: qui ipsorum substantias totas esse totis permixtas contra affirmate conantur. Sed missis lubricarum opinionum istis fluctibus, ad tutum & tranquillum portum nos recipimus, & hac in re Auberti comproba-

mus opinionem, existimantis in mixtis non essentialiter aut actu, sed potestate subsistere elementa: quod Galenus testatur lib. primo method. medendi, vbi elementa suis qualitatibus duntaxat tota totis misceri scribit. De secunda verò ac propria ipsorum materia, non vna, sed longè diuersa est etiam multorum Philosophorum opinio. Alij enim halitum humidum, materiam metallorum proximam dixerunt, vt Aristoteles: nonnulli aquam ab alijs elementis affectam, quod Agricola placuit, cuius opinioni assentitur noster Aubertus: alij cinerem aqua madefactum. At Chymici, quorum opinionem Aubertus peruertere conatur, argentum viuum ipsorum materiam dixerunt: addiderunt nonnulli sulphur. Quæ omnes opiniones breuiter ac diligenter nobis sunt examinandæ, vt res clarior euadat, & immeritò Aubertum & alios in tot præclaros Chymicos Philosophos irruisse omnes intelligant. Aristoteles Philosophorum facile princeps, eorum quæ fiunt intra terram & supra potestate ac vi cœlesti, duplicem constituit

3. Met. cap.
vltimo.

constituit materiam, halitum vi delictet & vaporem, quorum mixtione in terræ penetralibus fieri & nasci omnia cēset: eaque pro diuersa natura materiae bifariam distinguit, nempe in fossilia & in metallica. Fossilia sic dicuntur, quòd fodiantur è terra, & similia sint terræ effossæ, nec sunt liquabilia, vt lapidum genera, quæ ex sicca exhalatione ardore incensa, & humidum suo calore consumente, & quodammodo adurentem conficiuntur. Alia sunt metallica, quorum quædam sunt fusilia aut liquabilia, quòd plus accedant ad naturam humidi quam sicci, vt plumbum & stannum: & ita appellantur quòd faciliùs liquentur, quam ducantur. Ductilia verò contrà, quæ maiori cum difficultate fundantur, vt ferrum: quorù proxima materia est halitus vaporosus, qui frigore cogitur & cōcrefcit in metallum secundum sententiam Aristotelis, quem tamen noster Aubertus credit reprehensione dignum. Nam, inquit, in rerum natura accidere haudquaquam id potest, vt ab vno extremo contrariòve in alterum sine aliquo

medio fiat transitus. **C**onstat autem cōtrariis prædita esse qualitatibus tum metalla, tum halitus, quod hi tenuissimi, illa verò sint crassissima. Hinc concludit in metallorum ortu, halitus vaporisque necessariò priùs in humorem concrefcere, quàm in metalla indurescere. Hæc ille ex Agricola deprompsit. Sed immeritò reprehensum Aristotelem defendit satis superq; vir longè doctiss. Iacobus Schegkius cōment. suis in lib. meteoron Arist. vbi docet alium esse halitum siue vaporem ex quo aqua concrefcatur, & alium ex quo metalla: quum etiam alius sit ex quo pruina. Ponderosior enim & crassior est interdum, quàm is sit ex quo aqua. Quæ ratione remotiorem proponunt metallorum materiam, qui aquam illam esse dicunt, quàm qui halitum: quum magna pars *metallorum* ex his halitibus & vaporosis materiis, caloris vi ex aqua & terra excitatis gignantur: quum fecunditas terræ & aquæ nulla sit absque calore. Calor enim tanquam primam sobolem & fœtum, procreat duo hæc, in quorum natura parentum vigor, quatuor

Lib. 5. de
ortu & cau-
sis subter.

quatuor nempe elementorum repræsentatur, & cōspirat genitalis quodammodo vis eorundem, qualitatibus duabus mascula vi agentibus, cæteris verò duabus quasi fœmineis patientibus: vtrisque verò tanquam patri temperationi cœlesti obedientibus. Vnde procreari in anima hæc consueuerunt in instrumento qualitatum primarum. Illud autem sensu ipso percipi potest: offerunt enim sese tam crassi vapores subterraneis in locis interdum, vt respirare fodiens non liceat, atque interdum etiam propter crassitudinem, teste Galeno, suffocentur. Quòd si tam crassi sunt, quis credet contrariis prædita esse qualitatibus tùm metalla, tùm halitus, quominùs etiam sine altero medio in solidam metallorum materiam concrecere possint, quemadmodum & ponderosus vapor in pruinam? Deinde si ere pluisse & ferrò, ac in superno aëre lapides etiam ac talia illa corpora concrecere & procreari, infiniti testantur, quomodo tandem hæc ex aqua & terra potius generabuntur, quibus cōmorandi in aëre locus non est, quàm

D. iiiiij.

exhalitu & vapore, qui & penetrare
 & consistere illis tenuitate & calore
 possunt? Quare metalla ex halitu po-
 tius quàm ex aqua oriri certum est: qui
 halitus, quoniam crassus est, facile etiã
 cõcrescit. Sed quid plura de his? quum
 omnia ex iis oriri in quæ vltimò redu-
 cantur omnibus Philosophis constet?
 Metalla autem omnia præter duo per-
 fecta, quæ ob maiorem decoctionem,
 compactam magis ac fixam habent ma-
 teriam, nonne in halitum aut vaporem
 reducuntur, & in examine cineritij &
 copellæ omnimodò in auras euanes-
 cunt? in fumum equidem, non qui cõ-
 uertatur in aquam, aut qui madefaciat,
 sed crassum, propter terreum admix-
 tum, & qui frigore concreascit, & in-
 spissetur. Quod certa experientia quo-
 tidie cerni à pyrothecnieis & facilius
 etiam à Philosophis suis sublimationi-
 bus, percipi potest. Hoc ipsum probant
 Tutia, Cadmia, Pompholix, & reli-
 qua huiusmodi, quæ ex vaporibus me-
 tallorũ sublata, parietibus fornacũ ad-
 hærent, & in ipsis fodinis crassos eos esse
 denotant, nec aquam vllomodo repræ-
 sentant.

sentant. Obmutescat ergò cum suo plumbeo argumento Aubertus, qui Aristotelis sententiam proscindere conatus est, nec de sibi ignotis temerè iudicet, expertis credat, ac crassissimos existimet esse eos vapores, è quibus metalla primò concrescunt, & sine altero medio indurantur. Propugnato Aristotele, quam de cæteris doctiss. viris ac Philosophis ferat sententiã, videamus. Alberti Magni, Geberi, reliquorumque carbonariorum (hoc enim nomine summos illos viros præclarus hic noster censor exornat) sententiam Aubertus in eo refellit, quòd metallorum proximam materiam argentum viuum & sulphur esse dixerint, illòsque à recta via aberrare nonnullis argumentis ostendere conatur. Primò quòd ad argentum viuum attinet, metallorum id esse materiam propriam dicit non esse verisimile, quòd in duritiem cõcrescere non possit. Egregium sanè argumentum, & dignum quod à suo autore toties repeteretur, cui tamen iam à nobis supra responsum accepit. Dicit concrescere non posse, quòd sit aëreæ sub-

stantiæ, argentum viuum: Atqui vaporem quem supra ex Aristot. concludimus proximam esse metallorum materiam, quis æreum esse respectu aquæ non fatebitur? & tamen cum concrefcere posse quis inficiabitur? Aëreum igitur fateor esse argētum viuum, quod idcirco Philosophorum multi metallū non (nisi potentia) esse censuerunt. Sed ita tamen æreum esse dico, vt vaporem emittat crassissimum, quique frigore concrefcatur, vt videre est in mercurio sublimato, & multis aliis ipsius præparationibus, quibus fumos & vapores emittit, nō ita tamē æreos, quin cōdensentur. Sed quid dices de ipsis metallis imperfectis, quæ vt iā supra monuimus, dum examinantur, in fumos & auras euanescent? quid denique de illorum materia & forma in nihilum redacta? nonne vaporem crassum, quem nos dicimus argentum viuum, ipsorum materiam fateberis, quum in ipsum tandem metalla reducantur? Sed ex Aristotele hæc adfert Aubertus: Quæ ad aquā pertinent, si plus aëris in se cōtineant quā aquæ, concrefcere non possunt, vt oleum

leum & argentum viuum. Metallorum autem materiam in duritiem cogi necesse est, alioqui metalli formam non induerent. Eorum ergò materia non erit argentum viuum, quum in duritiem haudquaquam concrefcere possit. Sed hoc argumentum nihilò est efficacius priori: Pro concessis enim ponit, quæ nec ipse priùs aliquomodò probarit, & quæ iam nos negauimus. Nam dedimus quidem illi argētum viuum aëreæ esse substantiæ, concrefcere verò ideò nō posse, negamus: quum vapores contra ipsius sententiam concrefcere demonstrauerimus. Et quidem Aubertus arte indurescere haud negat, sed in duritiem aut formā metallicam concrefcere siue arte siue natura nō existimat. Quasi verò existimare, sit rem demonstrare. Argētum igitur viuum metallorum esse materiam negat, causa verò quam affert, nempe quòd sit aëreæ substantiæ, nullius est momenti, siquidem vaporem esse aëreæ substantiæ respectu aquæ & nihilominus tamen proximam materiam metallorum ex Arist. ostendimus. Itaque aërea sunt distin-

guēda: nam quæ prorsus ac simpliciter
aërea sunt, à prædominio non possunt
coagulari neque à calido, neque à frigi-
do, quòd ipsorum humiditas aërea ex-
siccari non possit deficiente terrestri,
qua ratione etiam ipsa supernatant
aquæ teste Aristotele, vt oleū: & facile
inflamantur, quòd sint materia ignis,
vt ipsum oleum, & ligna etiam quæ su-
pernatant aquæ præter ebum, quod
terrestrius sit vt ex ipsius pondere iudi-
cari potest. At argentum viuum nec in-
flamatur, nec ignis est materia, imò
ipsum instar aquæ aduersissimum: nec le-
ue est, imò ponderosissimum, vt in ipso
etiam supernatent metallorū omniū so-
lidissima quæuis corpora, vno excepto
auro propter amborum maximam affi-
nitatem: ex quibus constat alterius ip-
sum esse substantiæ quàm simpliciter
aërez, olei instar. Ad huius igitur argen-
ti viui similitudinem metallorum ma-
teriam proximam dixerunt Chymici
Philosophi, ipsum esse argētum viuum
generatum ex valida commixtione
primæ omnium materiæ metallorum,
ex humido videlicet viscoso incombusti-
bili

stibili incorporato terrestri subtili, equa-
liter & fortiter commixto per minima,
in cauernis terræ mineralibus. Huic ve-
rò sagax natura (quum materia se ipsam
non producat in esse) adiunxit agens
propriū, nempe sulphur, quod nihil
est aliud, quàm pinguedo quædam ter-
ræ in fodinis propriis generata, ac per
temperatam decoctionem cōdensata,
vt illud ipsum argentum viuum dige-
rendo & coquendo in metalli formam
conuertat: Itaque sulphur istud ad ar-
gentū viuum sic se habet, sicut mascu-
lus ad fœminā, & sicut propriū agens
ad propriam materiam. Non quòd hoc
argentū viuum & hoc sulphur, vt inepte
quidam putant, in sua natura per se
in fodinis reperiantur, sed quòd sint
hæc iam à natura commixta & in natu-
ram terræ longissima concoctione re-
ducta. Et hæc quidem est materia pro-
pinqua metallorum, quemadmodum
in generatione hominis, cibus est pro-
pinquior materia quàm elementa, san-
guis, quàm cibi ipsi, & sperma adhuc
sanguine ipso est propinquius, tandē-
que continuata digestionē materia re-

cipit formam hominis. Sic quum ex
 quatuor elementis tanquam ex genera
 li & prima materia, metalla fieri primò
 dicantur, hoc etiam ordine disposito fi
 at necesse est, videlicet vt ex iis elemen
 tis fiât vapores, ex vaporibus aqua visco
 sa (quæ est adhuc materia propinquior
 vaporibus ipsis, ne Aristot. patrociniâdo
 nobis ipsis contradicere putet Aubertus)
 & grauis immixta terræ tenuissimæ
 sulphureæ, quæ dicitur argētum viuum,
 ex quo tanquam propinquiore materia
 mediante mixtione & actione sulphu
 ris extrahit, fit aurum, vel metallum
 aliud secundum maiorem aut minorem
 digestionē ipsius naturæ. Nam vt scribit
 Philosophus Metaph. 6. Quâdo aliquid
 fieri ex aliquo dicitur, fit aut ex medio
 & imperfecto extremū & perfectum, vt
 ex puero vir: aut ex extremo extremū,
 vt ex aqua, aër. Sed age, redeamus ad
 nostrū Aubertum. Is sulphur etiam me
 tallorum materiam esse non posse scri
 bit. Verū audiamus quibus rationibus
 hoc probet. Illud, inquit, secundum
 Aristotelem, ex halitu calido, vntuoso
 & sicco nascitur: metalla verò ex alio
 halitu

halitu calido humidoque & parum vntuoso generantur. Bellum certè, sed sophisticum argumentum, quo ex iam impugnatis à se opinionibus, sua probare nititur. Recordetur ergò, se priùs halicum contra Aristotelem, materiam non esse metallorum affirmasse: Nunc autem confiteri metalla ex ipsis halitibus generari. Ergò ipse sibi contradicit, vt illi mea refutatione non sit opus. Addit vt sententiam suam probet, sulphur humore mollescere instar salis: metalla verò solo igne forti liquari. Sed ex falso antecedente non potest valere consequens: Nullo enim modo soluitur sulphur in aquam, sed calore liquefit instar plumbi: & hoc saltem priùs experiri debuerat, rerum subterranearum no-ster perscrutator, quàm vsque adeò audacter quod falsissimū est, asserere. Contorqueri igitur telum illud in ipsum potest, quod in Chymicos se coniecisse arbitrabatur. Sed enim aëreæ & igneæ sulphur dicit esse substãtiæ: ideòque ipsum coagmentari cogique non posse: Ego verò contrarium suprã demonstraui. Quare non est quòd aliud à me respon-

sum expectet, quum neque nostram co-
arguerit sententiam, neque suam firmis
rationibus demonstrarit. Cæterum vel
illud vnum sufficit, quòd omnes sapien-
tes Chymici clamant, nempe sulphur
hoc, quod vocant, non esse sulphur il-
lud vulgi: quod cõburit combustione
nigredinis & adustionis, & cõburitur:
quum eorum proprium sulphur albi-
ficer, rubificet, coagulet, perficiat de-
nique argentum illud viuum Chymi-
cum etiam vulgò ignotum, in substan-
tiam auri secundum naturam, aut la-
pidis Philosophici & auri secundum ar-
tem. Hoc est verum sulphur occul-
tum, vnicæque tinctura, & vmbra solis,
& coagulum proprium argenti viui sui,
quod diuersis nominibus & suis inuo-
lucris & ænigmatibus Philosophi adū-
brarunt. Ex quibus patet Aubertū toto
aberrare cœlo, omnibúsque modis quū
de sulphure sibi incognito loquatur, me-
ritò repudiandum: neque fuisse lacef-
sendos Philosophos Chymicos, quòd
dicant argentum viuum & sulphur, ma-
teriam esse metallorum, vt qui de ar-
gento viuo & sulphure non vulgaribus
hoc

hoc intelligant. Sciūt enim hæc de quibus loquuntur, in metallorum fodinis in ipsa natura sua non reperiri, sed ex his ambobus aiunt fieri quoddam tertium commixtum, vt iam diximus, obtinens naturas, proprietates, & virtutes ipsorum, vt ex eo possit generari vnumquodque metallorum pro ipsius cōpositionis, digestionis, & loci diuersitate. Hæc sufficient de metallorum proxima materia, quã Aubertus esse vult aquã, ab aliis elementis affectam: sed causam cur ita sentiat, obtineat, dicere contentus hoc ab aliis fuisse proditum, siue in alienis scriptis à se repertum: quæ vox certè est hominis qui alterius fide, non autem ratione sententiam suam demonstrat, quod veri Philosophi solent. Sed iam ad se nos vocant effectrices causæ, quas constituunt Philosophi duplices, totidemque patibiles. Calor enim & frigus dicuntur ab Aristotel. *αἰσθησιμὰ*, quòd vim habeant ad mouendum: humidũ verò & siccum *παθησιμὰ*, quòrum causa, res perpeti magis aliquid, quàm agere solēt, dicunturque affici à prioribus qualitatibus tanquam à nobiliori-

bus ac natura eminentioribus, & quorum efficacitate forma in rebus procreatur. Materia enim non per se cognoscitur, sed propter mutationem, quæ nulla esse solet sine perpeffione, quemadmodum nec ipsa sine tactu, quæ per *αμ-
quon* & concretionem, ac per introductionem actus & formę aboletur. Cæterum obseruandum est ex mixtura sicci & humidi, imprimis concreta dici corpora, deinde mollia aut dura: Quorum concretorum triplex est differentia. Nam vel est humor aqueus qui cōcrescit, vel est siccum quiddam terrenum, vel mixtum ex vtrisque. Hæc etiam aliàs funduntur, aliàs siccantur, aliàs humectantur, aliàs mollescunt. Incoagulabilia sunt autem, quæ sicca sunt & ignea, vt mel & mustum: & quæ sunt humida ærea à prædominio, vt oleaginosa. Quare hæc etiam non sunt elementa, neque materia istarum perpeffionum. Corporum autem quæ concrefcunt & indurātur ex Arist. alia ex calore ita afficiuntur, alia à frigore: A calore quidem humorem exsiccante, à frigore verò calidum exprimente. Quæ
igitur

igitur coagulantur à calido per absentiam humidi, soluantur à frigido, quod humidum iterum ingredi facit, ut sal. Quæ autem caloris priuatione concrescunt, soluantur à calido iterum ingrediente, ut metalla. Quicquid enim dissoluitur liquefcens, aut igne liquefcit, aut aqua. Quæ liquefacit aqua, concreta fuerint à calido siccoque, id est igneo calore, oportet: quæ verò liquefacit ignis, aut quorù cõcretionem aliqua ex parte soluit, (ut cornu) à frigore coalescunt: siquidem contrariorum effectuum cõtrariæ sunt causæ. Et quoniam calore liquefcunt metalla, illa etiam frigore tanquam causâ effectrice primò concrefcant, necesse est: de quo Philosophorum Chymicorum nullus dubitat, quãnuis, ut loquitur aliquando Aristoteles, experientia cõtrarium nobis demonstrat: sal enim etiam calore cõcretum, igne ipso solui potest & liquefcieri, ut sum sæpius expertus, diciturque illud sal fusibile. Neque Albertus Magnus summus Philosophus reprehendi debuit à nostro Alberto, quòd vim metalla efficiendi referat ad calo-

rem, quum de solo calore minimè intel-
lexerit Albertus, vt ipse putat. Sciendū
est igitur teste Aristotele, res causa fri-
goris pati magis dici, quàm agere : quia
videlicet frigus est proprium patienti-
um elementorum, nempe aquæ & ter-
ræ, quæ ambo natura sunt frigida. Ete-
nim non aliunde recipiūt frigus quem-
admodum calorem, sed remotione ca-
loris suapte natura refrigescunt, nec re-
frigerantur externa causa, sicut aër &
ignis. Quare licet frigus in mixtis vim
efficiendi obtineat : ad corruppen-
dum tamē magis valet, quàm ad gene-
randum. Idcirco non ita reprehenden-
di sunt Chymici, etiam si dicant natu-
ram ad procreationem metallorum e-
gere subterraneo calore, tanquam effe-
ctrice causa efficaciori, qui misceat, mu-
tet, disponat, digerat, ac coquat ipsorū
materiam, ac tandem longo temporis
protractu, ipsam in aurum informet tan-
quam in vltimum finem. Neque eos eti-
am criminari in eo oportuit, quòd vim
aliquam ad corporum cœlestium influ-
xum referāt. Illorum enim sententiam
confirmat Arist. lib. de cœlo & mundo,
& lib.

& lib. de causis proprietatum elementorum, his verbis: Quia prima, inquit, principia mouentia ad generationem & introductionem formę in vnaquaque sunt stellę & corpora supercœlestia per motum & lucem. Ipsa enim sunt, quę primò mouent mota ab intelligentiis, ad naturam generationis & corruptionis perficiendam, ad conseruationē specierum, & ab iis datur forma & perfectio, & vt vult alio loco, sol & homo hominem generant. Neque ex hac ratione rectè concludit Aubertus Chymię artem vanam esse, si vi stellarum coalescāt metalla, quum Chymicis hac vi cœlesti frui non liceat. Credunt enim illi cum Philosopho, si motu & luce corporum cœlestium, ipsorumque situ ac aspectu, introducuntur formę in inferiora, idem per consequens & in metallis contingere. Sed id fit tanquam ex causa generali ac valdè remota: propinquiores enim, vt diximus, habent alteram efficientem causam, nēpe calorē, cuius vi metalla cōcreta in visceribus terrę disponūtur, digerūtur, ac perficiūtur. His ergò explicatis vidēdū quod

tendat Aubertus, & quoniam sic ultimus
 ipsius scopus. Chymistarū laborē cassū
 ac irritum esse vult, quem in perficien-
 dis metallis ipsi suscipiunt: negatq; æs,
 stānum, ferrum, aut plumbum (quæ im-
 perfecta ab ipsis dicuntur) vlla arte per-
 fici, cōuertique in aurum & argentum
 posse. Ac primò quidem, inquit, constat
 illa quatuor metalla esse perfecta: Imò
 verò nos imperfecta esse paulò antè de-
 monstrauius multis de causis: neque
 negari potest, quin arte & leuiori prepa-
 ratione, in sua specie illa perfectiora &
 præstātiora reddātur. Rectè igitur Arist.

» 4. Meteor. cap. 6. Sed ferrum quoque
 » inquit, elaboratum liquatur, ita vt hu-
 » midum fiat, & rursus concresecat. Nec
 » secus chalybem facere consueuere. Fer-
 » ri namque fax sublidet, atque in imūm
 » fecernitur: vbi autem sæpe defæcatum
 » fuit, ac purum, mundūque euasit, sic
 » chalybs. At ferrum eò præstantius est,
 » quò minùs habet excrementi. Sed mis-
 sam faciamus autoritatē, quum ratio-
 nibus Philosophicis hoc ipsum antea
 satis euicerimus, quibus satis supetque
 solum aurum perfectum esse common-
 strauimus

strauimus, cætera verò omnia, imperfecta. Addit præterea Aubertus, vt impossibilem reddat transmutationis artem; Ea quæ arte perficiuntur, & formantur, artificialia esse, metalla autem nominis notione ac essentiæ definitione, naturalia esse, Mineralia enim sunt, inquit: Illa autem à solo naturali principio ducuntur, ergò naturalia sunt, idq; ex Aristotele. Naturalia enim effectiõis suæ principium in se habent: quæ verò per artē efficiuntur, minimè, sed extrinsecus & ab aliis obtinent. Addit vt summam absoluat, arte nullam naturalem indiformam, ex quo metalla nulla haberi artificialia concludit. Age igitur nostrum est officium ista euertere, vt tandem veram esse Chymicam artem demonstremus, quæ naturam ipsam imitando metalla transmutet. Diximus supra ea dici imperfecta, quæ sunt in motu ad eam formam ad quam vltimò destinantur: perfecta autem, quum peruenierunt ad finem motus. Et quoniam solum autum ad vltimum terminum motus peruenisse, & formatum secundum veram naturæ intentionem iam

nos ostendimus: ideo ipsum solum perfectum, reliqua vero quæ sunt in motu ad formam auri, imperfecta esse conclusimus: quorum tamen perfectionem ipsa natura semper persequitur in suo sinu, ut illa tandem, sed longo temporis protractu in aurum conuertat. Hoc autem possunt metallici efflores testari, qui in centum pondo plumbi, reperiunt aliquot uncias argenti optimi, quod illis pro maximo lucro habetur. Sed & in fodinis nonnullis æris, inuenitur quoque aurum, sic & in argentifodinis: quod ubi compererunt istarum rerum periti, vel quoties argentum imperfectum inueniunt, propter indigestionem, fodinas occludere consueuerunt, consuluntque ut per triginta annos aut plures ita dimittantur, donec fiat perfecta concoctio à calore subterraneo. Sic etiam scribit Plinius, in auro ipso argentum vario pondere inesse, alibi dena, alibi nona, alibi octaua parte. In vno tantum, inquit Gall. metallo, quod vocant Albicrarense, vicesima sexta portio inuenitur, ideo cæteris præest, quod fit secundum minorem aut maiorem natu-

Hist. li. 33.
cap. 4.

ræ digestionem , vt conicere licet. Cùm enim est completa digestio , tunc aurum inuenitur obrizum, purissimum, & verè perfectum. Ex quibus patet metalla, quanuis sint in quodam termino motus, non tamen esse in vltimo, ipsaque in via & transitu esse ad aurũ tanquam ad solum perfectum. Vbicunque etiam aliqua inuenta est vena metalli, non procul inuenitur alia; vnde etiam metalla Græcis ex Plinio videntur dicta esse, quasi $\mu\iota\tau' \alpha\lambda\lambda\alpha$, quòd alia post alia inueniantur. Sed dicit in hanc sententiam Aubertus, Si per vltiorẽ decoctionem imperfecta reducantur in aurum à natura, cur non expectatur à fossoribus illud tempus, præsertim cùm si hoc contingeret, multò vberiorẽ ex ea re quæstum sint habituri? Respondemus, quædam esse quæ metallorum generationem diuersam faciant, non solum in specie, sed proprietatibus & accidentibus secundum regiones & loca in quibus oriuntur. Quemadmodum & diuersificantur animalia, vt scribit Aristot. 6. de animalibus. In Ægypto enim scorpiones non sunt venena

Hist. li. 33.
 cap. 6.

ti, aliis in locis contrà: & triticum temporis spatio secundum ipsa loca degenerat in siliginem, contraque siligo in triticum. Sic de metallis dicendū, quæ quanuis destinata sint à natura ad finē illum, nempe vt fiant aurum: tamen pro regionum & minerarum diuersitate, ipsarūque corruptione, quædam possunt ad suum perfectionis gradum perducī, vt fiant aurum: quædam remanent in tramite imperfectionis, secundum etiam diuersitatem digestionis & depurationis. Debiliore enim calore, natura quædam coagulat indigesta, vt plumbum & stannum: quædam adurente ac superfluo calore, vt æs & ferrum: quoddam contrà propter ipsius caloris penuriam & agentis defectum non concrefcit, vt argentum viuum. Lunam deniq; calore satis temperato, longè verò temperatissimo Solem, ipsa natura producit, minimè egentem aliqua operatione qua perficiatur, vt qui sit assecutus vltimum finem & complementum. Nam, vt inquit Aristoteles

” secundo de cælo & mundo: Bonū
 ” complementum illud vnum est, quod
 non

non indiget operatione, qua fiat bonū: “
& perfectio omnis rerum est in eo po- “
sita, vt suscipiant vltimum illius com- “
plementum. Quoniam ergò imperfe- “
cta metalla non peruenerunt ad illum
vltimum finem perfectionis & comple-
mētum propter causas prædictas: idē
indigent operatione artis, cuius auxi-
lio naturam ipsam imitando, illa tan-
dem perficiantur, ac vltimum finem as-
sequantur, ad quem ordinata sunt à
natura, nempe vt fiant aurum. Nam vt
scribit Philosophus secundo Ethicor. “
Omnimodò quidē ars aliqua perficit, “
quæ natura non potest operari, alia ve-
rò imitatur. Sic arte adiuta natura, flo-
res fructusque suos arbores producunt,
etiam hyberno tempore in regionibus
frigidis, quod ex se sola nequaquam
præstaret natura, vt videre est Heydel-
bergæ in hypocausto Comitum Palatini,
& multis aliis in locis. In toto autem
Chymicæ opere, quod naturam omnino
quiescere, & solam artem subiectum
mouere dicit Aubertus, falsissimè di-
citur. Nam ratione naturæ agentis,
Chymia est opus naturale, siquidem

materia illud ipsū est, quod decoquen-
 do appetit, retinet, digerit, expellit,
 permiscet, corrūpit, generat & infor-
 mat, præcepto Dei Omnipotentis, suo
 tempore lapidem, cū quo natura infor-
 mat metalla per ipsam permixtionem.
 Ratione autem ministerij, Chymia, fate-
 or, est opus artificiale, non quod ars cor-
 rumpat, generet ac informet, sed hacte-
 nus solūm quod hoc totum submini-
 stre naturæ operanti, quod sola per se
 aliās efficere non posset. Natura enim
 ad generandum aurum duplici modo
 operatur, vñb, per se & primò, quum in
 mineris propriis & ex suis principiis au-
 rum generat, quo modo impossibile est
 artem imitari naturam. Secundò ope-
 ratur per se, sed non primò, videlicet
 quia primò generat aliquod imperfe-
 ctorum ex iisdem principiis in sua mi-
 nera, ipsumque vltimò conuertit in au-
 rum: quò modo ars ipsam sequitur natu-
 rā, in eo quod ex imperfectis metallis,
 sicut & natura ipsa, aurū tādē procreat.
 Ex his patet aliquid ex aliquo fieri du-
 pliciter, scilicet mediatè, & immediatè,
 cūm sectundum Arist. li. 9. Meta. plures
 possint

possint esse materiæ eiusdem rei, nempe mediata, & immediata, quanuis oporteat mediata materiam ultimò reduci ad immediatam: alio enim modo ex materiis diuersis res diuersæ producerentur. Quoniam igitur ars mediatam & immediatam eandem assumit materiam, quam & natura, illamque mediata ultimò ad immediatam reducit, vt & ipsa natura, habetque vnum & idem agens, quod ipsum argentum viuum expoliet, ac tandem ipsum transformet: & sit artis idem finis ac naturæ, nempe vt ex vnione istius formæ cum sua materia aurum tandem generet: non dubium est artem, naturam ipsam imitando, in omnibus ex imperfectis perfectum metallum, conficere posse, quæ admodum & ipsa natura conficit, vt supra diximus. Quorum cum causæ sint omnes eadē, necessariò & ipsa eadem esse, eisdemque producere effectus est necesse. Neque eos censeo excusandos, qui subiectum Chymicorum Philosophorum quærunt in vegetabilibus: Illorum enim operatio est inanis, quoniam non potest fieri generatio, nisi ex proxi-

mis conueniētibus & immediatis. Alij in rebus animalium operationes suas impendunt, præfertim in ouo, quòd opus suum, quadam moti similitudine ouorum, Chymici Philosophici ouum, appellarint: dixerintque ipsum ouum, quemadmodum & elixir, quatuor elementa continere, cuius corticem terram appellat: pelliculam, aërem: albumen, aquam: & vitellum, ignem. Sic etiam iidem Philosophi lapidem suum ænigmaticè dixerunt vnum esse in tribus, & tria in vno, quòd in se cõtineat corpus quod stat, animam quæ viuificat, & spiritum qui tingit. Hæc ænigmata qui nõ intellexerunt, sibi persuaferunt ouum esse Philosophorum lapidem, quòd tria in vno contineat, nempe corticem, vitellum, & aquam, ideòque tandem concluserunt, ouum esse vnicam illam materiam à Chymicis requisitam, non minùs quidem decepti quam alij, nõ animaduertentes minimè quadrare hanc materiam educendo in de metallo. Homo enim hominem generat, & bestia, bestiam. Hoc quia expertus est suo cum detrimento (vt accepi) bonus Aubertus, qui

qui oua Philosophicè decoquēdo, cen-
 renos aliquot decoxit aureos, cauilla-
 tur artem, quasi illum fefellerit: imme-
 ritò quidem, quum ipsemet potius aber-
 rarit, nec præstare ipsius culpam ars te-
 neatur. Genus enim debet iungi cum
 genere, & species cum specie, & vnum-
 quodque germen respondere suo semi-
 ni, vt supra diximus. Nō desunt alij qui
 sui Elixiris materiam quærant non in
 vegetabilibus aut animalibus, sed in re-
 bus subterraneis & propinquieribus.
 Dicunt enim artem naturam imitari,
 ideòque ex iisdem principiis ex qui-
 bus & natura operatur, censent esse
 laborandum, argentumque viuum &
 sulphur, quæ audiunt metallorum pro-
 ximam esse materiam, decoquunt. Sed
 perdunt miseri, oleum & operam, quū
 argentum viuum Philosophorum, non
 sit illud vulgare, nec etiam commune
 sulphur, vt iam dixi. Ecquis enim posset
 in mensura & proportione debita con-
 sequi intentionem naturæ? nemo pro-
 fectò: Deinde argentum viuum si vel
 minimo igni admoueas, exhalat, ac e-
 tiam mixtum secernitur, & sulphur.

etiam non difficulter, ~~quam~~ tamen horum amborum coniunctio sit necessaria ad finem vsque digestionis in generatione metallorum. Sic falluntur quotquot in marchasitis, tutia, antimonio, arsenico, auripigmento, lapidem illum quaerunt, cum sit vel sulphur inseparabile omnino, & tamen debeat separari ultimo, ut iam diximus, vel minori igne cum separetur, subiectum non esse Philosophicum satis denotant omnium Philosophorum scripta. Errant etiam qui marem Solem censent accipiendum, & foeminam Lunam, quae duo amalgamant (liceat enim artis vocabulis uti) cum vulgari Mercurio, & ex tribus vnum faciunt, illaque decoquunt Chymicè, sublimant, & ex illis tandem animam eliciunt, quam ultimo fixare conantur. Nam à Philosophorum scriptis discedunt, qui fatentur omnes vno ore, agens iunctum esse & proportionatum à natura in mineris, cum sua materia: dicuntque vnicam esse rem, in qua sunt quatuor elementa bene proportionata, ut ibi sit figens & fixum, tingens & tinctum, album & rubeum, masculus

& foemina simul composita. Est ergo, ut etiam supra iam diximus, quaedam tertia natura communis & alterata ex diuersa commixtione, & digestionem sulphuris & argenti viui, in qua est vis mineralis ad generandum mixtum: quae duo agunt & patiuntur ita inter se perpetuo, donec traducantur à forma corporum imperfectorum primò generatorum (non separato adhuc agente à sua materia) in formam aliam, & tandem peruenerint, continuatis digestionibus & purificationibus, ad ultimam illam & verè perfectam formam, quae est forma auri, in qua est vltimus terminus motus, vbi etiam agens omninò à sua materia separatur. Hoc quid sit multi quaerunt, paucissimi inueniunt, aut si inuenerunt, praeparationes ignorant & intentiones Philosophorum, quorum medicina ex illis solum elicitur per artem, in quibus habitat potentialiter per naturam, & in quibus perfectio primae materiae, omniaque metalla reperiuntur.

Philosophici lapidis operationes.

I.

Calcinatio

Hanc autem illi postquam inuenerunt materiam, primò calcinan-

F

dam censent, & ab omnibus suis sordibus purgandam, calorē restituendo, humorēque innatum conseruando. Nam in calcinatione Chymica nulla debet fieri corporis diminutio, imò potius multiplicatio.

I I.
Solutio.

Deinde calcinatam materiam, ipsius crassitiem attenuando, in quandam liquidam substantiam ac in suam primā materiā reducunt, quam vocant aquā mineralem, quæ manus nō madefacit. Tuncque fit vnū in genere, in numero non item: cuius Solē appellant patrem, matrem Lunā, & mediatorem Mercurium: & alteratur corpus sua propria forma, sed noua illi inducitur immediatē, quum nihil in rerum natura omni spoliatum forma reperiatur.

I I I.
Element.
separatio.

Hoc facto separant ex ipsa iam soluta quatuor elementa, illaque diuidunt in duas partes, in ascēdentē aut spiritualem, & inferiorem siue terrenam: quæ duæ partes sunt vnus tamē naturæ, nā inferior est fermentum ipsam figens, & superior est anima totam ipsam viuificans. Harum tamen diuisio est necessaria, vt facilius transmutentur tandem
inter

inter se omnes, & pars terrena transfundo in aquam, nigrescat, & aqua postea transeundo in aërem, dealbetur, & aër in ignem conuertatur.

Separatio hic elemētorum facta, coniunctionem faciunt aquæ & aëris cum terra & igne, vt vnumquodque elemētorū in altero dispergatur, seruata proportione: tribuuntque hac ratione mari tres partes aquæ suæ, fœminæ verò nouem: & tunc simile suo simili applaudit, & par pari gaudet, propter cōcupiscentiam adhærentiæ materialis maximè & formæ sulphuræ.

III.
Cōiunctio

Hæc ita coniuncta putrefaciunt, humido tamen calore (ne igne accenso, mercurius separetur, vel in altum feratur propter naturam suā spiritualem) vt hæc corruptione alteretur materia, & elementa naturaliter diuidantur, & regeneratio subsequatur. Nihil enim nascitur vel crescit, ne inanimatū quidem, nisi putrefactione facta.

V.
Putrefactio

Post putrefactionem, ad coagulationem accedūt, atque eodem calore temperatissimo perpetuò materiā alterante tam intrinsecus quàm extrinsecus o-

VI.
Coagulatio

peratur, donec materia albescat & per-
larum referat similitudinē: fitque cum
spirituum volatiliū cum corporibus
confixatio ac vera congelatio. Albam
hoc spinam vocant Chymici Philoso-
phi, & sulphur album incombustibile,
quod nunquam ab igne recedit,

VII.
Cibatio.

Ad cibationem denique se confe-
rūt, nempe ad subtilis ingrossationem
& crassi subtiliationem, commiscendo
aquam suam cum cinere, & lac suum
cum terra foliata, moderatē quidem, vt
sic albedo & rubedo, bonitas & quanti-
tas & virtus ipsius crescat & augeatur,
atque coquendo & iterum coquendo
materia nutriatur.

VIII.
Sublima-
tio.

Tunc materiam sublimant, sublima-
tione tamen non vulgari, illamque sic
ab immunditiis omnibus expurgant,
corpus extollendo, ac ipsum spirituale
& spiritum corporalem ac fixum reddē-
do, falsedinēmq; sulphuream minuē-
do, vt totū dealbetur ac citissimē lique-
feri possit.

IX.
Fermenta-
tio.

Absoluta sublimatione materiā fer-
mētant, spiritum cum sua terra dealba-
ta, & calce tanquam cum suo fermento
coniur-

coniungendo, aut animam cum corpore incorporando. Non enim possunt ostendere suas virtutes permanētes, accidentia spiritualia, nisi cum corporibus fixis coniungantur, tanquam cum fermento quod reducit sibi appositum ad sui naturam, colorem & saporem, per mutuam hanc & communem corporis & spiritus impressionem, sine qua opus perfici nō potest, quemadmodum nec pasta sine fermento fermentari.

Ad maiorem autem nobilitatem materiae, illam exaltandam censent spiritū augēdo, terramque sublimando & subtiliando, per naturalem rectificationē, omnium elementorum circulationem & veram graduationem ipsorum, donec ad perfectum amplexum reducantur.

X.
Exaltatio.

Tunc Salamandram suam solutionibus & coagulationibus reiteratis in virtute augmentantur: & cum nouo fermento in virtute & quantitate, idque in infinitum.

XI.
Augmentatio.

Ultimò faciunt projectionem super imperfecta, ponderis vnus supra plura, secundum medicinæ perfectionē. Quā-

XII.
Proiectio.

F. iij.

tò enim magis subtilatur & tingitur, tantò abundantius operatur: & sic naturam imitando, imperfecta metalla perficiunt, ac in Lunam & Solem conuertunt, ex propriaque ipsius materia purificata arte, & subtiliata, deinde decoctione & digestionem fixata, donec in album, & tandem in rubrum prodeat colorem: volatili scq; rursus facta, & iterum fixa, donec ingressum habeat & perfecte tingat, suam conficiunt medicinam, suumque pulverem, quem lapide Philosophicum vocant: Idque variis operationibus, diuersis rebus, pluribus vasis, multisque fornacibus, vt ex prædictis, artis imperiti fortè coniciunt: quum tamen vero Philosopho, in toto hoc magno licet opere, sit vnica operatio, vnicaque via, res vna, vas vnum, solus ignis, solaque fornax, vt omnes illi vno ore fatentur. Hæc autem omnia obiter annotare volui, quò Magistri Alberti de Philosophorum lapide sententiam euerterem (de rebus enim ignotis cuiuslibet fas est imperitiam suam prodèdo, nugari) & vt nudam tum aurum tunc argenti formam abstractam à suo concreto

creto (quod tamen ipse existimat) materiam non esse Philosophicæ medicinæ demonstrarem. Sed (inquit ille) ex quânam re componatur lapis, nō curo: attamen quum ens non sit naturale, naturalem etiam formam induere nō potest, sed artificialem solū & fucatam. Possum ego hīc prouocare ad multorū insignium virorum testimonium: sed ratione potius existimo nitendum esse. Dico igitur metalla verè transmutata, cognosci perfectâ, non per formam ipsorum præexistentem aut introductam, (hoc enim est impossibile) sed per accidentia, proprietates, & passiones quæ sequuntur formas: Itaque si in transmutato metallo illa omnia quæ in verò reperiuntur, in quouis examine, certè ipsa habere formam non fucatam, sed auri vel argenti mineralis iudicandum est. Nam id quod efficit operationem oculi, est oculus, & è contrario, vt scribit Philosophus 4. Meteor. Prætercâ lapidē Philosophorum naturalem esse demonstrauimus, ex ipsius efficiendi ratione: idque mediante agente naturali, scilicet igne, cum colore suo naturali, bdo-

re, & forma naturali: quæ sunt formæ accidentales, sequentes suam determinatam substantialem formam, arte administrante sibi materiam. Ars enim est connexa cum natura, quoniam artis principiū est ipsa natura, vt scribit Philosophus 2. Phys. Qua ratione ars potest dici naturalis, naturaliaq; ipsius opera, naturales itidē formæ. Naturales enim formæ dicuntur dupliciter: nempe aut quum natura sibi præparat materiam, & prætereà introducit formam, vt in homine, & lapide: aut cum ars sibi subministrat præparatq; (non vltima tamen præparatione) materiam, quam natura tamen disponit & præparat ad vltimum vsque: formamq; in eam introducit, vt in generatione cerusæ & minij videre est. Neq; nouum est quod ars in multis sequitur naturā, multaq; naturalia arte cōponi & perfici possūt: quod etiam innuit Arist. 4. Metaphys. de Colchotare & Calchanto verba faciens. Natura enim, inquit, in mineris atramentorum generat atramenta: modum autem generationis ipse ostendit. Testatur tamen paulò post illa duo
 atra

atramenta etiam arte componi & perfici posse. Ars enim, quum sit imitatrix naturæ, vt scribit 2. Metaphys. assumendo substantiam ferri aut æris (ex quibus naturaliter illa fiūt) illamque ministrando nature, solutionibus, distillationibus & coagulationibus reiteratis, illa tandem ingeniosè perficit, & ita perfectò quidem, vt habeant easdem proprietates & operationes actiuas & passiuas, quales habet & mineralia illa duo atramenta. Idem & in confectione salis cer nitur. Reperitur enim alius mineralis, vt in Polonia, alius est factitiuus, vt in Gallia: easdem tamen habens proprietates & passiones quales mineralis, qua ratione & verè naturalis dici potest, & eius forma etiã dici naturalis & verè perfecta. Sic quoque de metallis sentiendum. Nam quemadmodum propriæ materiæ defectus est potissimùm in causa, cur ex re quapiam non gignatur altera ei similis: sic si materia idonea inuēta est, causa est præcipua cur ex vno alterum ei simile producat. Itaque quoniam arti transmutatoriæ est possibile inuenire eandem auri & argenti

materiam omninò naturalem, id est tertiam illam naturam, argentum illud viuum videlicet, cū sulphure suo coagulatum & commixtum: sitque facillè ipsam naturam sequi & imitari in suis operationibus, quoniam ipsa suauissimo calore decoquit & digerit illam materiam, donec in vltimo termino motus, ab ipsa eius agens separetur, nempe extraneum sulphur: consequitur ex parte & agentis & propriæ ac naturalis materiæ, artem dici & possibilem & vere naturalem. Sed tandem ad istud argumentum confugiet Aubertus: Si auri argentive speciem introduceret lapis ille Philosophicus, illud sibi assimileret, atque alium hoc modo formaret lapidem Philosophicum. Respōdeo hanc metallorum conuersionē esse ipsorum reductionem ad quoddam medium, nempe ad temperationem, & æquabilitatem illam summam (quæ in solo auro reperitur) in substantia, colore, digestionem, fusionem, sonoritate, & aliis proprietatibus. Hæc sufficienter hætenus à nobis disputata, non vt de existimatione Auberti cæteris in rebus quicquam detra-

ham, sed ut eum, & qui eius libellum di-
 cteris suis ornandum putarunt, osten-
 derem tot acerbis conuitijs immeren-
 tes proscidisse. Denique ut veritati pa-
 trocinarer, cuius & ipsum studiosum
 esse oportet, si bonus est, qualem eum
 esse arbitror. Neque enim hæc sunt à
 me excogitata, sed à doctiss. viris pro-
 dita, certissimisque argumentis confir-
 mata: ne me quisquam existimet illo-
 rum sola autoritate uti, quæ tamen nec
 ipsa debuit ab Auberto contemni.
 Quis enim illos existimet vel temerè,
 vel mala fide illa nobis arcana, iureiu-
 rando etiam sancta, reliquisse? Hanc igi-
 tur ipsam Philosophiæ partem, quam
 usque adeò acerbè lacescit, improbat,
 cauillatur; ausim ego contrà affirmare,
 nunquam satis laudari ac pro meritis
 prædicari posse, sius ipsa sola naturæ
 miracula, quæ ex abditissimo suo si-
 nû eruit, iuuat nos contemplari, siue
 utilitates illius spectemus, quæ penè
 sunt innumerabiles, præter illa infini-
 ta quibus artes plurimas illustrat. Nam
 ut cætera prætermittam, vel solius lapi-
 dis Philosophici virtus ea est, ac præ-

Vide Plin.
 li. 36. c. 11.
 Hist. Nat.
 cap. 4.
 ex auripig-
 mento au-
 rum & rfe-
 rum factū
 fuisse scri-
 bit.

stantia, vt plerisque sanādis morbis sufficiat, & veras ac exquisitas medicamentorum præparationes commoneſtret: ſed hæc iis ſordere mirum non eſt, qui impuriſſimis ſunt aſſueti, aut quibus vnica conſuetudo ius facit. Ego verò iſtiusmodi homines commoneo, vel vt diſcant meliora, vel vt melius inſtitutis non inuideant, vel ſaltem ignota non reprehendant: ſin minùs, nihil tamẽ eorum conatus morabimur, quia futurum ſcimus, vt obtineat veritas, & illas tandem tenebras ſuo fulgore diſpellens, ſingula cuiusmodi rei ipſa ſunt, patefaciat.

FINIS.

D E
MINERALIVM,
ANIMALIVM, ET
VEGETABILIVM
MEDICAMENTORVM
Spagyrica præpa-
ratione, &
vsu

IOSEPHI QVERCETANI
*Armeniaci D. Medici perspicua
Tractatio.*

M. D. LXXV.

Ad lectores beneuolos.

*Pharmaca quacūq; Hippocrates, quacūq; Galenus,
 Arte Machaonia diuis uterque dedit.
 En, meliore tamen (veterum sim pace locutus)
 Hic nostrā vobis arte parata damus.
 Caetera rixosis data sint : nunc unde iuuentur
 Mita, largimur mitibus ingenis :
 Qualia nec simili methodo digesta, priores
 Chymistri, & nulla lance coacta, docent.
 Ergo his, quisquis eris, quae (cādide) candidus offert;
 Vere, IOSEPHVS, dum ponora parat.*

A l' Auteur.

*Vne fleur tes vers ont chanté:
 Vne fleur icy, diaprée
 De mille secrets, consacrée
 Tu as à la postérité:
 Or pour loyer Phebus ordonne
 Que des deux la tienne on couronne.*

P. G. E.

DE MEDICAMENTIS
 MINERALIVM, ET GEM-
 MARVM SPAGYRICE
 præparandis.

De Auro.

Cap. I.

Medicamenta omnia desu-
 muntur ex rerum Minera-
 lium, Animalium, & Vege-
 tabilium præparatione. In-
 ter mineralia vnum est
 Aurum omnium temperatissimum &
 perfectissimum, quod in foliola & te-
 nûes bracteolas redactum, ad naturam
 roborandam, ad exolutum ventricu-
 lum, ad cardiacos, & præter rationem
 mœstos, & ad omnes affectus melan-
 cholicos, ab omnibus Medicis Græcis
 & Arabib⁹ exhibetur, vt supra diximus.
 Quare & ipsum in electuariis de gem-
 mis, exhilarantis Galeni (quanuis non-
 nulli falso ipsi Galeno adscriptum esse
 sentiant) in Antidoto è cocco baphico
 siue Alkermes, in aurea Alexandrina

Nicolai Myrepsi, in eiusdem electuario analeptico, diamargarit. Auicennæ, & pluribus aliis pharmacis præscribitur: quæ omnia secundum ipsos cor exhilarant, melancholiam domant & maniam, spiritus virésque exolutas refarciunt, idque sine vlla alia præparatione præstare solent. Ex auro autem Chymiatri ad eisdem, & plerosq; alios affectus incurabiles, præsertim ad lepram, ad cæcrofa & phagedænica vlcera curanda, veram tincturam extrahunt: atque ita medicamentum verè salubre ex ipso conficiunt, quod per venas mesaraicas ad hepar, tandem ad cor, & per vniuersum corpus facillimè transferri possit: quum aliàs vel parum aut nihil proficiat, quin imò multùm noceat, quòd à calore nativo nullomodo deuincatur, cum etiam ipsum, ignis vllò ardore torrerì absumive nūquam possit. Sequenti ergo descriptione vera eius tinctura elicienda est.

Tinctura Auri.

Inctura Auri est ipsius color à corpore ita separatus, vt album omnino

ninò remaneat, fit autem ipsius præparatione per stybium, vt moris est, mortificatione reiterata per spiritum acerrimum, & sanguinem hydræ, vt in furno reuerberij reddatur corpus leue ac spongiosum, & irreductibile, quod rursus reuerberatur, donec in purpureum prodeat colorem. Ex quo cum glaciati corneoli alchoole, ipsi quatuor digitos supernatante, in matraccio hermetice clauso, & per mensem in Balneo digesto, separatur color, qui spiritui commiscetur: illóque separato, vt artis est, remanet in fundo optatus liquor, qui postea tandiu circulari debet, donec fixetur. Huius tincturæ drachma vna, mixta cum vncia vna aquæ theriacalis optimæ, ad scrupuli vnus quantitatem manè ieiuno stomacho sumitur, continuandumque est decem dierum spatium: hoc medicamentum diaphoreticum est, per sudores superfluos & noxios expurgans vniuersi corporis humores.

Auri album corpus, (quod est vera luna fixa extractâ vt prius tincturâ) cum salibus resuscitapis, & mellacida muria, vt artis est, præparata digestionibus, &

exaltationibus ab ~~experto~~ Spagyro re-
ducitur in mercurium intra paucos
dies. Illo in vase conuenienti imposi-
to, præcipitatur per se in furno Atano-
ris, febrili calore, proditque in pulue-
rem rubrum, cuius exhibentur gr. 8.
cum vino aut aqua Theriacali ad hy-
dropem curādam, & lucem veneream,
idque solis sudoribus.

Si hunc auri mercurium, proprij sul-
phuris debitæ proportioni superiniici-
as, semines, & philosophicè decoquas,
facies medicinam omnium præstantissi-
mam ad lepram ipsam curandam. San-
guinem enim corruptū purificat, & ab
excremētis omnibus corpus vniuersum
solis sudoribus expurgat, ipsumq; iuue-
nile quodammodo reddit.

De Argento. Cap. II.

Argentum, quod inter cætera
metalla secundum obtinet
perfectionis gradum, etiam
temperatum est; & auri vi-
res quadamtenus æmulatur, & ad
eosdem affectus à Medicis exhibe-
tur, præsertim ad Maniam, ad affectus
omnes.

omnes melancholicos, & ad cerebrum ipsum corroborandum. Ingreditur Elect. de gemmis, lætificantis Galeni, auream Alexandrinam, & omnia ferè antidota, quibus & aurum permiscetur. Neque alio modo præparatur, sed in foliola & ramenta solummodò redigitur. Spagyrici autem ex ipsa Luna eliciunt oleum, cuius exhibentur guttulæ duæ aut tres cum aqua florum betonicae, salviae, & melissæ ad caducum morbum, & ad cerebri omnes affectus, ut diximus. Sic autem præparant: fulminatam Lunam calcinant quater cū aqua salis metallici cristallini, donec in corpus rursus reduci non possit: pulverem dulcoratum reuerberant, ex quo extrahunt proprium Alkali in Balneo M. cum cœlesti menstruo (nobis sic dicto) & vini alcoole, omnia simul circulant in pellicano quindecim dierum spatio ad perfectam vsque graduationem: separato menstruo in Balneo, remanet in fundo oleum Lunæ fixum, quod est optimum medicamentum ad prædictos vsus.

G. ij.

De ferro.

Cap. III.

Error veteres, præsertim squa-
 ma stomomatis, nempe Cha-
 lybis, vtebatur ad exsiccan-
 dum & adstringendum: cha-
 lybemque hac ratione aqua extinctum
 pluries, subinde aque vehementem de-
 ficcandi vim conciliare, quæ pota lien-
 sis conducirer, & vinum in quo etiam
 restinctum ipsum fuisset, cæliacis, dyl-
 entericis, cholera infestatis, stomacho
 resolutis, auxiliari Ægineta & Aëtius
 doctè scripserunt. Squamam etiam sto-
 momatis in puluerem redactam per se
 lientericis exhiberi, Aëtius lib. 14. me-
 minit, præsertim rusticis & robustiori-
 bus. Quod remedij genus hodie Me-
 dicis est satis vsitatum ad curationem
 eiusdem affectus. Interim ipsorum
 nonnulli metallica damnant nostra re-
 media, illaque reiicienda, tanquam
 lethifera concludunt. Ex metallista-
 mē antiqui Medici multa deprompse-
 runt medicamenta interna, vt videre
 est, quibus multis etiam morbis mede-
 bantur. Quis iam igitur debitam ipso-
 rum

Æginot.
 lib 7.
 Ac. lib. 10.
 cap. 11. &
 lib 14. cap.
 24.

rum præparationem, & essentiarum extractionem improbabat? Quemadmodum ferrum non mordacitatis expers, præparatione tamen spagyrica hanc admittit, quòd videlicet ex ipso subtilissima quædam substantia abstrahatur, aut in oleum reducatur, quod intro tutius & maiori cum utilitate, ad prædictos affectus exhiberi potest, cum à calore nativo pati possit, & vicissim in corpus agere. Hoc etiam testatur Galenus libr. 9. de simpl. med. facult. cap. 42. cum de squama æris verba facit. Omnes, inquit, sanè vehementer desiccant. At inter sese diuersæ sunt, cum quæ alia magis, alia minùs exsiccat, cum quòd alia crassioris, alia tenuioris sit essentiæ. Addit postea. Omnes autem squamæ non intrenuè mordaces sunt. Ex quo clarum est, quòd essentiæ ipsarum consistentia nõ admodum tenuis est, sed potius crassa. Siquidem inter ea quæ eandem vim obtinent, minus est mordax, quod est tenuius. Ex ferro igitur, & potissimum ex chalybe, subtilissimam Spagyrici extrahunt substantiam, quam etiam igne reuerberij

tenuiorem reddunt, suūque parant crocum Martis, ex quo tandem oleum conficiunt ad diarrhœam, lienteriam, dysenteriam, hepaticum fluxum, ad ventriculi corroborationem, & ad omnes hæmorrhagias internas & externas, præstantissimum & non mordax medicamentum, si conferuæ rosarum aut symphyti permisceatur. Fit autem hoc modo.

℞ Limaturam chalybis, quã abluces pluries cum maria, post cum aqua dulci, tum demum superfunde acetum acerrimum, vt supernatet quatuor digitos: stent omnia ad solem per aliquot dies, nouum subinde infundendo acetum, quo limatura subtilietur: hanc reuerberabis per diem integrum aperto vase, donec prodeat vi ignis in puluerem rubicundissimum & leuissimū, quo poteris uti. Vel ex illo, cum menstruo suo acerrimo, aut vini spiritu optime præparato, elicies animam, vt ex ea conficias oleum: cuius guttula vna tantum exhibetur cum decocto cõuenienti, aut permisceatur cum aliqua conferua astringenti ad dictos vsus. Hoc modo

do etiam laudabile medicamentum ex marte præparatur. Calcina limaturam ferri igne violēto cum floribus kibric, donec rubescat limatura, & euanescat tota terra fœtida. Hanc per diē integrū reuerberato, tum prodit in puluerem purpureum & tenuissimum, quo vt dictum est, vtere.

De Ære.

Cap. IIII.

N emplastris & vnguentis suis ad chirurgiam tantum vtuntur Medici ære, diuersis modis præparato. Æs enim vstū, & squamam æris recipiunt emplastrum Apostolicum Nicolai Alexandrini, & viride æris, quod appellant, emplastrū diuinum Nicolai Præpositi, vnguentum Apostolorum Auicennæ, & Ægyptiacum magnum Mesuæ: quæ quidē omnia vehementer derergunt, idque non sine mordacitate, quum acria sint: ex quibus tamen, reiteratis ablutionibus, antequam misceantur, acrimonia deponitur, & epulotica redduntur quodammodo medicamēta, putridis quoque vlceribus, & sinibus expurgandis

G. iij.

apertissima. Chymiatri autem ad eosdem affectus, ad phagedænica, chironica, cacoethica, putrida; omnia vlcera curanda, alia præparant ex ipso ære medicamenta: multo tamen præstantiora, ut quæ sine vlllo morfu, vllloque dolore operentur. Æs igitur calcinetur cõmuni modo, tum ex ipso cum acida muriâ, ut decet præparata & alcolifata, extrahes viridem animam in Bal. M. donec amplius menstruum non virescat. Ipsum separa in Balneo: quod relictum est, resolue in humido, prodit in oleum smaragdinum, ipsum circulato cum vini dulcedine, ut acrimoniã ipsius menstrui totam abstrahas, & habebis medicamentum præstantissimum, ad prædicta vlcera curanda, si cum butyro miscetur.

Ex ære etiam calcinato, & reflexo crustuli azymi instar, cum vitreolato aquoso proprio menstruo, ut supernatet decem digitis, extrahitur vitriolum cæruleum, & pollucidum, si circulentur simul in vase vitreo quindecim dierum spatio in Balneo, ac tandem menstruum, seorsim destillatione per cineres separetur.

retur. Illud æris vitriolum, dulcoratum conuenienti lotionē, & rubefactum calcinatione, prodest ad curanda maligna omnia vlcera, ad callos detrahendos, si in fistulam callo obduratam immittatur, & ad delendas sine dolore omnes carnis excrescentias: imò carunculam etiam in collo vesicæ existentē curat, si cum emplastro aliquo permisceatur, & cum tenui cereolo imponatur, vt decet. Misſy, chalcitis, chalcanthum vulgare, Sory, & reliqua eiusmodi, ita rectē poterunt præparari, ad omnia maligna vlcera curanda, fistulasq; potenter detergēdas sine morſu & dolore. Amittent enim hoc modo vim, quam habent exedentem, & cathæreticam.

De Plumbo.

Cap. V.

PLumbum facultatis esse refrigeratoriæ, autor est Galenus 9. simpl. ipsumque chironiis, quæ vocant, vlceribus, & cancriosis ac putredinosis, tum ipsum per sese, tum quibusdam aliis commixtum conuenire: ex quo ceruſa

& minium arte fiunt, quibus Medici vtuntur ad inflammationes oculorum, quando refrigerandum est, siccādum, repellendum & adstringendum: & ex illis collyria sua parant cum aquis refrigerantibus. Induntur etiam vnguento albo Rhasis, citrino, & diapompholygos, nec non emplastris quæ suis propriis nominibus, de cerusa nempe & de minio, nuncupantur.

Galen. 9.
simpl.

Ista omniorsu destituta vehementer siccant, iisque cicatrice ad vlcera claudenda Medici vtuntur. Addam nonnullos sola lamina plumbea vt ad vlcera exsiccanda: Alij cremato vtuntur plumbo, quod validius vlcera exsiccet, & sit ad rebellia commodius, secundum Galen. sed sequenti, meliori quidem præparatione, ipsum multò adhuc præstantius ad eosdem vsus redditur, ad exsiccanda scilicet & curanda maligna quæuis vuthera & vlcera inueterata. Fit autem hoc modo,

℞. Plumbum optimè calcinatum, ex quo, cum cælesti acido alcolifato, præparato vt decet, extrahes essentiam in Bal.que tantisper facies, donec totum plumbum

plumbum soluatur, & à lepra & omnibus suis impuritatibus hoc modo expurgetur. Separato per B. menstruo, quod remanebit in fundo vasis, rursus solues in vini alcoole tartarifato, & circula bis omnia simul per aliquot dies, ut menstrui acrimoniã totam auferas: & hoc modo conficies ex plumbo dulcissimum saccharum & temperatum, ac nostræ naturæ amicissimum, infinitis affectibus inseruiens. Id autem soluitur in oleum in humido, ad quæuis vlcera maligna breui curanda præstantissimum medicamentum. Ex ipso etiã fit Balsamus pretiosus ad ophthalmiã & oculorum inflammationes, dummodo prius optimè dulcoretur, & præparetur. Sic facies de stanno, (cuius nullus est vsus, quod sciam, in veteri medicina.) de Lichargyro, de Tutia, de Cadmia vera, de Spodio, & Pompholyge: quæ omnia ita rectè possunt præparari, atque mitia adeò reddi, ut citra morsum, maculas & excrecentias etiam oculorum tollant, inflammationes dolorisque summos sedent, vlcera omnia sine dolore vlllo curent, eaque cic-

trice obducant.

De Argento viuo. Cap. VI.

lib.9. simpl.
cap. 59.

DE Argento viuo varia Medici antiquitus experti sunt. Galen. ingenuè fatetur quidem, se nullum ipsius, aut intrò assumpti, aut foris admoti, fecisse periculù. Paulus Ægineta hæc de Mercurio refert lib.7. Nonnulli verò con-
 ” crematum Mercurium in cinerè, mix-
 ” túmq; aliis speciebus, Colicis & Iliosís
 ” in potione exhibuerunt. Recentiores
 crudo vtuntur ad necandos infantulo-
 rum vermes, vt ex Brassauolo meminit
 Mathiolus in comment. in Dioscor. lib.
 5. Multi autem Mercurio crudo vsi sunt
 ad curationem morbi Neapolitani, pi-
 luláque conficiunt, quas vocát de Bar-
 berossa. Harum descriptionem tra-
 dit Rondeletius vir doctissimus, præcep-
 tórque meus, in suo libello de morbo
 Gallico. Pro externis autem affectibus,
 plurimi solo vtuntur præcipitato cum
 aqua forti præparato, quòd valdè con-
 ducit ad sananda cacoetha, & maligna
 vlcera, præsertim luis venereæ id-
 que

que sine dolore, si optimè præparetur. Isto remedio utebatur pater meus (piæ memoriæ) ac de re medica apud omnes nostros non parum meritus, ad delendas colli vesicæ carunculas: cuius remedij, quum mihi veram demonstrasset præparationem, eo sæpius sum vsus felici cum successu ad eundem affectum, & vlcera vesicæ curanda. Quarum rerum fuit oculus testis Steph. Carretonus, apud Armen. Pharmacopœus doctrina & experientia clarus, præsertim in quodam nobili viro vtriusq; nostrum amicissimo, qui quum per triënum ex gonorrhœa fœtida malè curata, vlcere periculoso, in collo vesicæ laborasset, tandem post tam crebros vsus Gaiaci, (diætam facere dicunt,) & toties reperita remedia & assumpta, & iniecta, eaque omnia ex cõsilio doctiss. Medici D. Isandonis, hoc solo remedio per cereolũ imposito, intra dies quindecim planè curatus fuit: & hæc obiter. Cæterum vt ad Mercuriũ redeamus, sunt illa ferè omnia (nisi quòd etiam in vnguentis apponitur) remedia, quæ ex ipso parantur. Huius-

que proprietates (etiam sine Galeni cō-
silio) morbi multi alioquin incurabiles,
medicos coëgerunt expiscari, quarum
tandem magistra rerum experientia il-
los fecit certiores. Veritas enim, quæ
consistit in ratione, debet ostendi ad
sensum, & experimentum non nisi sen-
su ipso percipitur, quod Galenus testa-
tur sexto de sanitate tuenda. Oportet, in-
quit, vt primò secundum rationem cō-
sideranda considerentur, deinde expe-
riencia certificentur, vt ratio per expe-
rimentum confirmetur. Et idem in se-
cundo eiusdem. Virtus rationis, expe-
rimenti virtutem ostendit. Quis enim
aliter probaret cyaneum & armenum
lapidem melancholicis affectibus pro-
desse? Apium nocere prægnantibus &
epilepticis? Hermodactylos phlegma
ex ipsis iuncturis euacuare posse? La-
pidem iudaicum aut Lyncis, calculum
frangere? margaritas cor roborare? Na-
pellum esse venenum adeò lethale,
nisi ex prædictarum rerum praxi & ope-
ratione, id tandem certa experientia
fuisset comprobatum? eodem prorsus
modo tandem experientia Mercurium
ad

ad plurimos affectus curandos aptum remedium esse compertum fuit. Huncque D. Ioubertus vir sanè doctiss. præcipitarum, ad curanda sclopetorum vulnera præstantissimum esse medicamentum, nuper est expertus, ex quo suū parat Triapharmacum. Neque mirandum est, cum leuioribus ipsis præparationibus etiã tam efficax reddatur, si longè melioribus summum acquirat inter medicamenta, ad multos eosq; alioqui incurabiles, tũ internos tũ externos affectus curandos, perfectionis gradum. Quæ tamen Mercurij præparationes ita sunt arduæ & difficiles, vt sint, non solùm multis Medicis & Pharmacopolis incognitæ prorsus, sed etiam Spagyricorum Medicorum sint pauci, qui ipsas verè assequantur. Est enim spiritus volatilis, autam quandam retinens Arsenicalem, corporique valde nociuam, ex quo tandem purificato, & fixo reddito, tam præstantia fiunt medicamenta, eademque ad eò salubria, (cùm sit proprium perfecti spiritus corpora viuificare) vt non nisi peritissimis & expertis credibile hoc videatur. Velim

tantum (ne à ratione aliena videatur nostra sententia) vt docti perpendant, naturam trium horum mercuriorum, mercurij vulgi, mercurij sublimati, & mercurij præcipitati. Nō est quisquam, nisi planè ignarus, qui non dicat mercurium sublimatum maius multò esse venenum, quàm aut crudum, quem etiam in pilulis, & ad necandos vermes intrò exhibent medici, vt diximus: aut præcipitatum, de quo videtur loqui Paulus Ægineta, cū de Mercurio in cinerem redactò verba facit (fit enim hac via aut saltè sulphure) qui in colicis olim, vt scribit, exhibebatur. Et multi hodie sine alia preparatione, quàm simplici ablutione, præcipitatum Mercurium exhibent ad curationem luis venereæ, quod & Mathiòlus testatur. Neque videmus, quanuis ducat per superiora & inferiora, quod tamen instar sublimati mercurij officiat, cui⁹ scrupuli dimidiū hominem necare potest. Si hoc ipsum, quod quidem verum est, concedatur, Mercurium nempe sublimatum maius esse venenum, quàm aut dum crudus est, aut præcipitatus, quī fit hoc rogo, quod

quòd sublimatione (vna omnium Philosophorum purificatione) tantam hic exaltatus spiritus acquirat malignitatem & vim venenatam? Respondebit aliquis, Aubertus noster fortasse, hoc non fieri sublimatione, qua res omnes purificari certum est: sed ex admixtis, reportata secum quadam acrimonia. Hoc ergò perpendamus. Ex libra vna argenti viui, libra altera vitrioli crudi & tantundem salis communis (non ammoniaci, vt Mathiolus credidit) omnibus ad blandum ignem rectè mixtis, & ductis diu in marmore, aut mortario, vt bene incorporètur, redactisque in pulverem, ac inditis sublimatorio vitreo, dando ignem per gradus quatuordecim horarum spatio, fit Mercurius sublimatus. Si ex mixtis veneficam illam vim secum reportet, ex sale & vitriolo hoc fiat, necesse est. Salem autem communem & vitriolum, more veneni non officere, singulis diebus infiniti experiuntur, qui in cibus salem comedunt, & in thermis, aquas vitriolatas pro potu hauriunt: quemadmodum & alij per totam Germaniam & Italiam spiritu i-

Simpl. cap.
60. lib. 5.

psio & olco Vitrioli ad Epilepsiam, ad calculi & asthmatis curationem, idque magno cum commodo & admiranda utilitate, vtuntur. Hæcque de vitriolo verba faciens, Dioscorides refert:

” Latas ventris tineas necat, drachmæ
 ” pondere deuoratum: aduersus hausta
 ” fungorum venena, ex aqua potum auxiliatur: purgat caput aqua dilutum, &
 ” in vellere naribus instillatum. His satis constat, quòd ratione vitrioli (de sale enim minus credendum) non inest tanta vis venenata in ipso sublimato Mercurio: Denique si tanta malignitas ipsi inesset ratione tum salis tum vitrioli, quòd ipsorum spiritus sursum secum ipse reportet, hæc ipsa malignitas inesset mercurio præcipitato: nã aqua fortis cum quo fit, ex vitrioli & salis petreæ spiritibus conficitur, cum quibus vulgarem etiam suum Medici parant præcipitatum, quem etiam non aliter præparatum ipsorum multi exhibent: qui quanuis sui acrimonia, ob spiritus inclusos Aquæ stygiæ, violenter corpus ducat, non tamen mercurij sublimati more officere, infinitis doctisque homi-

hominibus hodiè satis notum est. Hæc ergò malignitas in mercurio sublimato reperitur, quantò scilicet ipse hac exaltatione subtilior, validiorque redditur, & minimo calore recedens. Ast in præcipitato non fit idem: mortificatur enim, ac igne illo Philosophico, nempe stygia, ita fixatur, vt etiam ignitionem patiatur. Neque tunc aura illa maligna (si quam contineat) potest transmitti ad ipsũ cor, quod omni veneno natura eius promptè petitur, quoniam fumidum illum præcipitatum mercurium, calor natiuus reddere non potest, qui nulla ignis violentia etiam euanescit, vt certa experientia comprobatur. Fixatio ergò huius spiritus, est ipsius, ne quid aut assumptum aut admotum officiat, vera præparatio. Quod plerique diuersis modis præstare conantur (de his autem loquor, qui illius præparationem ad Medicinã tantum querunt) qui quidè putãt sola stygia bis aut ter fœcibus (quas caput mortuum vocant) affusa, ac iterum distillata, veram præparationẽ tanti medicamẽti se assequi posse. Sed non parum fallũtur, quòd præ-

fertim de auferēda corrosione sint parū
 solliciti, aut hoc ipsum præstare prorsus
 ignorēt. Neq; certè præcipitatus mercu-
 rius satis vnquā vtile remediū esse pote-
 rit, quādiu corrodens vis ab aqua forti
 accepta, ipsum comitabitur: quæ tamē
 nō cōmunibus, vt multi putāt, ablutio-
 nibus aufertur, sed lōgè aliis præparatio-
 nibus aut dulcoramētis, quibus ignotis,
 nihil perfecti præstari potest. Sequēti er-
 gò modo procedendū, præsertim in cō-
 fectione Turpeti medicamēti admirā-
 di. ℞. Calcis terræ pellucidæ & fixæ,
 Talci optimè calcinati, (calcinationē
 alibi docebimus) singulorum libram
 vnā, fiat ex his forte capitellum, cum
 quo bulliat septem horarum spatio li-
 bra vna mercurij, quinquies prius exal-
 tati, ac quaque vice reuiuificati, vt artis
 est, sicque obtinebis perfectam mercu-
 rij purificationē, & fixationis veræ ini-
 tium ad omnia opera. Nam hæ calces
 ad eò sunt fixatiuz, vt sublimationibus
 super ipsas reiteratis, tandem figatur
 Mercurius. Hunc præparatum Mer-
 curium crudum solue cum regali fœ-
 tido ac proprio menstruo. Solue etiam
 seor-

Turpeti
 mineralis
 descriptio.

scorsim metallinæ Antimonij bene præparatæ drag. iij. Auri per stybiū præparati vt decet oñ. j. has omnes solutiōes in matratiū vitreū impone, & obtenebrabitur vas, sepeliātur in Athanore, dādo lentissimū ignē donec clarescāt. Tunc aucto igne distilla per rostratū alembicum aquā ex sēcibus ad siccitatem, reponēdo ipsam quater super caput mortuum. Tunc nouam aquam fixatoriā denuo affunde, quę supernatet materię quatuor digitos : fac digerantur per duos aut tres dies, tum demum distillentur bis aut ter super sēcēs, dando etiam sub finem ignem sublimationis, vt quę non sunt verē mortificata, resurgāt ac exaltentur : quę reseruentur separatim, non enim inferuiunt nostro operi. Massam illam mortuam cape, quam in puluērem reduc, hūncque in vase conuenienti in secundo gradu reuerberij per duodecim horas examinato, agitando ac mouēdo baculo puluērem, donec prodeat in salamandram rubicundissimam, ex qua acrimoniam omnem ac totum venenum sic elicies.

℞. Phlegmatis vitrioli & aluminis

H. iij.

añ. ℥. ij. semis, aceti distillati ℥. ij. calcis terræ nostræ pellucidæ ac fixæ ℥. iij, salis corneoli cristallini, ℥. j. ouorū albumina 20. distillentur bis super fæces per alembicum. Huius aquæ misce libras tres cum libra vna pulueris tui Mercurij, vt supra, præparati. & in alembico distilletur aqua à fæcibus quater: vltima vice pelle ad siccitatem. Hoc factò, puluerem contunde super marmore, & noua aqua fixatoria iterum affusa, distillentur adhuc quater vt supra: tum demum cum vini alchoole supra puluerē quinques distillato, nouū semper affundendo, fixabis & dulcorabis tuum mercurium, quem præcipitatum, aut turbith minerale, quod viscidos & crassos humores expurget, Chymiatri nuncupāt. Huius exhibentur grana octo cum cōserua bethonicæ, & aqua theriacali, debitis præcedentibus purgationibus ad curationem luis venereæ.

Cū drachmis duabus extracti Cucumeris agrestis; drachma vna extracti hermodactylorum, & scrupulo semis dicti præcipitati, sit mixtura, cuius scrupulus dimidius miscetur cum drachmis duabus

duabus aquæ theriacalis, & fit potio-
 quæ exhibetur podagricis quater &
 quinquies, pro vetustate siue duritie
 morbi, & ægrotantis viribus, Vere &
 Autumno. Nam sine vlla perturbatio-
 ne, serosa excrementa mirum in modū
 expurgat, & ex ipsis iuncturis educit.
 Ad hydropem curandam talis confici-
 tur compositio, serosa excrementa pur-
 gans & viscera nutritionis corroborās.
 ℞. præcipitati præscripti scrupulum v-
 num, extracti alhandalis & elaterij añ.
 scrupulum j. §. extracti ellebori nigri o-
 ptimè præparati, & rhabarbari añ. ℥ j.
 essentiæ corallorum rubrorum, & san-
 talorum citrinorum añ. ℥ ij. spiritus vi-
 trioli ℥ j. olei mastichini, & cinnamomi
 añ. ℥ §. Excipiantur puluere cubeba-
 rum & mucilage gummi tragacan-
 thi: formentur pilulæ. Dosis est, seru-
 pulus semis aut vntis: exhibeatur bis in
 hebdomada, si vires ferant.

Si cum diaphoreticis permisceatur,
 sudores solummodo mouet, & multis
 etiam hac ratione affectibus medetur.

Cum butyro solus permixtus, can-
 crosa, & phagedænica, præsertim luis

H. iij.

venereæ vlcera curat, quemadmodum
& fistulas & callositates omnes.

Aqua fixa-
toria pro
turpeto.

Ex triapharmaco & prædicto præci-
pitato fit emplastr. quod si cum tenui
cereo in vesicæ collum imponatur vt
debet, curat ipsius vlcera, & carunculã
omninò sine vllo dolore & periculo au-
fert. Aqua fixatoria pro dicto opere fit
ex Climia, lapide Sedenegi, lapide
perlato, marchasitarum sulphure rubi-
cundo, lacerta viridi & rubra, halinitro,
& sale aluminoso: ignis datur more
stygiæ communis. Inter omnes grada-
tionum aquashæc est præcipua, & val-
dè fixatoria, si quis illam verè asse-
quatur.

Ex Mercurio alia parantur remedia.
Fit enim ipsius, priùs preparati vt debet,
cum sole amalgama, quòd inditur ma-
tratio oblongo collo, Hermeticè elati-
so, atque moderatissimo igne, viginti
dierum spatio præcipitantur, & in pul-
uerem subcroceum fixumq; reducun-
tur. Signum perfectionis est, quando vi-
gnis non exhalat, nec in aqua anima-
lis reuiuifcatur. Medicamentum istud
diaphoreticum est, quod exhibetur ad
prædictos

prædictos affectus, præsertim ad curandam lœnem veneream solis sudoribus.

Fit etiam ex Mercurio balsamus, cum aqua calcis testarum ouorum, & tartari, itemque oleum, ad fistulas, vlcera omnia, & callositates præstantissimum. Hæc de Mercurio dixisse sufficiet, modò hoc vnum annotatum sit, solam perfectionem huius medicamenti consistere in ipsius fixatione, & dulcoratione.

De Arsenico. Cap. VII.

Notæ septica medicamenta, quæ summa caloris acrimonia insitum nobis calorẽ aut dissipant, aut in igneum conuertunt, simulque qualitate maligna primogenium humidum dissoluunt, & omnem partis substantiam tabefaciunt, putredinemque inducunt cum fœtore, Medici numerant arsenicum, sandaracham, & auripigmentum: Ideoque valde periculosum horum medicamentorum vsum in Chirurgia censent, neque aliquo modo necessarium, cum lethifera & naturæ nostræ aduersissima sint.

Hoc equidem meritò dixerint, si veras ipsorum preparationes ignorarint, quibus ad multos externos curandos affectus probatissima redduntur. Hęc enim medicamenta, lethifera existere dicuntur qualitate maligna & acrimonia. Prava illa qualitas in spiritu siue in aura illa fœtida & atro fumo, quem minimo calore emittunt, consistit, at acrimonia in solo sale. Hic fumus ater & venenatus, naturali etiam calore, cùm excitatur, materiam partis labefactat, ipsam corrumpit, & sæpius, ac si quis venenum hausisset, interimit, si nõ procul à principibus partibus illa apponantur, vulnerata præsertim cute. Quod mulieri cuidam accidisse, idque se vidisse, testatur Fernelius Medicorum nostri seculi facilè princeps. Cùm igitur in fumo illo atro, qualitas illa maligna existat, prorsus fixanda est: fixatione enim, ut diximus suprà, capite de Mercurio, venenum omne ex spiritibus, ut Arsenico, Mercurio, Autipigmento, & reliquis admittitur: acrimonia verò pellitur, salis extractione. Quod propriis ablu-tionibus fieri etiam suprà diximus. Qua
ratione

ratione Arsenicum non nocbit, quinimò pro topicis multùm proficiet ad vulnera venenata, ad lupos, fistulam, cancrum & gangrænam, si decenter præparetur, fixetur videlicet & dulcoretur. De qua vera præparatione vide-
 tur tacitè loqui Dioscorides, cùm de illa metallica sandaracha, quam initio capitis, sulphur etiam redolere scribit, hæc profert, Datur ex multo purulenta extussientibus: addit, suspiriosis cum resina, catapotio optimè exhiberi: Nō præparatam enim Sandaracham exhibere esset exitiosum, cùm testetur Galenus ipsã vrentis esse facultatis: cuius opinioni etiã Dioscor. assentitur simpl. 6. cap. 29. Ergò præparato Arsenico, aut septico quouis alio medicamento, in Chirurgia potissimùm uti non erit absurdum aut periculosum. Cuius quidè Arsenici præparatio talis est. Arsenicum ter sublima cum sale præparato, & lacerta rubra, & stomomatis scamate, ut ipsum purifices: quod deinde cū terrea mutia fixabis, dando ignem per gradus, viginti quatuor horarum spatio, fietque massa niue candidior, & perlaurum referens colorem, quam in calida

Simpl 5.
cap. 71.lib. 9. simpl.
cap. 53.

solues, vt alkali inde extrahas: remanebit autem in fundo puluis albissimus, quē exsiccatū fixabis cum æquali pōdere olei inceratiui extalco cōfecti, cāq; omnia in reuerberio colloca per diem integrum: rursus in calida solue, vt remaneat puluis albissimus, fixus, & dulcis, qui fluet in humido in oleum pingue, butyri instar, anodynum. Nam quemadmodum Arsenicum, si nō præparetur, dolori sicum est, & qualitate sua maligna venenum: sic contrā fixatione hanc amittit, & doloris est prorsus expers, ac venenaris curandis vulneribus conducens medicamentum, si huius admisceatur vncia vna cum duabus vnciis olei myrrhæ.

Nonnulli etiam Arsenicū ter sublimāt cum calce fixa, & colchotare, idq; dissoluunt in aqua stygia fixatoria & conuenienti, distillantque aquam à scæcibus multoties, tum demū caput mortuum reuerberant: quod prodit in puluerem albissimum & fixum, à quo extrahitur alkali cum vini alchoole, & sic dulcoratur. Huius medicamēti vsus est ad fistulas & caneros curandos.

- De

De Sulphure. Cap. VIII.

Sulphur est pulmonum balsamus, quod Chymiatri ter & quater sublimant cum colchotare, ut mundetur ab impuritatibus suis, ac ex ipso ad curationem asthmatis varia parant & utilissima medicamenta, si saccharum admisceatur. Ex sulphuris etiam floribus & Theribintinato proprio menstruo, in calore sicco per aliquot dies digestis, extrahitur color instar rubini: Menstruum separatur, & remanet oleum sulphuris rubicundissimum, quod circulari debet cum vino distillato & alcoholifato. Et hoc modo balsamus ex sulphure extrahitur: cuius guttulæ tres aut quatuor exhibentur cum aqua hyssopi suspiriosis & purulentis extussientibus. Sulphur tamen externis affectibus tantum mederi veteres credidisse visi sunt, ipsumque trahendi vim obtinere, & calidi esse temperamenti, atque essentia tenuioris, Galenus & Ægineta scripserunt. Galen. 9. simpl. cap. 36. Atque id ipsum aduersus pleraque virulenta animalia conferre, præsertim Ægin. li. 7.

turturem marinum, & draconem, vel siccum inspersum, vel admixtum. Videtur tamen Galenus probare usum sulphurearum aquarum *j. simpl.* his verbis

- » Tum aqua inter cutem laborantibus,
 » aduersissimum est & poculum & laua-
 » crum aquæ dulcis: nitrosarum verò &
 » sulphurearum bituminosarumque om-
 » nium, perutile. Sulphur etiam deuora-
 » tum cum ouo sorbili, asthmaticis con-
 » ferre Dioscorides scribit. At Spagyri
 » nani ex humeris gigantis longius pro-
 » spexerunt, & plura antiquis etiã Medi-
 » cis ignota sunt assecuti.

Ex sulphure denique paratur etiam per campanã, acidum oleum, quod est affectibus dentium remedium vtilissimum. vlcera etiam cancrofa curat.

De Vitriolo.

Cap. IX.

Vitriolum efficacissimè humidas carnes cõseruare suo cõdimẽto, ac exsiccare, testantur Galen. & Ægineta. Dioscorides autem id ipsum aduersus hausta fungorum venena, ex aqua potum auxiliari scribit, vt iam diximus. Pro externis

Galen. 9.
 simpl.
 AEG. li. 7.

ternis,ingreditur emplastrum dyachal-
cith.ad vlcera curanda. Recentiores
Medici,ex vitriolo oleum parant ad epi-
lepsiam,& alios morbos, cuius Mathi-
olus meminit, & alij plerique. Nos ex
vittiolo multa paramus remedia, spiri-
tum nempe, oleū subdulce & acidum,
colchotar, fal & ochram. Spiritus pel-
litur per nonum alembicum, reafun-
dendo semper liquorem super caput
mortuum, tandemque ipsum circulan-
do per octo dies in Bal.Is ad epilepsiam
valdè conducit.Separato autem phleg-
mate ex colchotare rubro, vi ignis fit
oleum acidum, quod dulcoratur cir-
culatione cum vini spiritu, febribusque
putridis, cum aqua cichorij aut prisana
exhibetur. Aciditate enim putredinem
arceat, quemadmodum & syrupus è suc-
co limonū, & obstructions pellit par-
tium tenuitate. Quapropter ad delen-
das viscerū obstructions,hepatis nem-
pe & lienis, valdè efficax est. Miscentur
aliquādo huius guttz aliquot cum con-
serua florum cichorij, fitque gratissimi
saporis medicamentum ad extinguen-
dam sitim immodicam. Ignari intorim

istud remedium acere esse dicunt, idco-
 que reiiciendum, sed boni illi viri mul-
 tum falluntur, cum id si optimè præpa-
 retur, subdulce sit, & succus limonum,
 cuius in Medicina vsus tamē probatur,
 sit ipso multò acidior, vt quo margaritę
 soluatur, & vasa etiam stannea erodan-
 tur. Neque minùs succus ille solus exhi-
 bitus, quàm vitrioli oleum ventriculo
 noceret, conditus tamen saccharo, fe-
 brium ardentium putredinem, pestilen-
 tiumque malignitatem cohibet acidi-
 tate: quod præstare etiam sine ventricu-
 li læsione oleum vitrioli non per se, sed
 conuenientibus rebus commixtum in-
 finiti Medici Spagyrici quotidie expe-
 riuntur: qui etiam pro externis insipi-
 do & dulcorato colchotare vtuntur
 ad vlcera exsiccanda, & ad sanguinis
 profluuium sistendum.

De Antimonio.

Cap. X.

Non ad externa tantùm, sed ad
 interna etiam ex Antimonio
 parantur medicamēta. Chy-
 miatri enim ex ipso summũ
 extrahunt medicamentum, quod tin-
 cturam

ſturam Antimonij vocāt. Iſti enim An-
 timonij vires in humano corpore ex-
 perturi, illius arcana perquirere non
 ſunt veriti, cū præſertim perſpexiſſēt
 illud eſſe auri expurgatorium quāma-
 ximum, & omnes ipſius impuritates fu-
 gare poſſe. Qua ratione elaborauerunt
 in perquirendis Antimonij virtutibus,
 quōtentarent num in humano corpo-
 re expurgando talia præſtaret, quæ in
 auro mundando agere ipſum conſtat.
 Tandem optatum aſſecuti ſunt finem,
 ac experti fuerunt maximam huius me-
 dicamenti præſtantiam ad reſtauratio-
 nem ſiue renouationem corporis hu-
 mani, præſertim ad morphæam, malum
 mortuum, lupum & vlcera omnia ma-
 ligna curanda. Tinctura enim illa ex-
 purgat atrum ſanguinem & vitioſos
 quoſque humores, idque ſine euacua-
 tione manifeſta, ſed ſola prauorū hu-
 morū correctione. Nequis autē exiſti-
 met, me de illo Antimonij vitro verba
 facere, quo hodie multi imperiti maxi-
 mo cum damno vtuntur: pernicioſum
 enim eſt medicamentum, quòd ſui acri-
 monia, facultatē irritando expultricem

per superiora & inferiora, magna cum perturbatione ducit. Quod ego probare nullomodo possum: non enim violentibus quibusvis purgationibus morbi omnes curantur, sed conuenientibus. Nam, vt inquit Hippocr. 1. Aphor.

» Si talia purgētur, qualia purgari debēt,
 » confert & facilē ferunt, sin minū, con-
 » trā. Caueant ergō ab omnibus istis vit-
 trificationibus veri Philosophi, neque
 tincturas, aut medicamenta sua in ipsis
 quærant. Sequenti igitur methodo v-
 tendum.

Capē tantūm quod est purum in An-
 timonio, hoc ipsum extolle ter, dādo
 ignem sublimationis, quo sublimetur
 totum sine vllō capite mortuo: sic ob-
 tinebis totum ipsius sulphur cum pro-
 portionato Mercurio, quod verum
 lilium dicitur: istud in reuerberatorio
 vase hermeticē clauso decoque, dādo
 gradus ignis donec albefiat, & rubini
 tandem color appareat, ex quo cum al-
 coole glaciati corneoli, vt supernatet
 octo digitis, extrahes pretiosam tin-
 cturam, quam circulabis in pellicano,
 ad perfectam vsque graduationem &
 fi.

fixationem.

Cum terrea muria fixatur etiam, ab-
lutionibusque alkali extrahitur, remanent tãdem flores antimonij albissimi, qui sudores potenter mouët, si illorum exhibueris cum aqua cardui benedicti ʒ ʒ. ad febres intermittentes optimum est medicamentum.

Pro externis ex ipso Antimonio extrahitur rubicundissimum sulphur cum tartaro & nitro, aut cum solo capitello ex calce viua & cineribus parato, eliciturq; oleũ multis modis, quæ omnia ad curanda cancroſa vlcera multũ proficiunt. Hæc de rerum metallicarum præparationibus à nobis dicta sufficiant. De quibus, accuratiũs & fusiũs, alio libro breui Deo dante agemus, in quo sunt ista omnia maioribus vigiliis à nobis elucubrata.

*De veris Gemmarum & pretiosorũ lapidum
præparationibus.*

Cap. XI.

X variis lapidibus varia præ-
parantur medicamenta salu-
berrima, præsertim ex pre-

L. ij.

tiosis, qui & secundum totius substantiæ proprietatem, & secundum qualitates effectrices, syncopen tollere, putredinem sistere, cor roborare, ipsūmq; ab omni veneni labe tueri ab omnibus, Medicis creduntur, qua ratione ægris præscribuntur in affectibus pestilentibus, continuis & ardentibus febribus, Electuaria Analept. Nicol. Myrep. Dyamargarit. Antidotum è gemmis: Confectiones Hyacinthi & Alkermes. Quæ Margaritæ, Sapphirus, Smaragdus, Granati, Hyacinthus, Sarda, id est corneola, Iaspis & Corallus ingrediuntur: qui quidem lapides meritò cæteris præstare dicuntur, propter ipsorū & temperantiam, & splendorem summum, qui nec corrumpitur, nec aliquo ignis ardore deperditur, propter spirituum solam fixationē, quæ in ipsis satis percipi potest: qua ratione etiam auri vires quodammodo amulantur in curatione morborum: dicunturque inter reliquos lapides pretiosi, quemadmodum & aurum pretiosius dicitur cæteris omnibus metallis. Horum autem lapidū facultas quanuis sit cardiaca, propria m

priam tamen vnusquisque habet vim
 & particularem, ad diuersos curandos
 affectus. Sapphirus enim potus, specia-
 tim ictos à scorpione iuuat: Hyacinthus
 quoque virulentarum bestiarum ictib⁹
 medetur, & somnum conciliat: Smarag-
 dus nō potus modò, sed & collo appen-
 sus melancholicis affectibus confert, &
 cum comitiali morbo, tanquam cum
 hoste, præliatur: Iaspis vel collo apposi-
 tus, modò os vētriculi attingat, vel an-
 nulo gestatus stomachū adiuuat, cuius
 rei Gal. scribit se fecisse periculum: con-
 fert etiam ad accelerādum partum se-
 cundum Dioscoridem. Margaritæ syn-
 copen tollunt: coralli astringendo sto-
 machum roborāt, & sanguinis reiectio-
 nes magnopere sistunt. Quibus omni-
 bus pretiosis lapidibus, in puluerem te-
 nuissimum redactis, vt alcohol, sine alia
 vlla præparatione Medici vtuntur, ad
 prædictos illos omnes affectus: quanuis
 sanè vel quàm minimū proficiāt, præ-
 fertim ad cordis corroboratiōē, si ex
 ipsis purior essentia prius nō eliciatur,
 quod sola ars Spagyrica præstare docet.
 Secundum quā extrahetur corallorum

Galen. 9.
 simpl. cap.
 26.
 Lib. 5. cap.
 107.

tinctura, vt sequitur, quæ non tantùm ad vsus prædictos exhiberi solet: sed ad purificandum totum sanguinẽ, ad morphæam, herpes, & affectus omnes matricis curandos.

Tinctura
Corallo-
rum.

Calcina corallo rubros & electos in igne reuertberij, dando tamen ignem secundi gradus, ne tinctura ipsorũ, ignis violentia exhalet: Calcinatos, puluerifato super marmore tenuissimẽ, eòsque indas in matratium vitreum, desuper infundendo menstruum cœleste, distillatum cum proprio suo saccharo, vt supernatet 8. digitos: putrescant omnia in B. vase hermeticè clauso per 10. dies, donec menstruum totam tincturam sibi ascuerit: separato mēstruo per B. remanet pretiosa tinctura in fundo, cuius exhibetur guttula altera cum aqua cichorij aut fumariz. Menstruum illud cœleste, omnium gemmarum est verum mēstruũ, quas vera solutione soluit, & inde vera essentia elicitur. Hancque omnes docti medici corporibus magis sanandis proficere iudicabũt, quàm ipsarum solus puluis. Id etiam menstruum **Adamantem** (qui contra multorum opinionem

opinionem venena etiam omnia irrita facit) mollem reddit & soluit, si ipsis superiniiciatur sal extractum ex sanguine hircino, & simul distillentur reiterata distillatione ter supra caput mortuum. Adamantis autem præparationem prætermitto, quemadmodum & Rubini, quod sint lapides maximi pretij & solis Regibus expetendi.

Margaritas etiã solues vera solutione cum prædicto mēstruo: sed si eo careas, vtētis acido menstruo alcolifato cū debita proportione vini spiritus etiã alcolifati, succo etiam limonū, & berberis depuratis, filtratis, & præparatis vt decet, eadē enim præstant. Ablutionibus auferes ex Margaritarum anima aciditatem, si aliqua remanserit ratione menstrui. Exhibentur autem huius essentia grana duo aut tria cum iusculo competentis, quod statim lactis instar dealbatur, ad cordis corroboracionem & vires reficiendas: Earum etiam essentia putredini cor obsidenti, pestique & venenis obsistit. Eadem ratione ex prædictis aliis gemmis essentiam propriam elices, veramque ipsarum præparationem

Essentia
Margarit.

poteris assequi ad multos curandos morbos.

Hoc modo etiam præparabis spongiarum lapillos, lapidē Iudaicum, Lyncis & cristallos, ad calculos renum cōterendos.

Essentiæ Boli Armenę & sigilli Lemnij, mirum in modū conferunt pestilentibus affectibus: mortiferas quoque & venenatas potiones nocere prohibent.

Quòd si ad supprimendū sanguinem his vtaris, nulla egent alia præparatione, cūm terræ sit proprium condensare & astringere, quēadmodum & essentiæ viuificare. Sic de terra Samia. Sic de lapide Hæmatite dicto, & cornalino intelligendum, quod doctus Philosophus facillimè assequetur.

DE MEDICAMENTIS,

QUAE EX ANIMALIBVS

DESVMVNTVR, SPAGY-
ricè præparandis.

De triplici Mumia. Cap. J.

Medicamenta quæ, ex Animalibus parantur, secundū obtinent perfectionis gradum: habent enim plus efficaciz, quàm quæ ex vegetabilibus præparari solēt, quæ & minori frigore & calore intereunt, & ipsorū facultas facillimè deperditur, vt vix quicquā proficiant ad curationes morborū, præsertim cum vulgò nō præparentur. Inter Animalia autem, Homo primas iure tenet, ex cuius triplici mumia, liquida videlicet, recēti, & sicca, aut trās-marina, varia constantur saluberrima remedia ad infinitos morbos curādos. Hæc vltima mumia Medicis vetustioribus tantūm cognita fuit: quæ nihil erat aliud, quàm humani cadaueris, thure, myrrha & aloë in sepulcro conditi

De his con-
sule Strab.
Avicennā
& Serapio.
cap. 304.

liquamen: qua condiendi funera ratio-
ne, Syriaci, Ægyptij, Arabes & Iudæi
olim vsi sunt, vt à corruptione cadaue-
ra vindicarent. Quæ natiua mumia,
Græcis Pissasphaltus, quòd illo bitumi-
nis genere mortuorum corpora con-
direntur, dicebatur, qua ipsi vtebantur
peculiariter & intrò & extrà, ad sangui-
nem vndecunque prorumpentem si-
stendum, ad cor & ventriculum robo-
rādum, & ad alios infinitos affectus cu-
randos: præsertim quando abiectis of-
sium fragmentis, terra & carne exsicca-
ta, liquorem concretum & collectum
in cauis humani corporis partibus as-
sumebant.

Sed vera illa & natiua antiquorum
mumia hodiè sumus destituti: carnèq;
exsiccata Medici & Pharmacopolæ in
locum ipsius vtuntur: idque sine vlla
præparatione, quanuis ex ipsa possit sal-
tem elici essentia quædam purior, quæ
quodammodo proprietates & vires ve-
ræ mumie potius æmulari queat, quàm
terrea illa substātia sola, caròq; exsicca-
ta, quæ vix quicquā ad corpora sanāda
proficere potest. Sic ergo illam vul-
garem

garem præparabis.

℞. Mumiz electæ contusæ & in frustula dissectæ lb. j. spiritus vini alcoholisati, & therebētinati clari menstrui añ. Præparatio Mumiz siccæ.
 vt supernatet quatuor digitos : indantur omnia conuenienti matratio hermeticè clauso, & putrescant in calore primi gradus per quindecim dies, donec menstruum instar rubini tingatur: separabis per Bal. menstruum, quod reseruabis ad eisdem vsus, & in fundo remanebit tibi mumiz siccæ vera tinctura, quam circulare poteris, si uoles cum vini spiritu per aliquot dies, & hac ratione puriorem ex ipsa mumia essentiam elicies: quæ summopere conducit ad curationem omnium venenorum per se: aut si cum theriaca permisceatur in peste præstantissimum est remedium, quod satis laudari non potest. A corruptione omnia corpora tuetur: cōmodè etiam ad curationem phthisis & Asthmatis exhibetur, si cum conserua helenij & violarum permisceatur: prodest etiam pluribus alijs affectibus. Fæces verò quæ remanēt, ad sedādos dolores pro topicis in vnguētis apponūtur.

Restat vt de mumia *Chymiatricis* nota loquar : hanc constituunt duplicem, liquidam & recentem, illam sic præparandam censent.

Præparatio mumie liquidæ.

℞ Mumie liquidæ puræ & electæ, alcoholis vini. añ. ℥. j. mixtis optimè & vitro inditis, digeratur in fimo calenti, aut Bal. per xij. dies, post distillentur vt decet, reiterata bis distillatione: rursus digerantur per xx. dies & distillentur tertia vice, relinquatur deinde vas in calore Balnei aut fimi, donec binæ essentiæ percipiantur, vna aurei coloris, & albi altera. Hæ essentiæ eligantur, circulenturq; cū simili menstruo, in pellicano per plures dies, separando semper fæces, & impurum à subtili & puro, reiteratis digestionibus & rectificationibus, præstantissimum medicamentum fiet. Huius exhibetur ꝑ j. singulis mensibus in plenilunio Epilepticis: morbum enim mitigat, & pellit, estque illius proprium alexipharmacum: sanguinem quoque purificat.

Præparatio mumie recentis.

Mumiam autē recentē, & electā scinde per minima quantum fieri poterit, indatur matrario oblongo collo, affundendo

fundendo menstruum oliuarum, putrefac omnia per mensem integrum, vase clauso hermeticè, vt fiat solutio. Deinde aperto vase, transfunde materiam cucurbitæ vitreæ, quam colloca in Bal. vt vase aperto, exhalet Mercurius, quod fit cum incredibili fœtore: sic remaneat, donec nullus exeat fœtor & mumia tota dissoluta sit. Solutionem infunde in aliud vas, quod superest, digeratur denuo in Bal. donec prodeat in oleum crassum & fuscum Instar syrupi. Quo facto circulabis omnia cū vini spiritu optimo in Bal. per xx. dies, separato tandem spiritu, remanebit in fundo rubicundum & odoriferum oleum, omnes Balsami naturalis habens proprietates, quòdque venenatis omnibus & pestilentibus affectibus valdè conducit.

Cape huius sic præparatæ mumia Tinct. Mu
mix.
 ℥. ij. vini alcoolis optimi ℥. ij. circulentur in vase circulatorio per mensem integrum: Menstruum distilletur per alembicum. Denuo digerantur in vase hermeticè clauso, atque vt suprà quater reitera, donec sui corporis na-

euram omnimodo materia prædicta amittat & in tincturam prodeat : quæ quidem tanta pollet facultate viuifica, vt nulla sit particula, quam ipsa non penetrret, nullū vlcus, nullave corruptio, quam non curet, si ipsius exhibeas bis quotidie per aliquod tempus grana quatuor aut quinque cum decocto cõuenienti.

De Cranio humano.

Cap. II.

Ranium non humatum proprietate quadam Epilepticis prodesse, doctorum multi scripserunt : qua ratione nõ alienum fore putavi, si veram traderem ipsius præparationem. Non enim existimo doctorũ esse quenquam, qui dubitet efficacius multò ac vtilius fore istud remedium rectè præparatum, & in essentiam tenuem redactum, ad curandos illos affectus : præsertim si essentiam morbi, causas, & remedium tandem ipsum sedulò perpendat. Ad præparationem igitur me cõfero, cuius plus proficiet ꝑ. j. quàm integrum cranium exsiccatũ & puluerisatum : cuius essen-

essentia sic extrahitur.

℞. Rasuram cranij hominis non Essentia
Cranij hu-
mani.
humati, cui affunde spiritum vini sal-
uiati, vt supernatet sex digitos, digeran-
tur simul in Bal. per dies xiiij. vase clau-
so, deinde distillentur per retortam,
dando ignem per gradus more aquæ
stygiæ, rursus infunde distillationem
capiti mortuo priùs contuso, putrescant
per viij. dies, & destillentur vt priùs, id-
que ter facias. Demum circulentur o-
mnia simul per aliquot dies, separatòq;
tuo saluiato menstruo, in fundo rema-
nebit cranij essentia, coaguli instar,
cuius exhibeas ℥ ꝑ. cum aqua florum
tiliæ in paroxismo & ante paroxismũ.

Vel rasuram non humati cranij de-
coque cum melissæ spiritu, & betoni-
cæ decoctò, affunde seorsim aquam,
iterumque nouam affunde, donec nul-
la vis cranij amplius remaneat. Tum
aquas omnes in Bal. euapora. Remanet
in fundo coagulum, quod iterum resol-
ue, euapora & coagula, tantisper dum
igne lentissimo materia in fundo rema-
nens, sublimari possit. Hoc sublima-
tum multum confert Epylepticis, & al-

uum sine perturbatione (quanuis copiose) mouet.

De viperis

Cap. III.

Gal. libello de Theriaca ad Pisonem. A Eg. lib. 7

Alenus, & alij medici Græci plura ex Andromacho de præparatione viperarum docuerunt, ac ipsarum virtutes in curatione lepræ, præsertim quòd totum corpus per cutem expurgēt, experti fuerunt: ex quarum carne (præcisus prius capite & cauda, quòd sint partes virulentiores, & modicę carnis compotes) decocta in cacabo cum aqua pura, anetho & sale, addito pane triticeo & arido, fingebāt pastillos, qui ipsam etiam ingrediebātur Theriacam. Ex viperis autem præstantissimum parabis remedium ad lepram, pestem, & venenata omnia vulnera sequenti modo. Mense Iunio cape quatuor aut sex vipers, ex quibus & caudam & caput abicies, cutem intestināque detrahes: carnem verò minutim præcisam, in das cucurbitæ vitreæ, per tres aut quatuor dies, vt in calore Balnei vaporosi, vel simi calidissimi sudorem ipsarum pel- las:

las: (caue tamen, ne fumi huius aërem è viperarum exhalatu vitiatū & venenosū inspires.) Quo factō superfunde spiritus vini alcolitati, & terebinthinati solutiui añ. vt supernatet 8. digitis, digerātur vase occluso hermetice in Bal. vel fimo calidissimo xij. dierum spatio, donec tota caro viperarum dissoluatur in prædicto menstruo, abiectis fœcibus separetur mēstruum in calore Bal. & fiet coagulum, cui denuo affunde spiritum vini Caryophyllatum: fac circulētur in pellicano 10. dierū spatio, & separato mēstruo remanebit caro viperarū optimè præparata, ac essensificata, cui misce sub blandum ignem, olei anethi & cinnamomi añ. ʒ j. ꝑ. essentiæ croci & margaritarum añ. ʒ j. cum mucagine gummi tragacanthi finge pilulas, vel si vis cum pane triticeo arido & trito more veterum pastillos.

Huius medicamenti exhibetur. ʒ j. ad lepram, pestem, & ad omnes venenatos affectus.

Ex viperarum cute, aut etiā serpentium spoliis exsiccatīs & præparatis secundum artem, puluis vulneribus ser-

pentum & bestiarum virulentarum, ap-
positus multum confert. Item vulne-
ribus canerosis & malignis curandis.

*De cornibus & ossibus cardiacis, Moscho,
Zibetta, & Castoreo, preparandis.*

Cap. IIII.

OSSA vel comburuntur, vel
decoquantur cum vehiculis
conuenientibus, vt ex ipsis
tandem elici possit purior es-
sentia cum vini spiritu, quod fiet eadē
methodo qua Cranium humanū, supra
præparandum esse iam scripsimus. Igi-
tur sic extrahes essentiam ex osse cor-
dis cerui, quod hominis cor quadā sub-
stantiæ similitudine roborat, & ad car-
diacam affectionē, syncopēque impri-
mis vtile est. In eo differt eius præpara-
tio à superioribus, quòd cum alcoholato
Chelidoniæ spiritu fiat, tanquam cum
proprio menstruo.

Pro illo osse, in eisdem vsus cornu
cerui substituitur, cuius essentia cum
Hypericonis alcoole extracta, infantu-
lis, lumbricis laborantibus, exhibetur.

Cornu

Cornu Monocerotis, omnium præstantissimū, eodē modo præparabis: tuetur autem cor, & omnem veneni vim obtundit, pestilentibusque morbis cōfert. Proprium ipsius menstruum est alcohol Melissæ.

Ebur etiam sic præparatur, cuius vires sunt cordis robur tueri, & conceptionem iuuare.

Ex Moscho, qui languidas partes firmat, & roborat, lipothymiāque & vires resolutas sarcit, extrahitur prætiosa quædam essentia cum vini spiritu terebinthinato, tanquam cum proprio suo dissolutiuo.

Sic ex Zibetta.

Castorei quoque essentiam extrahes eadem ratione, cuius guttula, tremori, conuulsioni, & omnibus neruorum viriis, summa cum utilitate exhibetur cū decocto florum Anthos, saluiz, & heronicæ. Et foris apponitur in cōuulsione, præsertim si fiat, non ex inanitione, sed plenitudine, & quando quæ in neruis continentur præter naturam, euacuate oportet. Cum aqua pulegij, menses mouet, partus & secundas eui-

cit : opiúmque aliàs mortiferum e-
mendar.

*De pinguedinum & axungiarum preparatio-
nibus ac oleis.*

Cap. V.

PRo topicis, ex Animalium om-
nium axungiis Chymiatri
olea extrahunt per alembi-
cum æneum igne lentissimo,
in quibus maior reperitur vis attenuã-
di, resoluendi & leniendi, quàm in so-
lis axungiis non præparatis, quòd vi-
delicet subtilium & tenuium partium
magis reddantur. Quã sententiam con-
firmat Gal. 11. simpl. cùm de Castoreo
» hæc refert: Porrò, inquit, quoniam im-
» pensè subtilium est partium, ob id plus
» valet, quàm alia, quæ similiter vt ipsum,
» & calefaciunt & desiccant. Nam addit,
» Quæ tenuium sunt partiũ medicamen-
» ta, iis quæ sunt crassarum, plus sunt effi-
» cacia, etiamsi parem sortita fuerint fa-
» cultatem, nimirum quia penetrent &
» in altum subeant ad motorum corpo-
» rum, potissimùm si ea densa fuerint,
» velut

velut nervosæ partes. Quæ Galeni verba “
 si perpendantur, non existimo fore quen-
 quam, qui non comprobet extractio-
 nes & oleorum & essentiarum, quibus
 nos utimur, illarumque usum in me-
 dendo non laudet.

Sic extrahuntur olea ex Axungiiis

Hominis,	Anguillæ,
Taxi,	Capi,
Vrsi,	Gallinæ,
Vulpis,	Anseris,
Cerui,	Anatis,
Cati,	Vituli,

Porci, & ex omnibus medullis, quæ o-
 mnia resoluunt, leniunt, & multis af-
 fectibus curandis prosunt.

Ex butyro eodem modo extrahitur
 oleum valdè anodynum ad eosdem v-
 sus & dolores omnes sedandos.

Ceræ oleum ad resoluendū, & arte-
 nuandum conducit, scirrhis, frigi-
 disque omnibus affectibus cōfert. De-
 bet prius liquari ad ignem, donec nul-
 los amplius crepitus emitat, antequā
 vasi imponatur. Si ad singulas lb. ad-
 dideris salisuginis terræ prius exsiccatae

K. iij.

℞. ꝑ. extrahes prima vice oleum, candidum aquæ supernatans.

De variis animalium partibus. Cap. VI.

HX variis etiam diuersorum animalium partibus, varia desumuntur vtiliaque remedia: quæ minimis egent præparationibus, sed quæ tamen in officinis seruari debent, propter summam quæ obtinent in medendo facultatem. Nã cancrorum fluuiatilium calcinatorum ad albedinem cinis, aduersus morsum canis rabidi laudatur.

Cancrorum etiã oculi, calcinati in re uerberio, exhibentur feliciter calculo laborantibus: & ad omnes pellendas viscerum obstructions cõferunt: quod in Aubertum iam supra ostendimus.

Vermium terrestrium aqua distillata confert ad hydropem, & ad infantulorum vermes necandos: appositi etiam viui profunt panaritio.

Item aqua stercoreis bubuli mense Maio collecti Hydropicis etiam prodest, & ad curanda cancrorsa vlcera.

Vermium millepedum puluis, ad affectus

ctus oculorum.

Vrina quoque Cati distillata, ad surditatem.

Ossa, maximè Lupi exsiccata & in puluerem redacta, ad morbum intercostalem, ad ictus & puncturas.

Hyrundinum aqua epilepticis.

Aqua spermatis Ranarum, ad repellendum & sistendum sanguinis omne profluvium, & faciei ruborem.

Coagulum Leporis, cū hydromelite potum, ad comitalem morbum.

Ossa quædã paruula, quæ inueniuntur in prioribus leporis pedibus, ad vrinâs potenter mouendas profunt, si puluis illorum cum vino albo exhibeatur.

Os sepia ad eundem affectum feliciter præscribitur.

Puluis iccoris Ranarū exsiccatus, in accessione febrium, præsertim quartanarum, rectè assumitur.

Nec prætermittam inter cætera remedium specificum & experientia sæpius comprobatum, ad calculū renum, quod paratur hoc modo: Mense Martio lapilli quidam in bouis ventriculo inueniuntur, qui si assumantur cum vino

K. iiij.

albo, calculum soluunt. Mense etiam Maio in vesica fellis tauri lapillus reperitur, qui si vino imponatur, colorē croceum mutato paululūm sapore, contrahit. De hoc vino quotidie recenti affuso, singulis diebus ægri bibāt, donec lapidis vino impositus omninò cōsumptus sit. Hac ratione calculum comminui, & tandē consumi experientia multis constat.

Plura alia ex partibus animalium parantur remedia, quæ nec per se damnari à multis ignaris, nec illorum præparationes reiici debent, quòd ipsis incognitæ sint. Quæ quidem omnia facillimè assequentur aliquādo, si modò ea prima fronte non damnent, quæ non norint: & impossibilia sibi iā ea credant (non capaces rerum tantarum) quæ tamen inuestigando & sedulam manū operi adhibendo, nō sine admiratione, & vtilitate ægrorum non mediocri, certissima & vero Medico digna comprobabunt

D E

DE MEDICAMENTIS,

QVÆ EX VEGETABILIBVS
DESVMVNTVR, SPAGY-
ricè præparandis.

De Vino.

Cap. I.

Stirpibus & arboribus multa depromuntur medicamenta, ex ipsorum videlicet foliis, floribus, seminibus, fructibus, radicibus, corticibus, lignis, ex succis prædensis, concretisve liquoribus & gummi, de quibus copiosè antiqui disputarunt: veras tamen præparaciones ipsorum obtinuerunt, aut fortassis ipsas ignorarunt, de his autè nunc mihi datur dicendi locus. Atque ut à vino exordiar, duo ex ipso præstantissima conficiuntur menstrua, quæ reliquarum ferme omnium rerum essentias facillimè extrahunt. Vnum vini spiritus secundum artem præparatus dicitur: Aliud acetum distillatum & alcolisatū vocatur. Ex prio-

ri menſtruo per reiteratas diſtillationes & phlegmatum ſeparationes oleum ſpiritu ſupernatans elicitur, multis rebus conducens, & corpora priùs, vt decet, calcinata ſoluens, ſi in proprio ſale ſeminetur, digeratur, & inde tandem diſtilletur. Aliud autem vel proprio etiã ſale, vel melle acuitur, aptiùſque ad ſoluendum redditur.

Præpara-
tiones Tar-
tari.

Cæte ū Vini fax, variis modis præparatur ad internos & externos affectus.

Tartarū enim crudū ſi pellatur per retortam vitreã, cum ſuo recipiēte, more ſtygiæ, producit magnã copiã ſpirituū albrum, qui tandem in aquã & oleum craſſiſſimum & foetidum cōuertuntur: ſeparatur autē oleum illud ſpiſſum ab aqua, per infundibulū, quod quidē vlceribus exliccandis & curandis cōfert.

Aqua autem, ſi cum colchotare bis aut ter diſtilletur ita purificatur, vt foetoreꝝ proſus amittat: ad pellēdas autem omnium viſcerū obſtructiones, lienis præfertim & hepatis, atque ad omnes morbos tartareos valdē conducit. Cui medicamento, ſi vim & facultatem adaugeri velis, ipſum circulas cum vini ſpiritu

ritu in Bal. per 4. dies, deinde separato menstruo per Bal. remanebit tibi spiritus Tartari, ad praedicta, optimus.

Si autem caput mortuum nigerrimum calcinaueris ad albedinem in reuerberio, cum calida sal extrahes ex ipso per filtrum, quod coagulatum ad ignem, in humido resoluitur in aquam siue oleum, ad faciei maculas & vlcera detergenda. Parantur ex Tartaro infinita alia medicamēta, de quibus aliās, & breui, Deo fauente, dabitur disputandi locus.

De extractione liquorum ex plantis, seminibus, floribus, radicibus, &c.

Cap. II.

 Helidonium contusam in- Herbarum
 das cucurbitae vitreae optimae essentiae.
 obruratae, ad digerendum
 per quindecim dies, in putri
 calido utero: post appposito rostrato a-
 lembico, primo, lento igne aquam se-
 parabis ad siccitatem capitis mortui,
 quod contundes, ipsi reasfundendo e-
 lementum aquae prius distillatum, ut su-
 pernater 4. digitis: obturato vase pu-

trefiant omnia in Bal. per octo dies, post
 distillentur rursus dando ignē per gra-
 dus, donec nulli prorsus prodeant spiri-
 tus: hac autem secunda distillatione a-
 quam & aërem obtinebis, phlegma, si
 voles, separabis per Bal. quod reserua.
 Terrā autem siue caput mortuum re-
 liquum, calcina igne lento per dies a-
 liquot: quod tandem calcinatum &
 dealbatum imbebe phlegmate reserua-
 to: putrefac in Bal. & distilla per alembi-
 cū, donec materia in lapillos albos pro-
 deat, qui reiteratis solutionibus & coa-
 gulationibus cum aqua propria cristal-
 lini fiunt, sicque terra optimè purifica-
 tur: quæ quanuis alba sit, ignem tamen
 & tincturam intrinsecam continet.
 Huic ergò superiniicito priora duo e-
 lementa, vt suprā reseruata, & circulen-
 tur simul in Bal. donec appareat & su-
 pernater oleum, quod vera dicitur esse
 tia, infinitis prædita facultatibus.

Eadem methodo Melissę, Saluię, Va-
 lerianę & reliquarum eiusmodi omni-
 um veras poteris assequi præparatio-
 nes.

Olea florū.

Sic etiā facies de floribus omnibus,
 vel

vel hac via, si addideris pro lib. florum
lib. 6. aquæ pluuiialis vel distillatæ, dige-
rendo omnia per aliquot dies, postea
illa distillando per alembicum cum suo
refrigeratorio. Præsertim autem essen-
tiam elicies ex floribus qui sequuntur,
Chamæmeli, Melilori, quæ olea valdè
anodyna sunt: Stœcados, Anthos Beto-
nicæ, hæc cerebri affectibus medentur:
Absynthij, Mēthæ, ista ventriculo pro-
sunt: Genistæ, Tamaricis, quæ lienis affe-
ctibus conducūt: Thymi, Epithymi, Ori-
gani, quæ melancholiam domant: & ex
similibus prius ad solem, vt decet, ex-
siccatis, quorum proprietates omnes
facillimè medicus assequetur.

Item de seminibus in puluerem re-
dactis, vt Anisi ad flatu discutiendos, Olea se-
minum, &
radicum.
Fœniculi ad affectus oculorum & suffu-
siones.

Vna eademque prorsus viâ essentia
radicum extrahetur, Angelicæ scilicet,
Bistortæ, Gentianæ, Tormētillæ, Caryo-
phyllatæ, quæ pestilentibus affectibus
conferunt: Cyperi, Acori, Costi, ad ro-
borandum ventriculum: Dictami ad se-
danda parturiētium tormina: Helenij,

Eryngij, Glycyrrhizæ, Irid. Illyricæ, ad pulmonum affectus, Pæoniæ, Epilepticis conducens.

Olea fructuum.

Ex fructibus sic etiam fiunt olea, ut ex nuce Cupressi, baccis Lauri, Iuniperi, quæ moderatè calefaciunt & roborant.

Ex amaris & dulcibus quoq; amygdalis, idq; per Balneū, pro Asthmaticis, Nephriticis, Iliacis, & ardoribus urinæ curandis, si ipsius oñ. ij. aut iij. exhibeantur. Quæ quidem olea nostri Pharmacopole præstant vel ignis expressione, aut saltem cum aquæ vaporibus.

Olea Aromaticum.

Sic ex Cinnamomo, cuius oleū cor roborat, prostratasq; vires reficit: ex nuce Molchæ, Pipere, quorum olea assumpta vel admota, imbecilliori ventriculo conducunt, matricemq; confortant: & ex Caryophyllis elicis olea, quæ vna prorsus & eadem methodo cum aqua distillantur, ipsiq; supernant: separantur autem per infundibulum: solum oleū Caryophyllorum fundum petit, quoniam est inter reliqua minus aëreum: aquam tamen membrorum pellit, & melancholicum purificat

ficat sanguinē, & cōuenit imbecillitati visus, si huius guttula vna aut altera manē primo vini haustu assumatur

Croci autem essentia, quæ ad omnes roborandos spiritus conducit, fit cum vini spiritu, qui super ipsum iniici debet toties, donec tincturam totam attraxerit, & remaneat terra subalba, cui calcinatæ prius vt decet, indas essentiam extractam cum suo menstruo, omniaque circulato in Bal. tum demum pelle per cineres. Quo factō separa vini spiritum in matratio, & in fundo remanebit croci essentia, infinitas habens proprietates, si guttula cum liquore aliquo, vel iusculo aut vino permisceatur, spiritus prostratos reficit & roborat mirum in modum. Sic elicitur essentia Cāphoræ.

Ex corticibus & lignis omnibus, præsertim calidis, vt ex Gaiaco, Iunipero, Sambuco, & similibus, per descēsum oleum extrahitur, foetidum tamē, quo vtimur in externis affectibus.

Olea Corticum & Ignorum.

Sic fit oleum Gagatis ad matricis affectus valdè vtile.

Quòd si quis ex præscriptis herbis & floribus aquam extrahere solummodò

velit : primò omnia contundat in matmore, deinde putrefactis priùs per aliquot dies in fimo, distillet in Bal. vaporoso per alembicum vitreum : aqua autem ad diuersos vsus referuetur.

Oleorum
officinario
rum vera
præparan-
di metho-
dus, pro to-
picis.

Pro externis autem, ex Rosis, Violis, Nymphæa, Papauere albo, Hyoscyamo, Mandragora (quæ omnia inflammationes & ardores extinguunt, phlegmonas sedant, membra roborât, densant, fluxiones sistunt, deliria compescunt, & somnum accersunt) virtutem totam meliùs elicies mediante oleo oliuarum, quàm sit in vsu officinarum, si sequenti vtaris methodo.

℞. Oleum omphacinum, quod ab luce aqua communi distillata, ipsùmque purifica in Bal. donec nullas amplius fæces seponat : deinde huius olei sic præparati cape ℥.j. rosarum rubrarum recentium vnguibus expurgatarum & tritarum in marmore ℥.j. ꝑ. indantur omnia in matratio vitreo bene obturato, vt putrescant in fimo præparato & calenti per 12. dies : Pòst expressis omnibus, & abiecto magmate, recentia & trita in marmore folia oleo reseruato, denuo

denuo immittantur, ac in matratio obturato putrefiant, vt prius in putri vtero calido per 12. dies, idque reiterabis tertio, vt perfectum & optimum oleum assequaris. Sic caetera olea refrigerantia pro topicis medicamentis optimè conficies.

Sic olea cydoniorū & myrtillorum, quæ refrigerant & astringunt, anòque, ventriculo, iccori, cerebro, & intestinis imbecillioribus accommoda sunt.

Eadem via olea Chamæmeli & Liliorum, quæ neruos corroborant, modicè resoluunt, & dolores apprimè sedant, nisi quòd cum oleo dulci maturo, præparato vt dixi, fiunt.

Ex mentha autem, absynthio, nardo, lentisco, & reliquis quæ modicè calefaciunt, ventriculum, & alias partes illita corroborant, concoctionemque iuuant, cum omphacino extrahitur eodem modo oleum: sed prius præparatur cum propria ipsorum aqua & vino astringente, & ab omnibus faecibus depurari debet in Bal. per aliquot dies, vt dictum est.

Quòd si quis potentiùs per ipsa olea

calescere, attenuare & digerere velit, sumat æquas partes olei in Bal. depurati, & spiritus vini.

Sic ex baccis Lauri & similibus, præstantiora elicies olea, si per mensem in fimo calido omnia digerantur, deinde exprimantur, & ad vsus referuentur: conferunt autem frigidis cerebri & nervorum affectibus, flatulque discutunt.

Præstantiora autem multò omnia hæc calidæ qualitatis olea fient, si per se cum solo vini spiritu per Bal. vaporosum extrahantur, sine olei additione. Oleum enim (ut inquit Galen. i. simpl. cap. 15.)

- » tamen si facile inflammetur, non tamen
- » admodum celeriter nos excalescit, nisi
- » mirum lenta crassaque substantia sua
- » tenaciter iis inhærens, quæ primùm contigit: proindeque longissime omnibus
- » perdurat, quibus fuerit illitum, scilicet
- » nec ab ambiente facile aut extenuari
- » aut digeri potens, nec intrò in corpus
- » promptè transumi.

De Lachrymarum, liquorum, & gummi omnium extrahendis oleis, & veris præparationibus. Cap. III.

Phar-

Parmacopolæ ex masticis oñ. ij, & olei omphacini lb. j. cum oñ. iij. aquæ ros. parant oleum, quod ad vētriculum heparq; corroborandum, & ad lienterię vomitûsque curationem Medici præscribunt. Quæ quidem præparatio ridicula planè iis habetur, qui ex lb. j. masticis sua arte elicent oñ. 10. olei purissimi, cuius duæ guttulæ, vel assumptæ cum vino aut iufculo, vel ad motæ affectæ parti, plus proficient ad prædictos affectus curandos, quàm lb. j. olei non masticis, sed potiùs oliuarû, quo Medici nostri nescio qua ratione, hodiè vtuntur. Sequenti igitur modo masticis oleum parabis.

Reducatur lb. j. masticis in puluerem, quem indas vasi vitreo, superfundendo aquæ communis distillatæ & aquæ vitæ añ. vt supernarent 4. digitis, occluso vase putrefiant in fimo per aliquot dies, post distillentur sepeliendo aten bitum intra arenam, aut batiturâ ferri, dando ignem per gradus: primò distillabit cum menstruo oleum flauescens: illud seorsim reserua. & augendo ignem prodibit oleum rubicundum,

Oleum masticis.

tum demum fortiori igne, crassum, & adustum sapiens: quod si cum vini spiritu à priori separato circuletur, & rursus distilleretur, tum habebis verum oleum affectibus externis vt. lissimum, præsertim ad corroborandum ventriculum & intestina imbecilliora: oleum autem flavescent, quod primò distillatum est, exhibetur cum vino aut proprio decocto ad eisdem affectus, & ad defluxiones prohibendas. Separatur facillimè tota aqua vitæ, & potest abluere oleum si velis. Et si timeas *ἰμπίρισμα* illius, cum aqua rosarum aut simplici, præstantissimum parabis medicamentum. Ex *lib. j.* elicies hac via olei puri *vnc. 10.* Sic ex Thure oleum facies vulnerarium.

Oleum
Terebin-
thi.

Item ex Terebinthina: sed istud elicitur leuissimo etiam calore, præsertim per Bal. vaporosum, quem ego distillandi modum magnoperè probo. Hoc oleum est calidum ac tenue atque penetrans, plus quàm ipsa Terebinthina: frigidisque neruorum & articulorum affectibus medetur.

Oleum Co-
lophi. & pi-
cis.

Olea quæ ex Colophonia & Pice parantur

rantur, valent ad eodẽm affectus: sunt autem vt oleum ceræ.

Sic etiam ex hederæ lachrymis oleũ Oleum hederæ. elicies, ad vrinas potenter mouendas.

Ex Myrrha, Sarcocolla & Cancamo Oleũ myr. Sarcocollę & cancami. siue Lacca, quę vulneribus consolidandis & carne replendis conducunt, parantur etiam præstantissima, varięque Balsama vulneraria, cum oleo Terebint. & Hypericonis.

Item facies olea ex Styrace cal. & Oleũ styr. & benioini. Benioino, quod prodest ischiadicis.

Eodem modo oleum Euphorbij, Oleum Euphorbij. quod cerebri & neruorum affectibus multũm conducit, surditati, aurium tinnitui, paralyfi, tremori, spalmo: cuius prætereà si guttula cum conuenientibus, immittatur naribus, pituitam elicit.

Ex Bdellio autem sic oleum parabis. Oleũ Bdellij & rebi quorum gũmi. Bdellium temperetur in aceto distillato per xij. horas, vt totum dissoluatur: quo facto per setaceum transcoletur, & seponantur ipsius fæces: Quod purum est, indas retortæ vitreæ addendo pulueris silicum calcinatorum mediã partem, & apposito recipiente, dabis ignẽ per gradus xij. horarum spatio: atque

L. iij.

inde prodibit oleum efficacissimum.

Sic de Ladano, Galbano, Opoponace, Sagapeno, & Ammoniaco, olea cōficiēs, quæ podagricos tophos emolliūt, & durities omnes hepatis, lienis, & cæterorum membrorum potenter dissoluent, si simul omnia vel distillentur, vel per se singula, præscripta methodo parentur. Iam superest, vt de simplicium purgantium spagyrica præparatione agamus.

De causis & ratione Spagyricæ præparationis simplicium purgantium.

Cap. IIII.

Medicamenta purgantia, humores qui in corpore præter naturam continentur attrahere, non communi quadam & promiscua vi, sed totius substantiæ similitudine ac proprietate, insitæque familiaritate, Hippocrates lib. de Natura humana scribit: cuius sententiam Gal. confirmat contra Asclepiadem & Erasistratum, qui censebant purgantia medicamenta, non humorem vnum quempiam

Lib. de purgant. med. facult.

quempiam attrahere, sed quemcūque attigerint, in suam naturam conuertere & transmutare, atque promiscuè, hirudinis aut cucurbitulæ modo, serofos & tenues humores tanquam purgationi aptiores, prius quàm crassos trahere posse. Sed cum omnis attractio aliàs caloris vi, aliàs fuga vacui, aliàs totius substantiæ similitudine fiat, id vna qualitatis familiaritate aut totius essentia similitudine, vt scribit Gal. completur: quæ quòd planè percipitur, neque verbis exprimi possit, Græcis *ιδίονα ἀπὸν* τῶν, id est proprietas quæ efferri non potest, nominatur. Sic paleas succinum prolestat, & magnes ferrum: Quæ ratione etiam rhabarbarum dicitur bilè propriè euacuare, Agaricus pituitam, & Senna atram bilem: quanuis præter istam peculiarem purgandi vim, vnumquodque generalem quandam, alios humores detrahendi, facultatem obtineat: quod est iudicandum ex multorum medicamentorum compositione, quibus vtimur variis humoribus expurgandis, quæ sola & per se ad purgandum non sufficerent, nisi simplicia illa com-

muni quadam euacuãdi facultate mutuas inter se operas conferrent, & communi quadam vi facultatem irritarent expultricem. Oportet enim (inquit Galenus) vt commixta sibi inuicem medicamenta consentiant, neque vlla in re discrepent. Horum autem medicamentorum alia sunt cholagoga, quæ flauam bilem imprimis euacuant, alia phlegmagoga, quæ phlegma, alia verò melanagoga, quæ atram bilẽ, deinceps verò reliquos humores educunt. Sunt & alia medicamenta quæ per venas intestinorum & ventris, sanguinẽ ipsum deiciunt, quæ quidem improprie ita vocantur, cum venena sint, nec solum purgent, quinimò homines perimãt, teste Galeno, cuiusdam hominis historiã referente, qui herbam inuenerat, quæ assumentibus, primò sanguinem, tum demum vitam adimebat. Sed hæc ab omnibus reiicienda sunt: Sola enim & vera sanguinis euacuatio fit per Chirur-
giam aut venæ sectionem, non per illa medicamenta, quæ acrimoniã & qualitate quadã maligna, ac lethifera proprietate venas ipsas exedunt & sanguinem

Lib. quos
purg. cõue.
quibus &
quomodo.

Libro de
purg. me-
dicam. fac.
cap. 6.

nem, vitæ thesaurum, non sine magna spirituum violentia, & naturæ perturbatione attrahendo eiciunt.

Cæterum istorum medicamentorū purgantium tres constituuntur ordines. Primus est malignorum, in quibus vis quædam & substantia venenata inest, nisi præparentur vt decet, in quo numerantur

Inter Radices,

{ Elleborus,
Turbith,
Hermodactylus,
Esula,
Cucumer agrestis,
Asarum,
Thymelæa,
Chamælæa.

Inter Lachrymas,

{ Scammonium,
Euphorbium,
Sagapenum.

Inter fructus & semina,

{ Colocynthis,
Lathyris.

Inter lapides,

{ Armenus,
Cyanus.

Quæ medicamenta, si quando pur-

Lib. 3. cap.
5. med. fa-
cult. cap.
24.

gandi finem non assequuntur, corpori multum nocent, ut scribit Galenus. Secundus est benignorum, quæ sic dicuntur, quod blandè & suaviter, ac sine vlla molestia humores noxios, non quidem vniuersi corporis, sed partium duntaxat quarundam vacuent, aluümque leniendo subducant, atque minimum ab alimenti natura deficient, cuiusmodi sunt

Inter her-
bas,

{ Malua,
Mercurialis,
Violæ,
Rosæ,
Brassica,
Beta,

Serum lactis, Pruna, Manna, Thebinthina & Cassiæ medulla, quæ nulla alia egêt præparatione, quàm vulgari, ut tuto exhiberi possint.

Tertius est mediocrium, in quo sunt Aloë, Agaricus, Cnicus, Senna, &

Radi-
ces

{ Rhabarbari,
Polipodij,
Iridis,
Raphani syluestris,

Me-

[Mechoacam &

[Eupatorij Mesue: quæ duò simpli-
cia postrema nuperrimè innotuerunt:
& prioris vires radix vitis nigræ omni-
nò æmulatur. Mediocria autem omnia
illa dicuntur, quòd humores tantùm
superuacaneos, alendoque corpori mi-
nimè idoneos, sine magno labore eua-
cuent, præsertim si bene præparentur,
debitaque ipsorum dosis obseruetur.
Omniù autem horù simplicium facul-
tatis purgatricis causa hæc est, quòd
quædam portio tenuior à calore natiuo
excitata, per apertos ductus irrepit in
minores venas, ab his in maiores refluit
è quibus per iecur in intestina deuolui-
tur & in renes ipsos, subsequiturque tūc
humorù per aluū euacuatio, qui etiam
aliquando per vrinas excernuntur, in
quibus tum color tum odor manifestus
assumpti medicamenti apparet, quod
in Rhabarbaro & senna quiuis experiri
poterit. Cùm igitur horù medicamēto-
rum vapor (quem nos essentiam voca-
mus) calore natiuo exagitatus, ex ter-
restris parte exurgens, humorem quies-
centem attenuet, naturamque partis

aduersa qualitate stimulet, eamque proritet ad excernendum, ipsa etiam terrestri substantia siue fæce in ventriculo & intestinis inherente, quis adeò stupidus qui horum medicamentorum spagyricam præparationem non laudet? qua nos essentiam illam verè purgatricem elicimus, qualitatem malignam aufcrimus, aut saltem obtundimus propriis menstruis, quæ proprietatibus suis concordent, & cum iis symbolum habeant: fæcem siue terram separamus, tanquam mortuam, & nociuam, quòd propter crassitiam tunicis ventriculi adhærens, ipsum multum offendat. Quod ex Hippocrate testatur Galenus his verbis: Nã

» purgans, inquit, medicamentum, vt exi-
 » guum fuerit, in fundum ventriculi de-
 » scendat, oportet: in descensu verò stoma-
 » chus & quicquid circa ventriculum sa-
 » num est, non solum medicamenti qua-
 » litate, sed etiam substantia inter deglu-
 » tiendum appulsa inficitur, & magnopere læditur. Deinde quæ tenuioris sunt
 » essentiæ, promptius propriam exercent
 » actionem, quàm quæ crassioris, teste Ga-
 » leno multis in locis. Item cum idem di-

Lib. quos
 purgare cõ-
 ue. & cxi.
 cap. 6.

cat. i. simpl. ea quæ paruum sortita sunt ^{cap. 11. &}
 molem corpoream, magis agere quam ^{lib. 2. simp.}
 quæ magnam, laudanda est nostra essen-
 tiarum extractio, qua tū ista omnia præ-
 stantur, permanente tamē propria pur-
 gandi humoris facultate in medicamen-
 to, tum quòd eò validius redditur me-
 dicamentū, quò videlicet terra vel sæx
 inutilis ex ipso separatur: & admistis
 suis propriis menstruis qualitas omnis
 maligna adimitur. Quod etiam præ-
 stādum esse scribit Gal. cū admiscen- ^{Lib. quos}
 da refert ea semina medicamentis, quæ ^{purg. dec.}
 malignitatem ipsorum retundant, opus ^{& cat. cap.} 8.
 eorum non impediunt, quæque attenu-
 are & incidere valeant, vt & crassos hu-
 mores secare, & vias per quas educi de-
 bent, patefacere possint: quæ omnia de-
 bitè fieri ex nostris præparationibus do-
 cti omnes poterunt iudicare. Sed dicit
 aliquis essentialium extractionem non
 adeò necessariā, cū præcipiat Actua-
 rius (cuius sententiæ assentitur Paulus) ^{Lib. 7.}
 iis qui afficiuntur imbecilliori ventricu-
 lo, lathyridis grana x v. vel x x. ad sum-
 mum integra deglutienda esse, eaque
 etiam si minimè terantur, minimèque

in corpus permeent, multum tamē purgare, refert: qui locus nostram nō oppugnat sententiam, quinimō confirmat: quū paulò post, iis qui efficacius purgandi sunt, ea præcipiat mādēda esse. Quibus satis constat in tenuiori etiam medicamenti comminutione maiorem inesse vim, quā in tota mole, & in ipsa essentia multò adhuc quā in reliquis, validiorem inueniri: quod in Rhabarbaro ipso perspicui potest, cuius infulum potētius purgat, quā tota substantia. Quo fit ut non dubitem imbecilliori ventriculo ipsa lathyridis grana potius integra, quā alio quouis modo comminuta præscribi, cū ipsa lathyris vires esulæ proximè æmuletur secūdam Gal: hæc autē medicamenta adēo acria & vehementia sunt, ut & per inferiora & superiora, magna cū perturbatione, euacuent: eoque magis ventriculum lædunt, quò violentius agunt: Corpus autem ut, scribit Galenus, admodum exile facilius alteratur, & mutatur ab eo cui admotū est: quod autem grandius est, nō nisi temporis spatio, ac vix eandem etiam sensibilem alterationem sustinet.

Simpl.
med. 7.

Simpl. 1.
cap. 12.

stinet. Nā eō citius experiemur piperē nos calefieri, quāto accuratius in minima fuerit cōminutum : quod & de medicamentis purgantibus nobis est iudicādum. Ideo illorum decoctis aut infusis vulgò, nos verò ipsorum essentis uti mur, idque saluberrimè, & sine vlla ventriculi aut reliquarum partium læsione. Quinimò vehemētiora illa, atque aliās metuenda medicamenta ita rectè à veris spagy. præparantur, vt ab ipsis & maligna qualitas & acrimonia propriis correctius prorsus retundatur : sicque planè in curatione multorum morborum, benignorum vicem gerant. Sic Ellebori nostra essentia bene præparata hodiè multis in locis administratur, & pueris tutò exhibetur, quòd corpus sine vllò labore ducat. Interim non desunt multi, qui has ignotas sibi effecias damnant, ipsarum vltimū improbant, ac in ipsas liuoris sui virus palàm euomūt. Quorū hominū conuitia & imperitiā mirari desino, à Comico edoctus, Homi nibus illis iniustius & iniquius nil quicquā inueniri posse, q̄ nihil rectū putent esse nisi quod ipsi faciunt. Ceterū erunt

alij qui rationibus deuicti, tandem has nostras essentiarum è rebus omnibus extractiones cõmendabunt: hoc vnum tamen metuēt in ipsis, empyreuma videlicet insitum, accepta quadam ab igno aduentitia qualitate, id eõq; ipsarũ vltimũ improbabũt, in febrib⁹ præsertim, & in calidis affectibus curandis: quibus se artis Spagyricę imperitos, atq; de rebus ignotis temerè iudicium ferre, satis ostēdunt. Essentiæ enim ferè omnes eliciuntur solo Bal. aut fimi tēperatissimo calore, propriis ad id & cõuenientibus vehiculis siue mediis, quæ menstrua nobis dicũtur, quòd totam rerum vim insitam attrahant, opera & artificio periti Spagyrici, separando quod terrestre & mortuum est, quodq; impurum & fæculentum à puro auferendo, & essentiam illam viuificam tantũ colligendo, cuius facultas quasi solutis vinculis exurgens, altiùs se promit, & vires multò q̄ antea maiores profert, & corporibus sanandis efficaciores. Quòd si menstrua nostra omnia calida esse dicãt, plurimũ falluntur: succus enim limonũ nostro modo præparatus, menstruũ margaritarum

ritarum est; quod ipsas soluit & in-
 tenuiorem essentiam vertit, qui tamen
 succus non est calidus, neque calida
 margaritarum essentia, quæ remanet
 ipso separato menstruo. Non enim
 quicquid tenue fuerit, id & calidum di-
 ci debet, vt scribit Galenus: nã & aquã
 ipsam tenuioris esse essentiæ argumen-
 to est, quòd promptissimè per pilos &
 vestimenta fluat, & tamen talis cum sit,
 neque nos natura sua calefacit, neque
 proprium ignis nutrimentum est, imò
 omninò ipsi aduersatur. At responde-
 bunt vini alcool, essentiam, siue ipsius
 spiritum (quo menstruo nos sæpius uti-
 mur ad eliciendas reliquarum rerum
 essentias) calidissimũ esse: esto, an prop-
 terea id periculosum aliquo modo dice-
 tur, quum separetur ex quavis rerum
 essentia semper proprium menstruum,
 ipsiusq; vis omnis adimatũ, & simplex
 quoduis medicamentum aucta tantũ
 virtute cum suis propriis qualitatibus
 remaneat? Deinde vt ad purgantia re-
 deamus, quis ipsa latentem caloris exci-
 tandi potestatem habere inficiabitur?
 quibus tamen ea admisceri debet, quæ

Lib. quos
purgar. &
cat. cap. 8.

retundendo ipsorum malignitatē, atte-
nuare, & incidere valeāt, & medicamē-
ti purgationem imbecillam aut tardam
celerare, ac efficaciorē reddere, id quē
ex Galeni sentētia. Ob id Elleboro, pu-
legiū, vel satureiā, vel aliquid ex his quæ
subitò transeunt, & stomacho non ini-
mica Paulus admisceri debere refert.
Item omnes medici cinnamomum &
spicam Nardi Rhabarbaro: raphanum,
& cuminum hermodactylis: Cnico car-
damomum: Aloë nucem moschatam,
mastichem, & caryophyllos: Agarico,
Turpeto, & sennæ, zinziber: quæ quan-
uis calida sint, tamen purgantibus im-
miscentur, quæ etiam exhibentur tutò
febrientibus, non quòd febris gratiā,
feruidæ qualitatis medicamentum por-
rigatur, sed quòd hinc utilitas maior
subsequatur in extirpandis humoribus
febrem excitantibus: Utilitas enim, in-
quit Galenus, maior erit molestari hu-
more detractò, quàm nocumentum ip-
sum expurgantibus, necessariò corpori
illatum, quod fiet adhuc commodius
si quicquid lædebat, id quē sine molestia
detractum fuerit, medicamentis præpa-
ratis

ratis & correctis : quod vulgus medicorum præstat, quauis simplicium mictorum caliditatem, quibus vtuntur in corrigendis suis purgantibus, non auferant, quæ tamen exhibere calidis affectibus etiam non verentur. At nostrum Alcoholis vini menstruum quauis dicant calidum, ita tamen spirituale, (si vocabulis artis vti liceat) vt minimo calore exhalet, & à suo soluto omninò separetur, quod arte ita à fecibus secernitur, vt purior ac tenuior tantùm essentia remaneat quæ etiã promptius propriam exercet actionem, siue refrigerandum sit, siue calefaciendum, aut etiam purgandũ, idque minori cũ periculo, duabus de causis: primũ q̄ celerius medicamentorũ essentia per viscera permeet, & ita asperæ ac terrestres ipsorũ partes interioribus hæretes, vlcerare nõ possint, in quam sententiã hæc Paulus de Colocynthide refert. Leuige- Lib. 7. cap
 tur, inquit, accuratè, quoniam asperita-
 tes ipsius intraneis adhærentes, vlcera
 concitant, & nervos consortij lege af-
 ficiunt: Tum etiam quòd ex istis essen-
 tiis nocua omnis qualitas (si tota prima

præparatione auferri nõ possit) aliarum
 tamen exquisitarum essentiarum per-
 mixtione omninò adimatur, aut saltem
 facilius obtundatur: Sic essentia Aloës
 (aliàs ad purgandum tardior) celerrimè
 euacuabit, & ne illa venas aperiat, ni-
 mia tenuitate, oleo nostro mastichino
 facilius corrigi poterit, vt tutissimè exhi-
 beatur. Sed audiamus quid de his om-
 nibus præparationibus Mesue sentiat,
 qui cum Paulo & Auicenna scribit cõ-
 minuendam Colocynthidem esse, pro-
 pter prædictas rationes nostras, his ver-
 bis: Longam, inquit, decoctionem su-
 » stinet, éstque, vt mihi cum Serapionis
 » filio videtur contra filij Zesar senten-
 » tiam, puluerisanda tenuissimè, vt eius
 » facultas malefica, aliâ illi exquisitè per-
 » mixtâ, plenius obrundatur, vtque vi-
 » scera celerius permeet, neque in ipsis
 » ob partium minus tritarum crassitiem
 » cesset: qua fortassè fit, vt in visceribus
 » pigra retineatur & ea ylceret, præser-
 » tim cum sensu perceptibiles fuerint
 » eius particulæ. Quis autem ista omnia
 » cõmodius & cum vtilitate maiore com-
 pleri nostris essentiis, quàm tenui solo
 pul-

pulvere negabit? Neminē credo, præter aliquem Acesiam stercorarium, & artis medicæ prorsus ignarum. Superest vt purgantium extracta & illorum præparationes tradamus, & omnia ordine persequamur.

De Elleboro.

Cap. V.

℞. Rad. Ellebori nigri Autumnali tē-
 pore collectarum recentiu ꝑ. j. deco-
 quantur cum aqua anisi & pulegij (ex
 quibus oleum Chymicè extraxeris) in
 vitreo vase bene clauso in Bal. feruen-
 tissimo per integrum diem, quo facto,
 comprimendo succum omninò extra-
 he, fæces autem abiicito, quod reliquū
 est indas alembico vitreo, vt men-
 struum separetur, & remanebit in fun-
 do alembici viscida quædam substan-
 tia, cui affunde spiritum vini optimi,
 qui materię supernatet 4. digitis, ponan-
 tur omnia in marratio oblongo collo
 & bene obturato, digeranturq; in Bal.
 per duos aut tres dies: quod clarum &
 pellucidum est, tamen amarum, affun-
 de alio vasi, nouūque donuo vini spi-
 M. iij.

Extractū
 siue essen-
 tia Ellebo-
 ri.

ritum infunde, faciendo vt prius, donec totā essentiam reiteratis digestionibus attraxeris, semper fæces seponendo vt artis est: quo facto separa prius menstruum cum calore Balnei, ipso separato fac circulentur cum nouo vini spiritu, infusionis maceris, per aliquot dies: Rursus optimè separato vehiculo, remanebit in fundo essentia Ellebori, mediocris consistentiæ & fusci coloris, hanc ad multos vsus reseruabis.

Huius essentiæ scrupulus j. cui aliquot guttulæ olei anisi & menthæ admistæ fuerint, exhibetur ieiuno stomacho cum decocto competenti vel aqua Iumbricorum, hydropicis. Item cum aqua betonicæ, cerebri affectibus, vt manix, melancholiæ, vertigini, epilepsiæ & paralyfi confert: bilem enim vtrāque, & pituitam sine vlla molestia, corpus denique totum excrementis corruptis expurgat, quod quidē Hippocr. authore, incolume & velut iuuenile reddit. Neq; solūm noxios humores & excrementa è vasis attrahit, sanguinem purificando, sed à toto corpore & cute ipsa: qua ratione Elephantix, Cancro, Erysipe-

Erysiipelati, malo mortuo, & Phageda-
 nis valdè conducit. Paulus ad eisdem Lib. 7. cap. 4.
 affectus radicis Ellebori nigri mulsæ &
 aqua macerata (modò ieiunium præ-
 cessisset) circiter drachmam vnam exhi-
 bebat. Nescio autem, cur nostris tēpori-
 bus hoc remediū in vsu esse desierit, &
 tanquam summum aliquod venenum
 vitetur, antiquitus tamen ad eò cōmen-
 datum, nisi fortassè Medicorum insci-
 tiæ tribuatur, quum medicamēti huius
 & reliquorum malignitas, facillimè ve-
 ra ipsorum præparatione adimatur, vt
 iam diximus. Hocque testatur bonus
 Hipp. cū etiam de albo Elleboro ver- Aph. 16. lib. 4.
 ba faciens, hæc refert: Sanis, inquit, cor-
 poribus Elleborus est molestus (quem
 admodum & omnem medicationem
 ipsis periculosam alibi dicit) arte autē
 & industria castigatus, quando & cui
 oportet, rectè propinatur, & salubriter
 agit. Sed dicent isti, tempore Hippocra-
 tis vel corpora robustiora, vel Ellebo-
 rum in illis oris nullam habere qualita-
 tem malignam, (diuersæ enim qualita-
 tis redduntur simplicia secundum re-
 giones & loca) neque symptomata ex-

Lib. 2.
cap. 20.

citare terrēda vt in nostris regionibus;
 in quam sententiam Mesue de Ellebo-
 ,, ro hæc refert. Albus igitur, quia huius
 ,, tempestatis corporibus est molestus,
 ,, quin & velut venenum præsertim sus-
 ,, focans, vitetur. Addit, Nigri autem vir-
 ,, tus ad nostra vsque tempora est tolera-
 ,, bilis, licet etiam difficilis. Puto hac so-
 la sententia Medicos nonnullos ita ter-
 reri, vt contenti aliquorum scriptorū
 lectione, incognita damnent, & quorū
 nullam experientiam habent, sine vlla
 ratione improbent medicamēta: quod
 & absurdum est & Medico omninò in-
 dignum. Tandem respondebunt, Me-
 dicos tum Græcos tum Arabes violen-
 tis illis medicamentis vsos fuisse; quòd
 leuioribus, Rhabarbaro videlicet, Cas-
 sia, Manna, & similibus carerent, quæ
 tutò exhiberi possunt, & vtiora sunt.
 Sed ò egregiam laudem, quam ipsi ex
 istis medicamentis in curatione multo-
 rum morborum referunt. An nesciunt
 Rhabarbarici, extremis morbis extre-
 ma remedia (ex Hippocrate) adhiberi,
 atque aliquando attrahēda esse exere-
 mēta in venis sanguini commixta, non
 à solis

à solis concavitatibus partium, sed à toto corpore & à remotis etiam partibus? Cerebrum ipsum denique aliquando & totum caput & sensuum instrumenta, & nervos, visceraque reliqua multis in affectibus esse expurganda? Quod cum leuiora ista medicamenta non præstent, fortiora sunt exigenda, ut Elleborus præsertim niger (quanuis hodie etiam pleròsq; summos Medicos in Germania & Italia, albo feliciter uti compertum habeã) ex quo felicitatur essentia ut docuimus, illa poterit exhiberi cum ægrorum admitanda utilitate & Medicorum laude, diuturnis morbis, & quibus in summa superficie superfuitates emerferunt, ut lepris & imperiginibus: maxima enim illi essentia vis inest & peculiaris ad educendū quicquid sanguini commixtū est, quod eum corrumpit: exhibetur etiam quartanariis, melancholicis, hydropicis & multis aliis affectibus, ut iam diximus: clementer enim & sine molestia vllòq; vomitu, totius corporis excrementa expurgat.

De Turpeto, Hermodactylis, Tymelae, Chamalae, Esula, & reliquis lactariis purgantibus.

Cap. VI.

Extractum
Turpeti.

Turpetum Mesues (non rad. Thapsiæ Fuchsi) albissimum, gummosum, & mediocriter recens, in puluerem tenuissimum reduçatur, quod indas matratio vitreo, oblôgo collo & hermeticè clauso, affundendo illi spiritum vini: qui supernaret materiæ tribus aut quatuor digitis, & sic omnia stent in Bal. tepido per ij. aut iij. dies, quò essentiam totam menstruum attrahat: illud seorsim reseruato, deinde nouum affunde denuo, donec nihil amplius ex materia elici possit, scæces semper sepone, & quod purius est, elige vt est artis. Quo factò circulentur omnia, vt summū acquirāt perfectionis gradum: separato omnino menstruo, medicamentum perfectius reddetur, si in correctione addideris pro vnc. i. essentia, olei nucis moschatae & zinziberis añ. scrupul. j. Istis enim sic eius actio intēditur, vt proprietate quadam mirabili, etiam sine nausea & aliqua

qua perturbatione, è iuncturis & remotissimis ac profundissimis his partibus pituitam viscidam & crassam euacuet: quum aliàs tenuem solummodò, idque tardè per se adduceret. Exhibetur huius essetiæ scrupul. j. cum vino rubro aut decocto pectorali. Hydropicis etiã & pituitosis omnibus affectibus confert.

Ex radice etiam Hermodactyl. alb. & elect. Æginetæ (non colchici ephemerici Pharmacopolarũ, quod Dioscor. Galeno, item & Paulo venenum est) eodem modo vt ex Elleboro essentia elicitur, quæ pituitam crassam & lentam à iuncturis præsertim trahit: ob id arthritidi multùm confert, corrigi tamen debet cum oleo Cumini & Caryophyllorum, ne suo humore flatulento ventriculum lædat, & in ipso nauseam excitet. Exhibetur per se vel cum decocto competenti, pondere scrupul. j. plus vel minus pro sumentis viribus. Radices, Esulæ, Thymelææ & Chamælææ sine mezerij Serapionis & Thapsiæ succus, quæ partim pituitam, partim bilem euocant: nõ tamen sine mordacitate, cum acris sint

Extractum
Hermodactyl.
Diosc. 45.
cap. 79.
Gal. simpl.
6.
Paul. lib. 7.

Extracta
lactariorũ.

omnia & ignea, valdeque periculosa (vilcera enim excoriant & venarū ora dirumpūt) eodē modo quo Elleborus parantur: exhibeturque illorum extractum sine periculo, inmixto myrobalanorum extracto, ad hydropem & ad serosa excrementa expurganda etiam in articulis ipsīs: dosis est scrup. j. cum oñ. j. olei amygdalarum dulcium.

Ex granis lathyridis contusis extrahes eodem modo essentiam, cui addes oleum mastiches & nucis moschatæ ad correctionem.

*De Cucumere agresti, Ebulo, Sambuco,
& Squilla. Cap. VII.*

Extractū
rad. cucu.
agrestis.

Cucumeris agrestis radix mēse Maio colligi debet, deinde contundi, denique ex ipsa succus optimè exprimi. Qui quidem filtrāndus est bis vel ter, donec clarus distilletur & bene depuratus sit: cui affunde vini spiritum santalorum & optimè preparatum, collocando omnia in Bal. per 3. aut 4. dies: quod purum est transfunde, denuo vini spiritum affundēdo, donec nullæ faeces amplius

plius seponantur. Tum circulentur omnia simul ad maiorem graduationem per aliquot dies: quo facto, separato mōstruo, congeletur essentia igne lentissimo cinerū, donec inspissetur, cui adde pro oñ. j. olei cinnamomi scrup. j. essentię croci scrup. ꝑ. hoc autem medicamentum serosa excrementa potenter euacuat, qua ratione Hydropicis, item ictero & obstructionibus tum hepatis tum lienis summoperè confert, si scrupul. dimidium aut plus pro ægrotantis viribus exhibeas cum vino albo, idque manè ieiuno ventriculo.

Ex succo è Cucumeris agrestis fructi ^{Extractū} _{Elaterij.} Autumnali tempore extracto, dum præ maturitate pallent, fit præstantissimum medicamentum, si debitè præparetur ad serosa & biliosa excrementa euacuanda. Elaterium Græcis hoc medicamentū dicitur, cuius præparationem Dioscor. tradit. 4. simpl. sed efficacius multò reddetur, & sine periculo exhiberi poterit, si ita præparetur.

Hic succus clementer per expressionem extractus per filamenta distilletur, ita vt fæx omninò ab ipso separetur, de

inde indatur vasi vitreo oblongo collo, cui affunde spiritus vini añ. equales partes, omnia postea digerantur in Bal. tepido per aliquot dies, donec fæx & tota impuritas secernatur: separato priori menstruo blando igne, alium vini spiritum, infusionis speci. diamarg. frigidi affunde, & circulentur omnia in pellicano x. dierum spatio, vt vis medicamenti augeatur, & ab ipso omnis malignitas auferatur: separato denique ultimo menstruo, coaguletur igne lentissimo, quod fiet intra paucos dies: Huius cape on. j. cui adde olei nucis moschatæ & cinnamomi añ. scrupul. j. fiat mixtura, & sic obtinebis præparationem Elaterij spagyricorum, siue ipsius essentiam, mirificè serosa excrementa etiam è iuncturis trahentem, & è cerebro euocantem, Arthritidi, Hydropi, Cephalalgia veteri, & Epilepsia valde conducentem. dosis scrup. dimid.

Ex radum
Scillæ.

Sic ex rad. Scillæ succum extrahes, quæ eodẽ modo præparabis, vel (quod melius est) cum mulso maluatico id facies. Humores crassos, lentos & thoraci inherentes incidendo, tenuando, tergendo

gendo, resoluendo, & coquendo euacuat, & hepatis ac lienis obstructions tollit. Exhibentur ℥.ij. pro dosi cum decocto pectorali, aut cum aqua cinnamomi.

De Lachrymis purgantibus & colocynthide.

Cap. VIII.

Scammonium violentissimum ^{Extractum} & periculosissimum esse me- ^{scammonij}dicamentum, omnibus Medicis constat, idque multis de causis: flatu enim mordaci plurimū ventriculo nocet, ipsumque subuertit. Deinde immodicè attrahendo, venas aperit, & sua acrimonia intestina ipsa excoriat, hacque ratione grauissimos inducit dolores. Qua de causa Galenus ^{Lib. 1. 2.} ipsum cum cydoniis miscet: ^{lim.} alij verò cum galāga, zinzibere, sem. anisi, dauci, apij, & lentore, sem. psyllij decoquunt in pomo acido vel austero, vt miti⁹ reddatur. At spagyrica præparatione sic commodum vñi redditur, vt sine vilo periculo multis aliis medicamentis immisceri possit, & tutò exhiberi ad pur

gandam bilem & pſtuitam:

Electum Scammonū ſoluatur in oleo maſticheſ ſpagyricè extracto cum vini ſpiritu, quo factò digerantur per viij. dies in Bal. calido in vaſe optimè clauſo: quod clarum erit & pellucidum, tranſfunde, affundendo ruruſus nouum menſtrum, donec totā eſſentiam attraxeris, interim tamē omnes ſeçes ſeponito. Tum ſeparato toto menſtruo, affunde denuo vini ſpiritum coralliſatum, vt ſuſpernatet iij. digitis, circulentur omnia in Bal. per x. dies aut ampliùs. Demùm mēſtrum extrahe & pro vnc. eſſentiæ relictæ in fundo vaſis, adde eſſentiæ veræ corallorum & margarit. añ. ſcrupul. j. eſſentiæ croci ſcrup. ſ. olei aniſi & cinnamomi añ. ſcrup. j. ſ. fiat mixtura ad blandum ignem ad conſiſtentiam debitam. Miſceatur hæc eſſentia ſic præparata cum eſſentia Aloës & myrobalanorum & fit mixtum medicamētum ad bilem expurgandam perutile, item ſeroſa excrementa è capite educenda. Per ſe exhiberi poteſt ſcrup. dimid. cum vnc. ij. olei amygdalarum dulcium ſine vlla perturbatione, aut læſione cordis,

dis, ventriculi, & hepatis, è vasis ipsis bilem educit.

Euphorbium autē, Sagap. & opopanax, vt præparentur, resolui debent prius in aceto rosato albo in Bal. vaporoso distillato, & per setaceum trāsmitti: hocq; ter faciēdum quò terreitas omnis separetur, & puriores remaneāt hæ lachrymæ: à quibus abstrahatur acetum, vt ipsarum emendetur acrimonia, reiteratis ablutionibus in aqua rosarū. Sunt enim hæ medicamēta acria, substantiæ tenuis & igneæ: sed omnium lachrymarū calidissimū, tenuissimūque & celerrimum Euphorbium est, & maximè vi ignea flagrās, teste Galeno, ^{Lib. 7. simpl.} quòdque tam violenter agit, vt valdè sit ab vsu ipsius cauendum, nisi prius rectè præparetur. Drachmas enim tres ipsius assumptas omninò necare Serapio & Auicenna scriptis prodiderunt. Aëtius tamē & Actuarius ipso vsu sunt, non solum ad euacuandam pituitam, sed ad serosa omnia excrementa potenter educenda: & melli solummodò immixtū præberi Ischiadicis Dioscor. ^{Lib. 3. cap. 80.} scribit. Paulus autē Euphorbij cū melle ^{Lib. 7. ca. 4.}

cocti drachma pota pituitam amoliri,
magis autem aquas refert.

Sed sequenti præparatione maligna
omnis qualitas adimetur, ita vt Paraly-
si, Arthritidi, Spasmo, Hydropi, valde
conducatur, & pituitam quantumvis len-
tâ, crassam, & impactam neruis ipsis &
iuncturis, sine aliqua perturbatione e-
uacuet. Fit autem hoc modo.

Extractum
Euphorbij

Euphorbio per acetum resoluto, vt
suprà, & abluto, affunde vini spiritum,
quo essentiam extrahes, facibus ac im-
puritatibus sepositis omnia circulato
cũ nouo alcoole sacharino per x. dies,
deinde separato mēstruo, coagula igne
lentissimo, addendo sub finem olei ma-
stichini scrup. ij. olei anisi scrup. j. essent.
corall. scrupul. § fiat mixtura: dosis est
scrup. j. cum decocto competēti ad præ-
dictos affectus curandos.

Extractum
opop. sarc.
& sagap.

Sic ex opoponace, Sarcacolla, & Sa-
gapeno medicamenta præparantur, ad
eodē affectus utilissima, quorum vim,
purgatricem per inferiora, Græci reti-
cuerunt, sed ab Arabibus inuenta fuit.
Purgant autem ista clementius, quam
Euphorbium: ex omnibus fit mixtum
medica-

medicamentum purgans crassam pituitam & viscidam etiã à remotis partibus, cerebro, neruis, iuncturis & thorace. Descriptionem breui prælo tradã (Deo dante) in nostra praxi Spagyrica, in qua compositionem horũ omnium medicamentorum, & vsum, fufius & pellucidius explicabo.

Colocynthidi adeò vehemens est in purgando facultas, vt solo interdũ contactu, ac etiam odore abundè & cum magna perturbatione, quibusdam aluũ deiiciat. Medicamentum hoc aliãs vehementissimum sequenti præparatione tamen tutissimè exhiberi potest. Colocynthis pulueretur tenuissimè, cui affunde vini alcool optimè præparati, vt supernatet 6. digitis, digerantur in Bal. vase clauso hermeticè tribus septimanis: amittet enim illo temporis spatio totam acrimoniam. Quod si diutius digeratur; extractum dulcescet, sicque reddetur optimum medicamētum ad pituitam & ad alios humores crassos & glutinosos à profundioribus partibus attrahēdos, idq; sine noxa, vt diximus: quare vertiginosis, hemicranicis, epi-

Extractum
Colocyn-
thidis.

lepticis, apoplecticis exhibetur cum syrupo rosato simpl. vel myrtill. Corrigitur autem cum oleo mastiches, nucis moschatæ, & cinnamomi.

De Lapidibus purgantibus Cap. 9.

Apis Armenus & Cyaneus candentes extinguantur sexies in aqua ardenti, postea reducantur in tenuissimum puluerem, quo facto puluis hic abluatur aqua fontana, eiciendo terram, & quod aquæ supernatabit, hocque fac pluries: demum ablue relictum puluerem prius exsiccatum aqua melissæ aut buglossi: euapora aquam à puluere igne lentissimo: quo exsiccatum, cum cœlesti nostro menstruo & spiritu vini digerantur in Bal. & circulentur per x x. dies ad summam graduationem: separato menstruo coagulentur igne lentissimo, adde pro correctione essentiam margarit. coral. & croci cum oleo cinnamomi & Caryophyl. Melancholicis omnibus affectibus, manix, vertigini, epilepsix, cephalalgix quartanariis, & cancro conducunt. dosis est scrup. j. sem.

J.ſ. cū aqua meliffæ aut bugloſ. Purgāt enim atram bilem & quicquid craffum & tenax ſanguini eſt immixtum.

Lapis Cyaneus ſic præparatus poterit commodius multò exhiberi in confectione Alkermes, Medicis omnibus commendata, ad cordis tremorem, ſynopen, mœſtitiam, ad ſpiritus omnes roborandos, & ad arcendum quoduis venenum.

De præparationibus Rhabarbari, Aloës, Agarici, Sennæ, myrabolanorum, Oxiphænicis & reliquorum medicorum medij ordinis medicamentorum.

Cap. 10.

HÆc medicamēta inter verè purgātia ab Actuatio & reliquis Medicis, quod ſingula proprium à tota ſubſtantia humorem trahant, numerantur: vniuerſum enim corp⁹, radic⁹, vt ita loquar, & cum tāta perturbatione nō purgant ſicut cætera: iis præſertim Medici vtuntur ad omnes ferè curandos morbos,

N. iij.

aut quod illa vsui esse possint sine maiori præparatione, quàm quæ ipsis est nota: aut quòd meliora experiri non audeant, ignotis veris aliorum medicamentorum præparationibus. Interim istorum etiam mediocrium purgantium vis purgatrix, Spagyrica præparatione augeri potest, eliciendo ex illis quod purum est, & fæcē purgationi corporum humanorum contrariam, separando. Inde enim multiplex vtilitas subsequetur, primùm quòd non lædatur medicamento ventriculus, quū nihil obstat, quò minùs actionem suam præstet, & citissimè corpus afficiat, & ab ipso vicissim afficiatur. Deinde, quòd ratione minoris quantitatis medicamenti, facilius & lubentius multò ægri ipsum capiant: qui quidem interdum ad eò difficiles inueniuntur, vt vitam cum morte commutare malint, quàm illarum crassarum & turbidarum potionum, plenos calices haurire: quas, etiã in multis, ante ipsarum assumptionem, ventriculus abominatur, aut certè ità imbecillis redditur, vt illas nauseabundus paulò post abiiciat, non sine magna perturbatione.

tione. Sedulam ergò operam veri Medici in istis perquirendis medicamentorū preparationibus adhibere debent, vt honori artis Medicæ consulant, vel saltem ægrotum saluti.

In Rhabarbari essentia vim inesse purgatricem maximè argumento est tenuis ipsius pars, quæ coctione dissipatur & deperditur, ita vt purgandi vim hac ratione amittat: quæ à Medicis elicitor, si in extenuante aliquo liquore maccetur, adiecto vino albo, & cinnamomo: Infusum Rhabarbari hoc appellant, quoniam ita vim siue essentiam quòdammodo eliciunt ex ipso Rhabarbaro, facibus reiectis. Verumtamen frequenti methodo præstantius multò & vtilius illud medicamentum reddetur.

Rhabarbarum pulueris, illud include vase vitreo, oblongo collo, affundendo vini alcool vt supernatet iij. digitis: obturato vase, fac digerantur in Balneo per iij. aut iij. dies, donec tandem menstruum coloretur, coloratū transfunde seorsim: quod reseruabis, nouū mēstruū denuo facibus affundendo, donec non amplius illud tingatur, & magma, siue

N. iij.

Extractum
Rhabarbari.

fæx rhabarbari, subalba remaneat. Circulatis ritè omnibus ex arte, separetur menstruum per Balneũ & remanebit in fundo, Rhabarbari essentia, cui adde pro oñ. olei cinnamomi scrup. ij. Cuius si exhibeas scrup. j. cum cochleare vini albi, potentius purgabit quàm oñ. ꝑ. in infusione, id què minori cum perturbatione. Potest exhiberi hoc medicamentum infantibus, prægnantibus, senibus, & ex morbo iam imbecillis: purgat & educit flauam bilem.

Fæx siue terra quæ remanet, est astringentis facultatis, qua ratione, lienteria, dysenteria, & alui fluoribus præscribitur. Quòd si quis potentius purgare cupiat, fæcem calcinet in reuerberio, tum per aquas, alkali extrahat, ipsum què reiteratis filtrationibus purificet cristalli instar. Essentiam extractam suo alkali superiniiciat, digerat, & demum distillet: hoc enim modo vis omnium medicamentorum augetur.

Extractum
Aloës.

Sic præparabis extractũ Aloës, quod bilem pituitam què crassam expurgat, sed lentè, præcipuè è ventriculo & intestinis, casque partes, tum detergendo
tum

tum vacuādo, corroborat. Extracto adde oleum Caryophyll. & macis, ad vim ipsius stimulādam, & oleum mastiches, ad acrimoniam & erodentem vim retundendam.

Agaricus eo modo paratus, crassam pituitam maximè à ventriculo, mesenterio, iccore, liene, & pulmonibus expurgat, à cerebro & nervis debilius trahit, quòd vis ipsius sit imbecillior. Exhibentur eius scrup. ij. etiam impuberibus & senibus : sed quoniam aliquantum ventriculum offendit, cum oleo zinziberis & spicæ corrigitur.

Extractum
Agarici.

Sic ex Senna, Polipodio, Mechoacā, Myrabolanis & reliquis huiusmodi, elicies extracta siue essentias : quæ omnia exhibebis quando & quibus cōferent, additis propriis correctiuis pro morbi exigentia, & ægrotantium viribus.

Hæc sunt quæ de medicamentorum Spagyrica præparatione in medium asserere volui, breui Deo dante, maiora in publicum editurus, quòd meis peregrinationibus & vtilitate quam in illis percepi ex doctissimorum quorumque colloquiis, laboribus denique & vigi-

liis, veræ Medicinæ studiosi fruuntur. Quorum quædam, vocabulorum artis inuolucris quibusdam adumbrâda censui, ne margaritas has pretiosas, in Spagyricorum Medicorum gratiam potissimum hîc propositas, sôphistis omnium bonarum disciplinarum ac Naturæ secretorum cõtempторibus temere obicere viderer: qui cùm vulgare quippiam ac gregarium tantùm & è nigellis Cadmi filiis sint cõsecuti, ignota contemnunt, eamque artem improbare & omnium conuitorum acerbitate impudenter laceessere non verentur, quam ne à limine quidem vnquam salutarint.

FINIS.

INDEX RERVM INSI-
 GNIORVM, QUÆ IN HOC LI-
 bro continentur. r. signifi-
 cat remedium.

A

	Bsynthij oleū	145	Aloë	154. cur abluitur	6. vt
	Acetum distillatum			corrigitur & illius vis sti-	mulatur
	137				164
	Acori radix	18.	Aloës extractum		184
	& 41		Amalgama ex Sole & Mercu-		rio
	Acria quæ sint	16			104
	Acrium vsus quartanariis cõ-		Amarum		16
	cedi	17.	Amarivires		17
	Acrimonia vt ex spiritibus		Amoniaci oleum		150
	adimatur	106	Amygdalarum vtrarumque o-		leum
	Adamantem mollem reddere				142
	& soluere	119	Angelicæ radix		141
	Adamantis præparatio cur		Ani affectus remed.		145
	hic prætermissa	ibid.	Animalapid. Philoso.		66
	Adustio oleorum quomodo		Animalia diuerticari secun-		dum regiones
	emendetur.	148			57
	Aërea quæ coogulari non pos-		In rebus animalium non esse		quærendum Chymicorum
	sint	44			subiectum
	Æs	24. 87	Anisi oleum		141
	in Æris fodinis aurum rep-		Anthos oleum		ibid.
	riri	56	Antimonium		112
	Æris oleum	88	Antimonium auri expurgato-		rium
	Æris squama	85, & 87			113
	Æris vitriolatum	88	Antimonij flores		115
	Æs vsutum	87	Sulphur. eiusdem tinctura,		Vitrum
	Agaricus	151, & 154			113, 114
	Agarici extractum	185	Apij vsus prægnantibus infe-		litus
	Agens naturale	30,			94
	& 71		Apoplecticorum r.		180
	Alba spina Philoso.	68	Aquam ex herbis, è floribus ex		trahendi methodus
					143

I N D E X.

Bistortæ radix	141	tia ^p	131
Boli armenæ essentia	120	Cacina vrina distillata	135
Brassica	154	Ceræ oleum	21, 133
Brionæ radix	12	Cerebri affectuum r.	83, 141
Butyri oleum	133	145, 146, 149, 166. 174, 180	
C			
Cadmia	40, 91	Cerufa	89
Calcinatio	13, 66	Chalcanthum	ibid-
Calcinationibus veteres vsos esse	14	Chalcanthi & cholcothar s generatio artificialis	73
Calculus pellentia r.	13, 14, 15, 94, 98, 120, 134, 135, 136	Chalcitis	89
Callos tollentia	89, 104, 105	Chamælexæ radix	153, 171
Calor est metallorum causa efficiens proxima	53	Chamæmeli oleum	141, 145
Caloris vires	38, 49	Chelidonisæ essentia	139
Cancami oleum	149	Cholericorum r.	84
Cancrorum oculi calcinati	18, 134	Chymicæ artis commendatio	2, 75
Cancrorum cinerem amarum potius, quàm acrem esse	16, 17	Chymicam artem veteres Philosophi excoluerunt	ibid.
Cancrorum calcē quartanam non augere	17	Chymica ars modò naturalis, modò artificialis dici potest	59, 60
Canis rabidi morsis r.	15, 134	Chymica ars possibilis & vere naturalis	74
Caphuræ essentia	143	Chymica ars veras medicamentorū præparationes edocet	21, 76
Capparis cortex	12	Chymici cur pessimè audiant	2
Caput purgans	58	Chymicorum regulus	26
Caput mortuum quid	99	Cibario	68
Cardiacis quid prodest	5, 21, 79, 30	Cinnamomi oleum	142
Carnem excreſcentem cohibens	89	Cnicus	154
Caryophyllata	141	Coagulatio	67
Caryophyllorum oleum	142	Cochlearum cinis	13
Cassis medulla	154	Cœlestium corporum motu &c. introducuntur formæ in inferiora	53
Castoreum 4, 6, 21. eius essentia		Cœlestis temperatio	39
		Cœliacos iuuans.	84

INDEX.

Colchicum Ephemereum	171	Cucumeris agrestis radix	12,
Colicorum r.	6,92,96	eius essentia	172
Colocynthis	153. cur tenuissi-	Cydoniorum oleum	145
mè puluerisat da ibid. &	164	Cyperus	141
eius extractum	179	D	
Colophonæ oleum	148	Dentium dolores mitigans	110
Comitialis r.	21,83,94,98,111	110	
117,124,126,135,142,156,174		Diaphoreticum medicamen-	
180		tum	81,104
Conceptionem iuuans	131	Diarrhææ r.	85
Côcoctionem promoues	145	Distamus	141
Côcretorum corporum quo-		Dig. rentia	12
tuplex sit differentia	50	Distillationes sistens r.	6
Concretionis corporum cau-		Dolores mitigantia	122,133,
sa	50,51	145	
Concretionis & solutionis cau-		Ductilia	37
sa contr. rix	ibid.	Dulcis saporis finis	16
Coniunctio	67	Dura	50
Conuulsionis r.	13	Durities omnes dissoluentia	150
Corroborantia	80,94,116,122	Dysenterix r.	84,86,183
130,131,180		E	
Coralli	26,116,117	Ebuli radix	12
Corallorum tinctura	118	Ebur	21,131
Corneola	116	Effectrices causæ patibilibus	
Corau cerui	21. eius essentia	sunt nobiliores	49
130		Elaterij extractum	173
Cornu monocerotis	21,131	Elementa in mixtis quo sub-	
Corpus renouantia	82,113,	sistunt	36
166		Ex elementis quomodo sunt	
Corroborantia	145	metalla	46
Corticum olea	143	Elephantix r.	166
Costus	141	Elixir	65
Cranium humanum	126	Ellebores utroque vsos fuisse	
eius sal & oleum 21. essentia		veteres	167,168
127. sublimatio ibid.		Ellebori extractum	159,165
Croci essentia	143	Ex Embryonis generatione	
Crocus Martis	87,88	similitudo	
Crustratorum genera quot	9		
CrySTALLUM	15,120		

I N D E X.

similitudo	33	Fixationis vires	99, 106, 108
Emollientia	11	Flatus discutiens r.	141
Epilepticorum r. vide in Co-		Florum olea	140
mitiali		Fluxiones inhibētia	4, 140, 144
Epithymi oleum	141	148	
Eryngium	142	Feniculi oleum	141
Erysipelatis r.	167	Formæ essentielles	27
Essentiarum extracta nullum		formam suam essentialem	
empyreuma reddere	160	quæ sunt assecuta, quomo-	
Essentiæ proprium	120	do vel imperfecta dicantur.	
Efulæ radix	157, 171	32	
Eupatorij Mesuæ radix	155	Formam nudam auri vel argē-	
Euphorbium	53, 177	ti à suo abtractam concreto	
Euphorbii extractum	178, 0-	contra Auberrum, non esse	
leum	149	lapidis Philoso. materiam	
Exaltatio	69	70	
Excrementa corporis vniuer-		Fossilia	37
si expurgantia	82, 103, 166,	Fraxini cortex	12
169, 172, 173 174, 176		Frigidos affectus iuuantia	133,
Experientia	94	148	
F		Frigus proprium esse patien-	
Faciei maculas tollens	139	tium elementorum	49, 57
Ad faciei ruborem	135	Fructuum olea	142
Febris continuæ r.	116	Ad fungorum venena	98
Febris intermittētis r.	115	Fubilia	37
Februm putredinem cohiben-		G	
tia	111, 112	Gagatis oleum	143
Febris quartanæ r.	112, 118, 135	Ganaci oleum	ibid.
169, 180		Galbanum	150
Fermentatio	68	Gangrænæ r.	107
Fermentum	66	Gemmarum præparaciones	
Ferrum	24, 84	115	
Ferrum arte mutari in Chaly-		Generatio ex quibus fiat	61
bem	51	Gentilla	141
Ferrum cōtra Aubertum, non		Gentiana	ibid.
esse auro nobilius	33	Glycyrrhiza	142
Feruoies arcens r.	4	Grana i	116
Fistularum r.	89, 104, 107, 108	Gummi præparaciones	146

I N D E X.

H		Iris illirica 142 Ischiadis r. 149, 177 Juniperi oleum 142, 143
		L
Halitus 37, 38 Hederæ oleum 149 Helenium 141 Hemicranix r. 179 Hepatis r. 86, 111, 147, 150, 173, 175 Herbarum essentia 136 Hermodactylus 94, 153 Hermodactyl. extractum 171 Hircini sanguinis sal 119 Hirundinum aqua 135 In Hominis generatione quæ fit materia propinqua 45 Humidum 49 Humidum viscosum 44 Humores viscidos & crassos educentia 102, 113, 174, 178 Hyacinthus 116, 117 Hyberno tempore arboris pos- se flores fructuque suos producere 59 Hydriopis nocens 110 Hydriopis r. 6, 8, 210, 31, 34, 166 169, 171, 178		Lac Philoso. 68 Lachrymarum præparationes 146 Lactariorum extracta 171 Lacus Lemanus, contra Auber- tum, nullos continet can- cros 8 Laudanum 3 Laudani oleum 158 Languidas partes firmans 131 Lapis Armenus 94, 153, 180 Lapis Cornalius 110 Lapis Cyaneus 94, 153, 181 Lapis Hamatites 110 Lapis Iudaicus idib. Lapis Lynceus ibid. Lapis Philosophicus 60 Lapidi Philoso. conficendo, multis variisque rebus ac in- strumentis nil opus esse 70. lapis Philo. metallum im- perfectum cur sibi non assi- milat 74 De lapidis Philoso. materia va- riaz eodemque erroneæ opi- niones 61, 62, 63, 64 Lapidem Philoso. esse natura- lem 71, 73, 74 Lapidis Philo. operationes 65 verum subiectum 64. virtus 70, 76 Lapidum pretiosorum præpa- rationes 116 Lapides pretiosos, ut vulgò ex- hibent-
I		
Iaspis 116, 117 Ictero conferens r. 133 Iecoris r. vide Hepar Iliaorum r. 92 Imperfecta quæ sint 55 Impetiginum r. 169 Incoagulabilia 56 Inflammationes extinguentia 144 Intestina corroborans 148 Intestina excorians 175 Iris 13, 154		

I N D E X.

hibentur parum proficere		Liquorum præparaciones	
117		146	
Lapilli spongiarum	120	Lithargyros	91
Lapilli in bouis ventriculo		Lumbrici vide vermes	
135		Luna fixa	81
Lapilli in vesica fellis tauri		Lunæ oleum	83
ibid.		ad Lupos	107, 113
Lathyrus	153	M	
Lathyridis grana licet integra,		Magnes	151
validè tamen purgare	157	Malua	154
& 158		Mali mortui r.	113, 167
Lathyridis granorum essentia		Mandragoræ oleum	144
172		Maniz r.	82, 166,
Laudanum medicamentum		& 180	
laudabile	3	Manna	154
Laudani compositionem quæ		Marchasitzæ	25
simplicia ingredientur	4	Margaritzæ	112, 116, & 817
Laudani descriptio cur hic om-		Margaritarum essentia	119
missa	8	Martis oleum	86
Laudani virès	4, 8	Mastiches oleum	147
Baccarum lauri oleum	142, &	Materiæ plures possunt esse rei	
146		eiufdem	61
Lenientia	21, & 133	Matricis r.	142, & 143
Leporis coagululum	135	Mechoacam	155, & 185
Lepræ remedia	80, 82, 128, 129	Medicamenta omnia ex qui-	
145, 169		bus desumantur	79
Liens rem.	12, 19, 84, 111,	Medicamentorum quæ tenu-	
141, 150, 123, & 175		ium sunt partium præstantia	
Lienterizæ rem.	84, 86, 147,	132	
183		Medicamenta alia aliis humo-	
Lignorum olca	143	ribus purgandis accommo-	
Lilium verum	114	dationa	151, & 152
Liliorum oleum	145	Medicamentorum malignitas	
Limonum succo margaritzæ		vera ipsorum præparacione	
soluuntur	112	adimitur	167
Limonum succus Margarita-		Medicamenta venenata	152
rum est menstruum	160	Melancholizæ r.	56, 79, 80, 83,
Lipothyinizæ r.	11	94, 117, 141, 166, 169, 180	
Liquabilia	37		

INDEX.

Meliloti oleum	141	euanes cere	29,40.
Melissa	140	diuersa in iisdem fodinis re-	
Mellis oleum	21	periri 56. imperfecta arte	
Membra roborantia	144	perfici posse 61. quomodo	
Menses mouens	131	verè transmutata esse dig-	
Menstruum quid	160	noscantur	71
Menstrua Spagyricorum non		Metallorum differentia inter	
omnia esse calida 160. nec		se 33 diuisio 26,28. ma-	
quanuis calida sint, calorem		teria 35,36, causa efficiens	
vllum suo extracto posse im-		53. illorum generationem	
primere	163	quæ diuersam faciant 57.	
Menthæ oleum	141,145	58	
Mercurialis	154	Meralli & lapidis qui liquefit	
Mercurius	24,92	igne differentia	25
Mercurius concrematus	92	Ex metallis veteres medicos	
crudus ibid. & 96. præcipi-		multa deprompsisse medica-	
tatus ibid. & 99. sublimatus		menta interna	84
96		Metallica	37
Mercurij præparaciones ar-		Μετεωρῶν materia	38
duz & difficiles	95	Minium	98
Mercurij Balsamus 105. natura		Misy	89
95. oleum 105. perfectio in		Mollia	50
quibus consistit ibid. præci-		Morphææ r.	113.
pitati præparatio vulgaris		Moschus	21
99. sublimati conficiendi		Moschi essentia	131
methodus. 97 eiusque malig-		Mumia triplex 121. sicca vetu-	
nitas 96,97,99. vide argen-		stioribus tantum cognita	
tum viuû, & turpethum mi-		fuit ibid.	
nerale		Mumia essentia	123. sæces
Metallû vocabulû πολύσημον		ibid. liquidæ præparatio	
23. eius vera notatio 57. aliud		124. recentis præparatio	
alio cur pretiosus 28,29. in		ibid. sicca præparatio 123.	
sua specie vnumquodque		tinctura	125
perfectius & præstantius red-		Myrobalanij	185
di posse	54	Myrrhæ oleum	149
Metalla Planetarum vocabulis		Myrtillorum oleum	145
cur Chymici nominent 24.			
omnia præter Solem & Lu-			
nam in cineritio in fumum			

N

Napellus	94
Nar-	

I N D E X

Nardinum oleum	145	oleum	150
Nasturtij semen	19	Opus magnum	70
Naturalia	55	Ossium præparatio	130
Naturam roborans r. t	79	Ossis è corde cerui essentia	
Naturales formæ duplices		ibid.	
72		Os sepiz	13, 135
Nephreticorum r.	6, 142	Ouum non esse materiam à	
Neruorum r.	131, 145, 146, 148,	Chymicis requisitam	62
149		Ouorum finis vltimus	33
Nux cupressi	142		
Nucis moschatæ oleum	ibid.	P	
Nymphææ oleum	144	Pzonia	142
O		Panaritio vtile r.	134
Obstructiones tollentia	19,	Paracelli laus	3
111, 134, 138		Paracelli peregrinationû fru-	
Oculorum rem.	90, 91, 134,	ctus	120
141, 143		Parcellica medicamêta ex qui-	
Oleum ab aqua quomodo se-		bus desumantur	20, 21, 22
paretur	138	Paracelsici antiquæ medicinz	
Oleum astringens	145	sunt sectatores	6
Olea anodyna	133, 141	Paralysis r.	149, 146, 178
Olea calidæ qualitatris quomo-		Partes principes corroborans	
do præstantiora sient	146	7	
Oleorum officinariorum vera		Partum adiuuantia	113, 131
præparandi methodus, pro		Patulentium tormina sedans	
topicis	144	r.	141
Oleum incerpâtium	108	Πεπτικία	49
Oleum oliuarum	146	Pestilentium affectuum r.	21,
Oleum origani	141	116, 119, 120, 123, 125, 128, 129	
Oleum refrigerans	145	131	
Opiatica in antidotis esse ne-		Perfectio rei	31, 59
cessaria	7	Phlegma è iuncturis euacuans	
Opium non correctum peri-		94	
culi plenum	6, 132. vti emen-	Phtisis r.	123
detur	ibid.	Picis oleum	148
Opio se ipsum interemit Lici-		Piperis oleum	142
nij Cæ cinnæ pater	7	Pilulæ de Barbefossâ	92
Opoponacis extractum	178	Pinguedinum præparaciones,	
		& olea	132

I N D E X.

Pissasphaltus	122	dita	39
Pituitam euocantia r.	149,	Qualitates masculæ ibid	fœ-
	166,171,176,177,179,184,185	mineæ	ibid.
Pleurefis r.	6	R	
Pluisse xre & ferro	39	Radicum olea	141
Plumbum	24,89	Raphanus syluestris	154
Plumbo argentum inesse	56	Raresfacientia	11
Plumbum crematum	90	Refrigerantia	145
Plumbea lamina	ibid.	Regeneratio	67
Plumbi essentia ibid. oleum		Retoluentia	12,133,145
91. saccharum ibid.		Rhabarbarum	151,154
Podagræ r.	103,150	Rhabarbari extractum	183.
<i>Ποιρινά</i>	49	fæx 184. infusum	158,183
Polypodium	150,185	Rosæ	154
Pompholyx	40,91	Rosarum oleum	144
Proiectio	69	Rubini præparatio cur hic præ-	
Proprietates occultæ sacra ali-		termiffa	119
norum anchora	14	Rubricæ metallum	23
Pruna	164	S	
Pulmonis r.	109,142	Saccharum	19
Puluis Philoso.	70	Sagapenum	153
Puluis iecoris ranarum	135	Sagapeni extractum	178.
Punfurarum r.	ibid.	oleum	150
Purgantia medicamenta	150	Sal solo sale resoluitur	13
Purgantiû medicamentorum		Sal calore cõcretum igne ipfo	
tres ordines 153. eorum Spa-		solui potest	51
gyrica præparatio quid præ-		Sal factitiu 73. mineralis ibid.	
stet	156,182	fufile 51. vflum	13
Purgantibus medicamentis ea		Salis metallum	23
admiffcenda quæ vel illorum		Salis vires	18
malignitatem retundât, aut		Salamandra Philofoph.	69
imbecillitatem excitent 162		Saluia	141
Purulenta extullientibus r.		Sambuçi oleum	143
107,109		Sandaracha	105,107
Putrefactio	67	Sanguinis vera euacuatio	152
		Sanguinem atrum purgantia	
		113,166	
Q			Sangu-
Qualitatibus contrariis hali-			
tus & metalla non esse præ-			

I N D E X.

Sanguinē purificantia	82, 142.	Spodium	91
siftētia	6, 86, 112, 117, 120, 122,	Stannum	24, 91
135		Stannum glaciale	25
Sapphyrus	116, 117	Stercoris bubuli aqua	134
Sarcocollæ extractum	178.	Stœchados oleum	141
oleum	149	Stomachum inuautia r.	84, 117
Sarda	116	Stomomatis sjuama	84
Scammonium	153	Sybiūm inter metalla non esse	
Scammonij extractum	175	numerandum	24
Scillæ extractum	174	Syracis oleum	149
Scirrholis conferens r.	133	Sublimatio	68
Ad Sclopetorum vulnera	95	Sublimatione res omnes puri-	
Scorpionum ictus r.	117	ficari	97
Secundas eiciens	131	Succinum	151
Semi metalla	21	Sudores prouocantia	81, 103,
Saminium olea	141	115	
Senna	151, 154, 185	Sulphur proxima est metallo-	
Septica medicamenta	105	rū cū argento uiuo materia	
Septicorum malignitas & acri-		36. in metallorum procrea-	
monia vt tollatur	106	tionē agentis vim obtinet	
Septicis præparatis in Chi-		31, 45. in aqua non soluitur,	
rurgia vt licet	107.	sed calore liquefit 47. pul-	
Ad Serpentiūm ictus	130	monum est Balsamus	109
Serum lactis	154	Sulphur Philosoph. aliud esse	
Siccum	49	à sulphure vulgi	48
Sigilli Lemnij essentia	120	Sulphur vulgi non est lapidis	
Similia similibus curari	13	Philosophorum materia	
Sitim restinguens	111	63	
Smaragdus	116, 117	Sulphur album incombustibile	
Solutio Philosoph.	66	68	
Sonitū conciliantia	6, 114, 117	Sulphuris oleum	109, 110. su-
Sory	89	blimatio 109	
Spalmi r.	149, 178	Surditatis r.	135, 149
Spermatis ranarum aqua	135	Suspiriosorum r. vide asthma	
Spiritus reficiens r.	4, 143,	Syncope r.	116, 117, 130, 181
181			
Spiritus perfecti proprium	95	T	
Spiritus rerum in corporibus		Tamaricis oleum	141
solos agere	5	Tartari aqua	138. oleum ibid.

INDEX.

& 139. Sal ibid.		Venenata medicamenta	152
Ad tartareos morbos	138	Venenatorum r.	109, 110, 117,
Terebinthina	154	120	
Terebinthineoleum	148	Venenorum r.	7, 116, 119, 123,
Terra foliata	68	125, 129, 131, 181	
Terra mortua	21	Ad Veneræ luis vlcera	82,
Terra Samia	120	92, 96, 102, 105	
Terræ proprium	ibid.	Ventriculo nocens	175
Tertia natura	74	Ventriculum roborantia	19,
Tapsia fuschij	170	79, 86, 122, 141, 142, 145, 147,	
Thapsig succus	171	148	
Thuris oleum	148	Ventris latus tinea necans	98
Thymelææ radix	153, 171	Ad infantulorum Vermes	130
Thymoleum	141	Vermium millepedum puluis	
Ad Tophos	21	134	
Tormentilla	141	Vermium terrestriū aqua ibid.	
Ad Tremorem membrorum		Vertiginis r.	166, 179, 180
131, 149		Vesicæ affectuum r.	89, 93, 104
Triticum in siliginem degene		Vini oleum	138 spiritus 137
rare & contra	58	Violæ	154
Troglodytis vires	14	Violaium oleum	144
Turpetum	153, 170	Viperarum præparatio	128
Turpeti extractum	170	pastilli ibid. puluis	129
Turpeti mineralis descriptio	110	Vitis nigræ radix	155
100		Vitriolum	98
Ad Tutturem marinum	110	Vitrioli colchotar, ochra, o-	
Tussim leniens	6	leum sal, spiritus	111
Tuthia	40, 91	Vitrioli vires	110
V		Ad vlcera quæ luis maligna &	
Vapor	37, 42	putrida	80, 87, 88, 90, 91, 92,
Vapores crassi in locis subter-		101, 107, 108, 111, 112, 113, 114,	
rancis	39	115, 126, 134, 138, 139, 166, 167	
Vapor medicamentorum	155	Vomitum ærens r.	147
Valeriana	141	Ad urinæ ardores	142
In vegetabilibus quærendum		Vrinæ mouentia	135, 149
non esse Philoso. lapidē	61	Vulnerum r.	107, 108, 128
Venas aperiens	175. erodens	148, 149	
6, 172		Z	
		Zibetta	21, 31

Errata sic corrigito,

Fig. 4. lin. 4. castorei 5. cinnamomi, caryophyllorū, 25. quin cor lege
 vt cor 6. 9. castoreo 8. 27. Astacos 9. 10. astaci 13. 21. lege non cōtraria
 contrariis 27. sepiæ 18. 18. quantum lege, quā toto 23. 21. Atlantem
 35. 43. causam lege materia 39. 24. infiniti lege innumeri 40. 23. pom
 pholyx 47. 16. aqua 56 17. consuluntque lege suadentque 59. 13. Phy
 sicorum 81. 26. retulicisatius 101. 2. drach. 110. 12. noui lege nani ex
 131. 18. cremori lege tremori 155. 2. Mesuz 164. 10. Mesues 16. Zozaa.
 185. 16. Myrobalanis. In indice lit. L. lege Lapis Cornalinus.

*E. tumulo rutilis rediitque dum vehor alis,
 Dic quis eram, quis sim, dic quis eroque simul.*

F. V. F.

